

Årsredovisning

Folksam ömsesidig sakförsäkring

2017

Folksam

Tre skäl att välja Folksam

1

Vi finns till för våra kunder

Folksam är ett så kallat ömsesidigt – kundägt – företag. Kund och ägare är helt enkelt samma sak för oss. Vi engagerar oss i det som är viktigt för våra kunder och låter sedan vinsterna gå tillbaka till dem, i form av återbäring, premiesänkningar eller ännu bättre service, tjänster och erbjudanden.

2

Vi tar ansvar

Vår verksamhet, ömsesidighet och storlek medför ett ansvar. Som stor aktör och investerare har vi möjlighet att påverka, vara långsiktiga och bidra till en hållbar utveckling. Därför gör vi affärer som ökar tryggheten för våra kunder samtidigt som vi värnar om människa och miljö.

3

Vi är ekonomiskt starka

Vår ekonomiska styrka ger oss goda förutsättningar att utveckla attraktiva erbjudanden för våra kunder. Det har även bidragit till en god avkastning på våra kunders pensionssparande – bland de högsta i branschen. Både Folksam Liv och dotterföretaget KPA Pension har betydligt mer i tillgångar än vad som behövs för att betala ut de garanterade pensionerna.

Innehåll

	Sid
Det här är Folksamgruppen	4
Året som gått	6
Förvaltningsberättelse	8
Hållbarhet	17
Bolagsstyrningsrapport	20
Finansiella rapporter	33
Noter	43
Årsredovisningens undertecknande	127
Revisionsberättelse	128
Definitioner och begrepp	132
Bolagsbenämningar	134

Det här är Folksamgruppen

Vårt jobb är att ge trygghet i livets alla skeden. Hos oss kan kunden försäkra sig själv, sina nära och kära, sina ägodelar och spara till pensionen. Dessutom är vi kundägda. Varje gång vi möter en kund, möter vi alltså en ägare – och vi har många ägare. Vi försäkrar nästan varannan svensk, och över två miljoner människor sparar långsiktigt till sin pension hos oss. Det gör Folksamgruppen till en av de ledande svenska aktörerna inom försäkring och pensionssparande.

Vår vision

Våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

Vår affärsidé

Vi är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som skapar trygghet och gillas av många.

Vårt övergripande mål

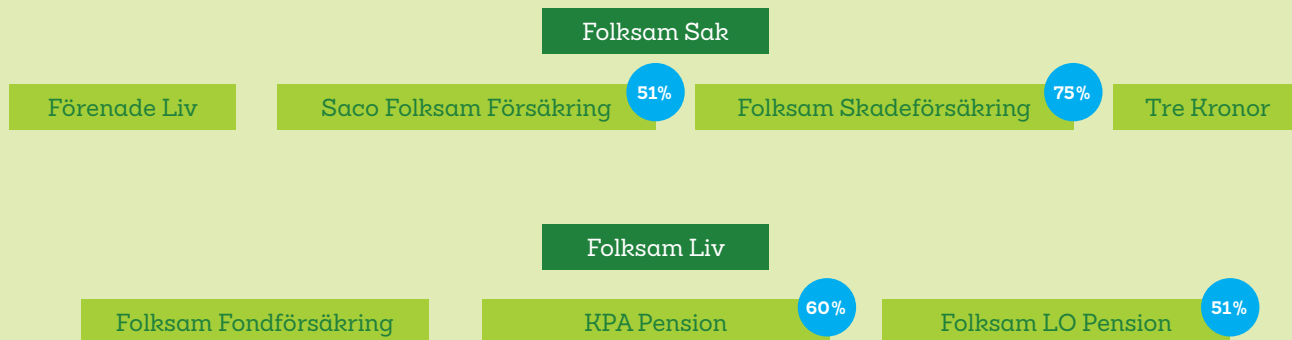
Vi ska ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder.

Två affärsmål:

- **Nöjda kunder:** Mäts genom Folksams kundindex, FKI.
- **Antal helkunder:** Som helkund räknas hushåll som har försäkringar avseende boende, individuellt pensionssparande eller övrigt sparande samt bil eller två övriga sakförsäkringar (barn, djur, övriga fordon, fritidshus eller båt).

	2017	Mål 2017	2016	2015	2014
FKI	78	78	79	78	79
Antal helkunder	129 355	135 647	131 647	132 376	113 919

Två koncerner, fyra varumärken, tio försäkringsbolag

Folksamgruppens verksamhet bedrivs under de fyra varumärkena Folksam, KPA Pension, Tre Kronor och Folksam LO Pension. Verksamheten omfattar de två moderföretagen Folksam Liv (Folksam ömsesidig livförsäkring) och Folksam Sak (Folksam ömsesidig sakförsäkring) med dotterföretag. Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag som Folksam Fondförsäkringsaktiebolag, dels delägda företag som bolagen inom varumärket KPA Pension, som ägs till 60 procent och Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag under varumärket Folksam LO Pension (Folksam

LO Fondförsäkring) som ägs till 51 procent. KPA Pension omfattar KPA AB, KPA Livförsäkring AB, KPA Pensionsförsäkring AB samt KPA Pensionservice AB. Folksam Sak är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag som Tre Kronor Försäkring AB (Tre Kronor), Förenade Liv Gruppörsäkring AB samt SalusAnsvar AB, dels delägda bolag som det finska försäkringsbolaget Folksam Skadeförsäkring AB, som ägs till 75 procent. SalusAnsvar AB äger i sin tur 51 procent i Saco Folksam Försäkrings AB.

Våra affärsområden

Folksam var under 2017 organiserat i de två affärsområdena Privat samt Partner och kollektivavtal. Från och med april 2018 är affärsområdena renodlade och omdöpta till Liv respektive Sak.

Året som gått

Tredje vitboken om pensioner

Folksam lanserade sin tredje vitbok om det svenska pensionssystemet, i år med fokus på pensionsgapet mellan män och kvinnor.

394
miljarder kronor

Så mycket förvaltade Folksamgruppen åt sina kunder vid utgången av 2017.

78%

Andelen nöjda kunder i Folksam under 2017.

1 423 ton

Så mycket har Folksam under 2017 minskat koldioxidutsläppen genom cirkulär skadereglering där vi återanvänder till exempel cyklar och elektronik.

12
gröna miljarder

Vårt etappmål om att investera 12 miljarder kronor i gröna obligationer nådde vi i september 2017. Nu siktar vi på nästa mål – 25 miljarder kronor.

6%

I april höjde vi återbäringsräntan i den traditionella livförsäkringen inom tjänstepensionsverksamheten från fem till sex procent.

Premiär för Köra Säkert

Folksam lanserade den uppkopplade försäkringen Köra Säkert, där digital teknik hjälper föraren att sänka premiekostnaden, rädda liv och spara miljön.

Hållbara varumärken

Folksam och KPA Pension utsågs till mest hållbara varumärken i sina kategorier i Sustainable Brand Index.

4,5
miljarder kronor

Så stor blev reavinsten när Folksamgruppen i sin enskilt största affär hittills sålde en del av sitt aktieinnehav i Swedbank.

Bygghjälp på webben

Folksamns uppskattade Byggmiljöguide, som hjälper husbyggare att göra rätt från start, tog klivet ut på webben och blev byggmiljöguiden.se

Nyckeltal

Folksam	2017	2016	2015
Folksam kundindex (FKI), %	78	79	78
Premier, Mkr ¹	49 939	47 023	50 469
varav Folksam Sak ²	14 651	14 269	13 395
varav Folksam Liv ²	35 288	32 754	37 074
Förvalt kapital, Mkr ^{3,4}	394 125	375 794	344 851
Fondförsäkringstillgångar, Mkr ^{3,5}	139 632	124 043	111 144
Antal heltidstjänster ⁶	3 716	3 731	3 706

¹ Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar från sparare i fondförsäkring, inklusive de ej konsoliderade försäkringsföretagen.

² Avser total summering av premier per bolag med respektive dotterföretag, inklusive de ej konsoliderade försäkringsföretagen.

³ Avser vid periodens slut.

⁴ Tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterföretag.

⁵ Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken.

⁶ Baseras på betald tid under perioden.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören (vd) för Folksam ömsesidig sakförsäkring (Folksam Sak) med organisationsnummer 502006-1619, avger härmed årsredovisning för 2017, företagets 110:e verksamhetsår. Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Folksam Sak är moderföretag i Folksam Sak-koncernen. Koncernen omfattar de helägda försäkringsdotterföretagen Tre Kronor Försäkring AB och Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ) (Förenade Liv) samt holdingföretaget Katsan AB och dess dotterföretag som bedriver fastighetsverksamhet. I koncernen ingår även det finska delägda försäkringsföretaget Folksam Skadeförsäkring AB. I årsredovisningen 2017 redovisas Saco Folksam Försäkrings AB som en finansiell tillgång med anledning av att dess moderföretag SalusAnsvar är under likvidation. Föregående år redovisades motsvarande som ett intresseföretag i koncernen. Innehav i företag som är verksamma i andra branscher såsom fastigheter och energi framgår av not 17, 18 och 19.

Folksam Sak är ett ömsesidigt och därmed kundägt företag. Istället för att dela ut vinsten till aktieägare går den tillbaka till kunderna. Det överskott som inte behövs för att förbättra kunderbjudandet eller att sänka premierna går alltid tillbaka till kunderna i form av återbäring. Återbäringens storlek är beroende på Folksam Saks ekonomiska ställning och på hur stor vinsten har varit under året.

Samverkan med dotterföretag sker inom bland annat distribution, administration och kapitalförvaltning för att nå stor-driftsfördelar till nytta för kunderna. Detaljerad redovisning av samtliga dotterföretag och intresseföretag finns i noterna 17–19. Not 52, "Upplysningar om närstående", redovisar även företagen och deras relationer.

Verksamhet

Folksam Sak bedriver skadeförsäkringsverksamhet med huvudsaklig inriktning på den svenska hushållsmarknaden. Företaget erbjuder ett fullsortiment av försäkringar till hushåll och privatpersoner med bil- och boendeförsäkringar som bas kompletterat med företagsförsäkringar inom utvalda områden. Folksam Sak verkar även inom en partneraffär indelad i Idrottsaffär, Motoraffär, Företagsaffär och Facklig affär. Den operativa verksamheten bedrevs under 2017 inom två affärssegment, segment Partner och Kollektivavtal samt segment Privataffär, vilka stöds av koncerngemensamma funktioner. Från och med den första april 2018 renodlas Folksam affärsområden till att enbart omfatta liv- respektive sakaffär.

Konsoliderade dotterföretag utgörs av Tre Kronor Försäkring AB, försäkringsgivare för sak-, person- och företagsförsäkring som säljs av Swedbank och Sparbankerna, Folksam Skadeförsäkring Ab som erbjuder ett heltäckande försäkringsskydd, både frivilliga och lagstadgade skadeförsäkringar åt privatpersoner, företag och lantbruk i Finland samt SalusAnsvar AB i likvidation som inte längre driver någon verksamhet. SalusAnsvar AB i likvidation äger 51 procent i intresseföretaget Saco Folksam Försäkrings AB som erbjuder inkomstförsäkringar, dels individuella som tecknas av medlemmar i Saco-förbunden, dels gemensamma som tecknas av förbund och som omfattar alla medlemmar.

Ej konsoliderade dotterföretag avser icke-vinstutdelande Förenade Liv som försäkrar drygt 850 000 personer i Sverige tillsammans med några av de största fackförbunden och arbetsgivarna. Införlivningen av Förenade Livs verksamhet i Folksam båda moderföretag pågår och målsättningen är att avvecklingen av Förenade Liv ska vara färdig vid årsskiftet 2018/2019.

Koncernens verksamhet bedrivs i Sverige och Finland med inriktning på såväl privat- som partnermarknad under eget varumärke eller partnervarumärke.

Väsentliga händelser under året

Förändringar bland ledande befattningshavare

I januari utsågs Daniel Barr till ny produktdirektör, Jesper Andersson till ny ekonomidirektör (CFO) och Anna-Karin Laurell återvände till Folksam som ny chef för AO Privat. Johan Rudén tillträdde som ny IT-chef i Folksam den första augusti 2017.

Införlivningsarbetet

Införlivningsarbetet av Förenade Liv fortsatte under året och nådde flera viktiga milstolpar. Från och med oktober lanserades en sjukvårdsförsäkring i Folksam. En annan milstolpe var att det nu är möjligt att nyteckna kunder i Folksam för förbunden SULF, Teaterförbundet, Musikerförbundet och Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF).

Försäljning

TCO-förbunden Unionen och Vision valde inte Folksam som försäkringsgivare i samband med sina upphandlingar.

Likvidation

Dotterföretaget SalusAnsvar AB gick den första december 2017 i frivillig likvidation efter beslut av bolagsstämman. Verksamheten i företaget är avvecklad sedan flera år tillbaka.

Erbjudandet

Hyundai, Suzuki och Honda är tre kunder som valde att förlänga sina avtal med Folksam Sak i ytterligare tre år. Affärerna består i huvudsak av personbilsförsäkringar och assistansförsäkringar. Folksam Sak och Svenska Orienteringsförbundet inledde ett samarbete 2012 och har nu under året utökat samarbetet i ett nytt treårsavtal. Under året inledde dessutom Folksam och FirstVet ett samarbete som innebär att Folksams katt- och hundförsäkringsskunder kostnadsfritt kan ta del av FirstVets veterinärtjänster.

Kapitalförvaltning

Folksam Sak sålde sin ägarandel på 10,08 procent i det danska skadeförsäkringsföretaget, Alka Forsikring. Försäljningen gjordes tillsammans med företagens övriga ägare och priset uppgick till 8,2 miljarder danska kronor. För Folksam Saks del medförde försäljningen en reavinst på motsvarande cirka 700 miljoner kronor före skatt och bokslutsdispositioner. Reavinsten förbättrar Folksam Saks kapitalbas och därmed solvenssituation.

Folksam Sak, Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring fortsatte under året att förvärva gröna obligationer och äger nu tillsammans obligationer till ett värde närmare 15 miljarder kronor. Gröna obligationer är räntebärande värdepapper där upplånade medel används till miljö- och klimatrelaterade investeringsprojekt. Förutom investeringar i gröna obligationer utgivna av kommuner och landsting förvärvade Folksam Sak, Folksam Liv och KPA Pensionsförsäkring gröna obligationer till ett värde av 350 miljoner amerikanska dollar dels från International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) och dels från International Finance Corporation (IFC), som båda ingår i Världsbanken. Förvärvet fördelade sig enligt följande: Folksam Liv 159 miljoner amerikanska dollar, Folksam Sak 46 miljoner amerikanska dollar och KPA Pension 145 miljoner amerikanska dollar.

Folksam Sak och Folksam Liv sålde under året 25,6 miljoner stamaktier i Swedbank AB, vilket motsvarade 2,3 procent av Swedbanks aktiekapital, till ett pris om 219 kronor per aktie. Detta innebär att Folksams ägarandel gick ned från 9,0 till 7,3 procent. Swedbank förblir en långsiktig och strategisk investering för Folksam och det finns ingen avsikt att sälja ytterligare aktier.

Folksam investerade en miljard kronor i infrastrukturfonden Infranode I. Investeringen fördelade sig enligt följande: Folksam Liv investerade 500 miljoner kronor, KPA Pensionsförsäkring 400 miljoner kronor och Folksam Sak som investerade 100 miljoner kronor.

Satsningen på fastigheter fortsatte under 2017. Folksam Sak tecknade under året ett avtal om att förvärva kontorsfastigheten Stampen 6:17 i Göteborg till ett värde av 330 miljoner kronor. Folksam förvärvade även fyra kontorsfastigheter i centrala Göteborg av Stena AB till ett värde av 1 626 miljoner kronor.

Folksam tecknade även under året ett avtal om att förvärva 28 bostadsfastigheter i Helsingborg. Köpeskillingen uppgick till 1 948 miljoner kronor och säljare var Akelius Residential Property AB (publ). Fastigheterna ingår i en större bostadsportfölj om 2 299 lägenheter, där en del av portföljen förvärvades av Folksam och den andra delen av Första AP-fondens bostadsföretag Willhem. Investeringen fördelade sig enligt följande: KPA Pensionsförsäkring 1 074 miljoner kronor, Folksam Liv cirka 644 miljoner kronor och Folksam Sak 230 miljoner kronor.

Folksam Sak undertecknade under året ett avtal med Svenska Fotbollförbundet om att sälja sin andel i det samägda företaget Cooperante AB, som äger 11,1 procent av Arenabolaget i Solna. Folksam Saks överenskommelse med Svenska Fotbollförbundet innebar ett försäljningspris på 17 000 kronor samt en tilläggsköpeskillning på en tredjedel av förbundets möjliga intäkter från Arenabolaget fram till år 2030.

Folksam satsar på skog genom att investera i den svenska skogsfonden Silvestica Green Forest AB. Därmed får kunderna indirekt tillgång till ett nytt tillgångsslag i sina portföljer. Folksam investerar totalt 50 miljoner euro. Investeringen inom Folksam fördelade sig enligt följande: Folksam Liv 22 miljoner euro, KPA Pension 22,5 miljoner euro och Folksam Sak 5,5 miljoner euro.

Ekonomisk översikt

Folksam Sak minskade sin marknadsandel mätt i inbetalda premier under 2017. Marknadsandelen uppgick till 15,7 (16,5) procent enligt Svensk Försäkrings statistik (avser moderföretaget Folksam Sak, Tre Kronor Försäkring AB och Saco Folksam Försäkrings AB). Marknadsandelen inom hushållsmarknaden minskade och uppgick till 19,8 (20,7) procent. Marknadsandelar mätt i antal försäkringar uppgick för separat hemförsäkring till 47,0 (47,9) procent, inom villahemförsäkring till 27,8 (28,2) procent och inom personbilsförsäkring till 18,9 (20,0) procent.

Koncernen

Resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, hänförligt till företag som konsolideras, uppgick till 833 (1 763) miljoner kronor. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till 74 (-161) miljoner kronor. Det är framför allt utvecklingen i Folksam Sak som förklarar utvecklingen under året, se mer

under moderföretaget. I koncernen ingår även det icke-konsoliderade företaget Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ) med ett resultat före bokslutsdispositioner och skatt som uppgick till -24 (246) miljoner kronor.

Resultat 2017-12-31					
Mkr	Folksam Sak	Tre Kronor	Folksam Skadeförsäkring	Folksam Sak Koncernen	
Premieintäkt	11 671	999	721	13 391	
Försäkringsersättningar	-9 646	-714	-552	-10 912	
Driftskostnader	-1 778	-190	-196	-2 279	
Försäkringstekniskt resultat	108	95	-14	74	
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	913	94	-18	833	
Totalkostnadsprocent	97,9	90,5	103,7	98,5	
varav skadeprocent	82,7	71,5	76,5	81,5	
varav driftskostnadsprocent	15,2	19,0	27,2	17,0	
Totalavkastning, procent	3,4	0,4	3,1	3,1	
Solvenskvot (SCR)	2,2	2,2	2,9	2,0	

Premieintäkt

Premieintäkterna i koncernen uppgick till 13 391 (12 997) miljoner kronor vilket gav en ökning med 3,0 procent jämfört med föregående år. Premierna ökade inom samtliga produktområden till följd av premiejusteringar, fler tecknade försäkringar i kombination med ökad efterfrågan på mer innehåll i försäkringarna.

Försäkringsersättningar och driftskostnader

Försäkringsersättningarna i koncernen uppgick till -10 912 (-10 708) miljoner kronor vilket gav en ökning med 1,9 procent. Ökningen är primärt driven av volymökningar. Skadeprocenten uppgick till 81,5 (82,4) procent och minskningen berodde på ett förbättrat skadeutfall.

Driftskostnaderna var i nivå med föregående år och uppgick till -2 279 (-2 295) miljoner kronor. Givet ökningen av premieintäkten gav detta att driftskostnadsprocenten minskade med 0,6 procentenheter och uppgick till 17,0 (17,6) procent.

Totalkostnadsprocenten för koncernen uppgick till 98,5 (100,0) vilket är 1,5 procentenheter lägre jämfört med föregående år.

Moderföretaget

Resultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till 913 (1 746) miljoner kronor. Resultatförsämringen var driven av en minskad kapitalavkastning. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till 108 (-250) miljoner kronor.

Premieintäkt

Premieintäkten efter avgiven återförsäkring ökade i moderföretaget med 3,3 procent till 11 671 (11 298) miljoner kronor. Det starka erbjudandet och den ökade försäkringsviljan hos kunderna fortsatte att driva efterfrågan och bidrog till beståndstillväxt. Utvecklingen mot försäkringar med mer innehåll i kombination med vissa premiejusteringar bidrog

även detta till premietillväxten. De största premieökningarna var inom Hem & Villa samt Husdjur.

Försäkringsersättningar och driftskostnader

Försäkringsersättningarna efter avgiven återförsäkring ökade i moderföretaget med 1,7 procent och uppgick till -9 646 (-9 489) miljoner kronor. Denna ökning var primärt driven av volymökningar. Givet att premieintäkterna ökade mer än försäkringsersättningarna gav detta en minskning av skadeprocenten som uppgick till 82,7 (84,0) procent. Minskningen var driven av ett förbättrat skadeutfall, i kombination med premiejusteringar.

Driftskostnaderna i moderföretaget minskade under året till -1 778 (-1 895) miljoner kronor. Även driftskostnadsprocenten minskade för året och uppgick till 15,2 (16,8) procent. Minskningen i driftskostnader berodde främst på lägre anskaffningskostnader i kombination med en pensionsåterbetalning under året från Folksam Liv.

Totalkostnadsprocenten i moderföretaget minskade med 2,9 procentenheter till 97,9 (100,8).

Totalavkastningen i moderföretaget minskade till 3,4 (6,6) procent. Minskningen berodde huvudsakligen på en lägre avkastning på räntebärande värdepapper men även övriga tillgångsslag uppvisade en lägre avkastning jämfört med föregående år.

Kapitalförvaltning och -avkastning

För att nå en god riskspridning och avkastning fördelas Folksam Saks investeringar på olika tillgångsslag och marknader. Investeringar görs i räntebärande värdepapper, aktier, fastigheter och specialplaceringar (onoterade tillgångar). Dessutom finns företagsstrategiska innehav, främst dotterföretag. Tillgångarna förvaltas utifrån ett ansvarsfullt perspektiv med såväl etisk som miljömässig hänsyn, utan att göra avkall på avkastningskrav och

lämplig risknivå.

Tillväxten i Sverige och övriga världen har på det hela taget varit god under 2017. Trots detta har inflationen haft svårt att komma upp till Riksbankens och europeiska centralbankens mål om 2 procent. Detta har föranlett fortsatta penningpolitiska stimulanser i form av låga styrräntor och fortsatta stödköp av obligationer från såväl europeiska centralbanken som den svenska Riksbanken. Det låga ränteläget i Sverige och Europa vid ingången av året bestod året ut. Detta har inneburit en måttlig avkastning på räntebärande placeringar samtidigt som den goda tillväxten gett stöd åt en fortsatt positiv börsutveckling och fortsatt positiv värdeutveckling för fastigheter.

Företagets förvaltade kapital uppgick vid utgången av 2017 till 40 887 (40 342) miljoner kronor. Av detta utgjorde cirka 67 (71) procent, räntebärande värdepapper utgivna av stater och kommuner och bostadsinstitut, eller motsvarande. Totalt uppgick räntebärande värdepapper till 27 389 (28 548) miljoner kronor vid utgången av året och durationen i den räntebärande portföljen har under året varit cirka 3 (3) år. Aktieportföljen stod för 14 (15) procent av det förvaltade kapitalet och uppgick till 5 864 (6 060) miljoner kronor vid utgången av året. Folksam Sak äger också en större post aktier i Swedbank. En del av detta innehav såldes i mars 2017. Värdet på det kvarvarande Swedbankinnehavet var vid årsskiftet cirka 2,9 (4,7) miljarder kronor. Fastigheter stod för 9 (6) procent av kapitalet och uppgick

till 3 615 (2 473) miljoner kronor. Värdet på specialplaceringarna, bland annat onoterade aktier, var vid årsskiftet 2 468 (1 792) miljoner kronor vilket motsvarade 6 (4) procent. Företagsstrategiska innehav består av dotter- och intresseföretag. Innehavet uppgick till 1 551 (1 469) miljoner kronor vilket utgjorde 4 (4) procent.

Totalavkastningen för år 2017 på företagets tillgångar blev 3,4 (6,6) procent, motsvarande 1 333 (2 505) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är företagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och företagets risktolerans. Mot bakgrund av vald tillgångsfördelning förklaras årets avkastning främst av en god utveckling för aktier i allmänhet, men en svagare utveckling för Swedbank-aktien, en mycket god avkastning för fastigheter i kombination med en svagt negativ avkastning för räntebärande placeringar. Avkastningen på aktier blev därmed 1,8 (23,6) procent, för fastigheter 12,6 (14,3) procent och för räntebärande tillgångar -0,2 (3,2) procent.

Totalavkastningstabell, Moderföretaget

Mkr	Ingående marknadsvärde 2017-01-01	Utgående marknadsvärde 2017-12-31	Totalavkastning 2017	Totalavkastning 2017 %	Totalavkastning 2016 %	Totalavkastning 2015 %	Totalavkastning 2014 %	Totalavkastning 2013 %
Räntebärande värdepapper	28 548	27 389	-47	-0,2	3,2	0,9	5,3	0,4
Aktier	6 060	5 864	98	1,8	23,6	3,1	19,5	44,7
Specialplaceringar	1 792	2 468	823	50,0	6,5	0,2	8,6	18,3
Fastigheter	2 473	3 615	377	12,6	14,3	8,4	7,9	6,7
Företagsstrategiska innehav	1 469	1 551	83	5,6	3,6	2,2	-1,0	-4,2
Summa	40 342	40 887	1 333	3,4	6,6	2,4	8,1	7,7

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 54 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Egen risk- och solvensbedömning

Moderföretaget och försäkringsföretagen i Folksam Sak-gruppen har under 2017 genomfört en egen risk- och solvensbedömning (ORSA) för den treåriga affärsplaneringsperioden 2018 till 2020. Det övergripande syftet med denna risk- och solvensbedömning är att bedöma det egna solvensbehovet samt att säkerställa att Folksam Sak-gruppen och de däri ingående försäkringsföretagen kan hantera riskerna och möta det regulatoriska kapitalkravet. Bedömningen av moderföretagets eget solvensbehov har för affärsplaneringsperioden gjorts i termer av såväl absoluta belopp som i relation till kapitalbasen (ICR-kvot). I tillägg till detta utvärderas en solvenskvot (SCR-kvot) i form av kapitalbasen i relation till det regulatoriska kapitalkravet, för vilket styrelsen har formulerat ett kapitalmålsintervall inom vilket SCR-kvoten ska befinna sig.

Moderföretaget har en något minskande men fortfarande hög SCR-kvot under affärsplaneringsperioden. Den fallande trenden beror på samma faktorer som föregående år, bland annat tillämpningen av övergångsreglerna för aktiestress, utbetalning av återbäring, en generellt växande affär samt låg förväntad kapitalavkastning.

Då moderföretaget är ömsesidigt och därmed har begränsade möjligheter att förstärka kapitaliseringen med externa medel är det av yttersta vikt att moderföretaget har en mycket god finansiell ställning samt undviker att hamna i situationer där det tvingas begränsa risktagandet. Den egna risk- och solvensbedömningen visar att moderföretaget och alla i gruppen ingående försäkringsföretag är tillräckligt kapitaliserade för att genomföra sina affärsplaner. Dock är det viktigt att löpande följa upp effekterna av nya initiativ och affärer och bedöma deras påverkan på det egna solvensbehovet och det tillgängliga kapitalet.

Medarbetare

Inom Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att medarbetarna är anställda i flera företag inom gruppen. Folksam har cirka 3 900 medarbetare på flera orter i Sverige. Folksam har en gemensam HR-funktion som ger stöd i HR-processerna för samtliga företag inom Folksam. Folksam vill vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. Rekryteringstakten är fortsatt hög och under 2017 externrekryterades 540 (456) personer. Årets medarbetarundersökning visade generellt goda resultat. Totalindex slutade på 74 (72) procent positiva svar i genomsnitt och 81 (82) procent svarade att de gärna eller mycket gärna vill arbeta kvar i Folksam framöver.

Folksam ska ha miljöer med processer, informationsstöd och teknik som stödjer effektivitet samt legala krav och som dessutom främjar god hälsa och motivation. Under 2017 har åtgärder genomförts för att sänka sjuktalen, bland annat genom en särskild satsning på rehabilitering av långtidssjuka. En effekt av detta är att sjuktalen i urvalsgruppen har sjunkit. Vi ser även att Folksams totala sjuktal har minskat något under året (rullande 12 månader) till 5,4 procent från 5,6 procent föregående år.

Kompetensutveckling

Under 2018 träder en ny lag om försäkringsdistribution (IDD) i kraft. Den ställer bland annat krav på kunskap, kompetens och god vandel hos försäkringsdistributörer. Folksam välkomnar den här typen av regleringar som hjälper till att stärka konsumentskyddet. Folksam arbetar löpande med kompetensutveckling för att säkerställa regulatoriska kunskaps- och kompetenskrav, samt stärker nu organisation och rutiner ytterligare för att möta skärpta regelverkskrav. Under hösten 2017 lanserades även kompetensutvecklingsinsatser för de som arbetar i Folksams erbjudande- och produktutvecklingsprocesser.

Under 2018 ersätts personuppgiftslagen (PUL) av en ny dataskyddsförordning (GDPR). Alla medarbetare i Folksam har under 2017 genomfört lärande i informationssäkerhet i syfte att öka medvetenheten om de hot som finns, samt skydda Folksam och kundernas information.

För att ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder behöver Folksam chefer och ledare genom ett strategiskt och coachande förhållningssätt tar ansvar för kompetensförsörjning och rätt prestation. Folksams medarbetare ska bidra till en kultur där gemensamt ansvar tas för kontinuerlig utveckling, samarbete och lärande. Analyser av kompetenskrav för kundnära medarbetare inom Folksam Sak har resulterat i tillgängliga och anpassade kompetensutvecklingserbjudanden som har genomförts löpande under 2017. Erbjudandena består av digitalt lärande i kombination med arbetsnära träning. Tillsammans med introduktionsprogram, årlig fortbildning och revidering säkerställs det totala behovet av kompetens utifrån befattning, ansvar och regulatoriska krav.

Löner, ersättningar och övriga villkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarföreningen KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Enligt Folksams lönepolitik ska lönerna vara individuella och differentierade, motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med kundernas förväntningar. Folksam har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande, varför huvuddelen av ersättningarna utgörs av fast grundlön. Vad gäller jämställda löner inom Folksam låg skillnaden i medellön mellan kvinnliga och manliga medarbetare på 8 procent för 2017. Vid en nedbrytning på likvärdiga arbeten låg löneskillnaden på 1 procent.

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetarna som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Belöningsprogrammet omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom koncernledningen, vd och vice vd i dotterföretagen samt chefen för internrevision Folksam Sak respektive Folksam Liv.

Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas i not 53.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Resultatutvecklingen påverkas i hög grad av börs- och valutakursers utveckling liksom av förändringar i det allmänna ränteläget. Dessa påverkas i sin tur av förändringar av makroekonomiska faktorer såsom tillväxt, inflation och arbetslöshet. Under senare år har förändringar i klimatet och ökade variationer i väderleken medfört att skadefrekvensen och skadekostnaderna har ökat. Klimatförändringar skapar en ökad osäkerhet i bedömningen av riskerna i ett skadeförsäkringsföretag. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar företagets ekonomiska ställning och förmåga att nå dess mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande av risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Av den anledningen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av Folksam Sak samlade risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 3.

Framtida utveckling

Verksamheten

Negativa marknadsrännor, genomgripande regelverksändringar, digitalisering och hållbarhet. Omvärlden förändras i snabb takt, inte minst genom dessa fyra drivkrafter, och med den utvecklas även Folksam Sak med dotterföretag.

För att behålla Folksam Saks goda förutsättningar att leverera på sina åtaganden till kunderna krävs nya typer av investeringar som ger avkastning. Det handlar framförallt om investeringar i onoterade tillgångar som infrastruktur inom ramen för det Folksam kallar specialplaceringar. Här ingår även den pågående satsningen på gröna obligationer. Folksam arbetar även med att öka andelen fastigheter i sina kapitalportföljer.

Kommande regelverksförändringar

Inom regelverksområdet pågår ett antal större förändringar vilka väsentligt kommer att prägla Folksams verksamhet. Kommande regelverksförändringar kan komma att påverka företagets risker och riskhantering. Folksam Sak bevakar löpande utvecklingen och analyserar eventuella konsekvenser av förändrade regelverk.

IASB har i maj 2017 publicerat standarden IFRS 17 Insurance contracts som ska tillämpas från första januari 2021. Standarden är ännu inte antagen i EU. IFRS 17 innebär stora förändringar i värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. I vilken utsträckning standarden blir tillämplig på onoterade försäkringsföretag i Sverige är oklart och Finansinspektionen utreder för närvarande hur implementationen ska ske i Sverige. Inom Folksam har ett projekt påbörjats för att analysera effekterna av standarden. IFRS 9 Finansiella instrument omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument. Standarden träder i kraft första januari 2018 men Folksam kommer att använda möjligheten att samordna tillämpningen av IFRS 9 och IFRS 17, vilket möjliggörs av det tillägg till IFRS 4 som IASB har gett ut. Under 2017 har Folksam analyserat effekterna av IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder, som börjar gälla första januari 2018. Syftet med en ny intäktsstandard är att

ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som har avtal med kunder. Standarden medför inga ändringar för Folksam utan endast utökade upplysningskrav. Den nya standarden IFRS 16 Leases ska tillämpas från och med första januari 2019. Standarden innebär förändringar framför allt för leasingtagare, vilket innebär att leasingtagare redovisar i princip alla leasingavtal med en nyttjanderätt som en tillgång och en leasingskuld i balansräkningen. Redovisningen för leasinggivaren är i all väsentligt oförändrad. Det återstår att utreda hur Folksams finansiella rapportering kommer att påverkas. För mer information hänvisas till not 1 Redovisningsprinciper.

Gällande försäkringsdistributionsdirektivet (IDD) har regeringen kommit med sitt förslag kring hur IDD ska implementeras i Sverige.

Regelverket innehåller bland annat regler om ersättningsmodeller, skärpta krav på utbildning, transparens och information till kund. IDD börjar gälla den första juli 2018. Folksam har sedan ett tag tillbaka arbetat med direktivet för att anpassa verksamheten till det nya regelverket. Det finns fortfarande en del oklarheter i regelverket och det återstår för Finansinspektionen att skriva föreskrifter med mer detaljerade regler. Regelverket för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter) trädde i kraft redan den första januari 2018.

Ett annat regelverk som börjar tillämpas från och med maj 2018 är den nya dataskyddsförordningen, General Data Protection Regulation (GDPR) som ersätter Personuppgiftslagen (PUL). Den innebär en skärpning av hur organisationer inom EU får behandla personuppgifter. GDPR syftar till att stärka och skapa ett mer enhetligt dataskydd för personer inom EU. Folksam med dotterföretag arbetar intensivt med att anpassa verksamheten till det nya regelverket.

Femårsöversikt

Koncernen, Mkr	2017	2016	2015	2014 ¹⁾	2013
Resultat					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	13 391	12 997	12 224	11 630	10 974
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	13 017	13 234	12 605	11 949	11 265
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	208	242	336	463	470
Försäkringsersättningar, netto	-10 912	-10 708	-9 403	-9 426	-8 984
Återbäring och rabatter, netto	-321	-366	-498	-492	-290
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	74	-161	358	-59	191
Årets resultat	605	1 258	605	1 981	1 566

Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	41 471	41 019	38 311	37 851	34 577
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	28 690	28 421	27 673	27 361	26 434
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	15 095	14 650	13 368	12 420	11 048
Uppskjuten skatteskuld	3 601	3 690	3 340	3 338	3 047
Totalt konsolideringskapital	18 696	18 340	16 708	15 758	14 095

Nyckeltal					
Resultat av skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	81,5	82,4	76,9	81,0	81,9
Driftskostnadsprocent	17,0	17,6	18,7	19,1	18,3
Totalkostnadsprocent	98,5	100,0	95,6	100,1	100,2
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent	1,7	1,9	2,3	2,4	2,9
Totalavkastning, procent	3,1	6,6	2,2	8,6	7,6
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	144	139	133	132	125

¹⁾ Omräknat med anledning av att tidigare aktiverade immateriella tillgångar har kostnadsförts. Nettopåverkan på eget kapital 64 miljoner kronor.

Femårsöversikt

Moderföretaget, Mkr	2017	2016	2015	2014	2013 ¹⁾
Resultat					
Premieintäkt (efter avgiven återförsäkring)	11 671	11 298	10 592	10 096	8 800
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	11 289	11 520	10 933	10 371	9 061
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	192	227	309	433	427
Försäkringsersättningar, netto	-9 646	-9 489	-8 247	-8 312	-7 188
Återbäring och rabatter, netto	-321	-366	-498	-491	-290
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	108	-250	148	64	148
Årets resultat	360	1 353	41	1 266	997
Ekonomisk ställning					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	40 327	39 656	36 972	37 602	33 755
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	26 147	26 050	25 439	25 229	23 269
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	7 056	6 696	5 343	5 302	4 022
Obeskattade reserver	9 994	9 536	9 607	9 140	8 350
Uppskjuten skatteskuld	1 225	1 365	1 048	1 275	999
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncern- och intresseföretag	721	494	296	180	154
Totala övervärden	721	494	296	180	154
Totalt konsolideringskapital	18 996	18 092	16 293	15 898	13 525
Solvensrelaterade beloppsuppgifter ²⁾					
Kapitalbas ³⁾	-	-	16 114	15 694	13 427
Erforderlig solvensmarginal ⁴⁾	-	-	2 020	1 881	1 655
Gruppbaserad kapitalbas ³⁾	-	-	16 605	15 902	13 609
Gruppbaserad solvensmarginal ⁴⁾	-	-	2 589	2 486	2 342
Kapitalbas	17 237	16 378			
varav primärkapital	17 237	16 378			
Minimikapitalkrav	2 668	2 716			
Solvenskapitalkrav	7 746	7 595			
Kapitalbas för gruppen	18 177				
Solvenskapitalkrav för gruppen	8 920				

Femårsöversikt forts.

Moderföretaget, Mkr	2017	2016	2015	2014	2013 ¹⁾
Nyckeltal					
Resultat av skadeförsäkringsrörelsen					
Skadeprocent	82,7	84,0	77,9	82,3	81,7
Driftskostnadsprocent	15,2	16,8	18,9	16,4	18,5
Totalkostnadsprocent	97,9	100,8	96,8	98,7	100,2
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent	1,4	1,7	2,1	2,1	2,5
Totalavkastning, procent	3,4	6,6	2,4	8,1	7,7
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	168	157	149	153	149

¹⁾ Omräknat med anledning av ändrad redovisningsprincip av materiella tillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

²⁾ Från och med januari 2016 ska solvensrelaterade upplysningar enligt Solvens II lämnas i årsredovisningen. I enlighet med FFFS 2015:12 lämnas inga upplysningar för gruppen för tidigare perioder och ingen omräkning har skett för 2015-2013 avseende det enskilda företaget.

³⁾ Kapitalbas beräknad enligt Solvens I.

⁴⁾ Erforderlig- och gruppbaserad solvensmarginal för jämförelseåren 2015-2013 beräknas enligt Solvens I. För 2017 och 2016 tillämpas Solvens II och därmed lämnas uppgift om minimi- och solvenskapitalkrav.

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och vd föreslår att vinstmedlen 7 055 501 586,27 kronor balanseras i ny räkning.

Till stämmans förfogande står:

Balanserad vinst	6 695 841 056,31
Årets vinst	359 660 529,96
	7 055 501 586,27

Hållbarhet

Trygghet i en hållbar värld

Företagets hållbarhetsarbete sker inom ramen för Folksam verksamhet. Folksam ansvarstagande utgår från visionen att kunderna ska känna trygghet i en hållbar värld, att företaget ägs av kunderna och att hållbarhet är en god affär. Som ett stort företag inom försäkring och pensionssparande är möjligheterna goda att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Folksam skapar trygghet för kunderna med lösningar inom sak- och personförsäkring samt långsiktigt sparande. Utöver att kärnverksamheten ger kunderna trygghet i olika faser av livet, är miljöhänsyn, ansvarsfull kapitalförvaltning och skadeförebyggande insatser exempel på självklara områden Folksam tar ansvar för. Företagets hållbarhetspolicy slår fast vad hållbarhet betyder för Folksam och identifierar tre huvudområden där kontinuerligt arbete görs:

I mötet med kund och omvärld: Folksam ska möta kundernas förväntningar i varje kontakt, oavsett om det handlar om försäljning, rådgivning, skadehantering eller annat. En naturlig del i leveransen till kunderna är allt hållbarhetsarbete. Till exempel kommer allt från Folksam ”Bra Miljöval”-försäkringar och ansvarsfulla investeringar till skadeförebyggande råd av olika slag och miljörabatter direkt kunderna till del. Det betyder att Folksam både kan göra kunderna medvetna om hur de kan påverka positivt och göra det enkelt för dem att välja hållbart. Folksam främjar också en hållbar utveckling genom samarbeten av engångskaraktär till djupare partnerskap. Här ingår sponsring, liksom olika aktiviteter inom nationella och internationella organisationer.

I erbjudande och kapitalförvaltning: Kunderbjudandet har ett innehåll som styr mot hållbarhet. Vid skadereglering agerar Folksam långsiktigt, hållbart och effektivt. Investeringar av kundernas pengar fokuserar på lönsamhet, hållbarhet och ansvar för ägandet.

I egen drift: Folksam ska leva som man lär. Det betyder att Folksam främjar hållbar utveckling i allt från mångfalds- och miljöarbete till hur medarbetare agerar och att arbetsmiljöer tydligt återspeglar ambitionen att verka för en omställning mot hållbarhet.

Styrande regelverk

Till grund för allt arbete finns Folksam värderingar personliga, ansvarstagande och engagerade samt de etiska reglerna. De omfattar hela verksamheten och anger vilka rättigheter och skyldigheter medarbetarna har att förhålla sig till i olika situationer, inte minst i samspel med företagets omvärld. Här är frågor om mänskliga rättigheter, antikorrup­tion och vilka krav Folksam ställer på leverantörer och i de investeringar som görs inom ramen för kapitalförvaltningen

särskilt viktiga. De etiska reglerna tillhör Folksam viktigaste regelverk. De handlar om att Folksam ska uppfattas och vara ett företag som engagerar sig i det kunderna bryr sig om. Folksam ser kontinuerligt över företagets etiska regler och håller samtalet om dessa levande bland medarbetarna, inte minst genom regelbundna utbildningar.

Internationella överenskommelser och ramverk Folksam har anslutit sig till:

- FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, PRI.
- FN:s Global Compact
- FN:s miljöprogram för den finansiella sektorn, UNEP FI
- Global Reporting Initiative, GRI
- The Montreal Carbon Pledge
- Task Force on Climate-related Financial Disclosures, TCFD (undertecknades 2017)

Som ett kundägt företag är nöjda kunder det främsta målet med verksamheten, vilket vägleder i verksamheten. Folksam har policyer utifrån väsentliga områden som miljöpolicy, inköspolicy, lönepolicy, ersättningspolicy, arbetsmiljöpolicy och policy för extern rapportering.

Risker och riskhantering

Folksam verksamhet handlar i grunden om att bedöma, hantera och minimera risker. Försäkringar hjälper till att sprida risker mellan en grupp individer för att täcka kostnader som en enskild individ inte klarar av. Det kan handla om allt från skydd av egendom till liv och hälsa. Även pensionsförsäkringar är viktiga för att skapa ekonomisk trygghet under ålderdomen, inte minst med tanke på att människor lever allt längre.

Utifrån bedömningar av risker som Folksam exponeras mot sätts premier som kunderna får betala för att kunna försäkra sig. Det är en rad faktorer som ligger bakom dessa riskbedömningar. Förutom risker som till exempel uppstår till följd av osäkerhet i skadefrekvens, skadebelopp, kostnadsutveckling eller dödlighets- och sjuklighetsrisk påverkar även de ökade klimatmässiga och socioekonomiska utmaningarna som världen står inför. Nya risker uppstår i spåren av den globala uppvärmningen och ökande sociala klyftor som i förlängningen berör alla, och gör att det blir dyrare att försäkra sig. Folksam ser till exempel hur allt mer häftiga väderomslag påverkar samhällen, inte minst kustnära bebyggelse, som direkt påverkar företaget och kunderna. Därför ser Folksam klimatförändringarna som ett hot mot den grundläggande principen om försäkringsbarhet och möjligheten för kunderna att leva i en trygg och hållbar värld.

Folksam arbetar förebyggande inom olika områden för att minska risker av olika slag. Till exempel ges kunderna möjligheter att få sänkta premier genom att förändra sina risk-

beteenden eller vidta förebyggande åtgärder. Vanliga exempel är att sänka livförsäkringspremien för den som slutar att röka eller att uppmuntra säkrare bilkörning genom rabatter på bilförsäkringspremierna för skadefria år. På samma sätt förebygger Folksam koldioxidutsläpp genom att avyttra innehav i koldioxidtunga företag, att utöva aktivt ägandeskap i företagets investeringar och att styra investeringar mot hållbara val. Eller att främja miljöaspekter i verksamheten, exempelvis genom cirkulär skadehantering, och att förmedla skadeförebyggande råd av olika slag till kunderna. Likaså arbetar Folksam med att vara en attraktiv arbetsplats så att medarbetarna har förmågan att framgångsrikt bära upp verksamheten, att Folksam tar ansvar som aktör i samhället och att Folksam har en ekonomiskt stabil verksamhet att verka från. De hållbarhetsfrågor Folksam har identifierat som väsentliga har därför ett naturligt riskminimeringsperspektiv i sig.

Väsentliga frågor

Inom ramen för företagets hållbarhetspolicy och dess tre områden där Folksams verksamhet har påverkan finns ett antal frågor som identifierats som väsentliga. Det är frågor Folksam har arbetat med under årtionden. De är naturligt knutna till den typen av verksamhet Folksam bedriver, men bekräftas i takt med att företaget för dialog med olika intressentgrupper. Dessa är:

- **Ansvarsfull kapitalförvaltning**

Folksam förvaltar omkring 400 miljarder kronor som investeras i räntepapper, börsnoterade företag, fastigheter och specialplaceringar. Folksam ställer krav på vad företaget investerar i: Hela det förvaltade kapitalet omfattas av kriterier för miljö, mänskliga rättigheter och antikorruption. Folksam vill i allt större utsträckning styra investeringarna mot hållbara val och arbetar med att påverka innehaven till att bedriva en mer hållbar verksamhet.

- **Miljö och klimat**

Miljö- och klimatfrågan är central för Folksam. Det blir allt dyrare att försäkra sig i framtiden om inte alla hjälps åt att bromsa klimatförändringarna. Folksam har stora möjligheter att påverka och ställer även höga miljökrav. Företagets bil-, villa- och fritidshusförsäkringar är märkta med Bra Miljöval. Det innebär till exempel att Folksam renoverar hus med hållbart material, köper och återvinner reservdelar för bilar och ställer krav på att kundens ersättningsbil är miljöanpassad. Folksam påverkar även investeringar mot mindre fossilberoende och i vissa fall väljer Folksam att aktivt sälja av fossiltunga innehav.

- **Skadeförebyggande**

Folksam kan göra mycket för att förebygga skador och hjälpa kunderna att välja rätt, tänka efter före och förhindra att olyckan inträffar. På så sätt bidrar de samtidigt till lägre skadekostnader. Folksam arbetar för att öka trafiksäkerheten, samarbetar med idrottsrörelsen för att minska idrottsskadorna och genomför en rad olika tester samt ger skadeförebyggande råd.

- **Samhällsansvar**

Samhällets utmaningar är också Folksams utmaningar. För att främja både den egna verksamheten och en positiv samhällsutveckling engagerar Folksam sig i en rad olika frågor, samarbeten, partnerskap och sponsring, inte minst inom idrott.

- **Ekonomisk styrka**

Folksam är Sveriges största aktör inom försäkringar och pensionssparande. Företagets ekonomiska styrka skapar möjlighet att påverka, förutsättningar att utveckla attraktiva produkter till kunderna och att ge bra avkastning på deras pensionssparande. Och naturligtvis att Folksam klarar av att möta företagets kundåtaganden såväl idag som imorgon.

- **Attraktiv arbetsplats**

Folksam har cirka 3 900 medarbetare fördelade på olika företag och orter. För att Folksam ska kunna erbjuda försäkringar och pensionssparande som skapar trygghet och gillas av många måste företaget vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare.

Hållbarhetsmål

Folksam har under 2017 satt fyra övergripande hållbarhetsmål:

- **Hälsa:** Folksam gynnar god hälsa och motverkar skada.
- **Jämställdhet och mångfald:** Folksam motverkar diskriminering och främjar lika rättigheter och möjligheter.
- **Begränsade resurser:** Folksam driver på utvecklingen av cirkulär ekonomi och minimerar resursanvändning.
- **Klimat:** Folksam arbetar för ett fossilfritt samhälle.

Folksam har även identifierat fyra av FN:s globala hållbarhetsmål (sustainable development goals), som vägledande i arbetet:

Hälsa (mål 3), Jämställdhet (mål 5) Hållbar konsumtion och produktion (mål 12) samt Bekämpa klimatförändringarna (mål 13). Ansvarsfull kapitalförvaltning kopplas till alla de 17 globala målen, med fokus på att i möjligaste mån lyfta fram de fyra mål Folksamgruppen prioriterat.

Arbetet under 2017

Under 2017 har fokus varit på, utöver de pågående hållbarhetsfrämjande aktiviteterna, att se över strategin och de interna organisatoriska arbetsformerna- och processerna samt framtagande av hållbarhetsmål. Nedan återges ett urval av de främsta insatserna organisationen gjort under året inom de väsentliga områdena:

- **Ansvarsfull kapitalförvaltning**

Folksam har under året fortsatt att i allt större utsträckning styra företagets investeringar mot hållbara val, arbeta för att främja hållbara investeringar när det gäller samtliga tillgångsslag samt att arbeta med att påverka innehaven till att bedriva en mer hållbar verksamhet. Investeringarna i gröna obligationer, som nu uppgår till närmare 15 miljarder kronor, är ett exempel på detta. Folksams första mål var att nå tolv miljarder kronor i gröna investeringar och nu finns ett nytt mål om 25 miljarder kronor före utgången av 2018. Precis som tidigare fortsätter också arbetet med att föra dialog med företag där Folksam är ägare. Under 2017 hade Folksam dialog med 34 företag. Inom fondförsäkring har Folksam under året arbetat med att tydligare ställa hållbarhetskrav på de fonder som erbjuds till kunder, inte minst genom branschstandarderna "Hållbarhetsprofilen".

- **Miljö och klimat**

Arbetet med cirkulär egendomshantering där Folksam tar hand om och återvinner samt återanvänder skadade produkter som mobiltelefoner och annan elektronik har

fortsatt. Att använda begagnat material ger årliga kostnadseffektiviseringar och under 2017 har kunderna bidragit med att minska avfallsmängderna med cirka 2 750 ton och koldioxidutsläppen med cirka 1 423 ton på återanvända cyklar och elektronik. I den egna verksamheten uppgick koldioxidbelastningen (omräkning av diverse inköp och resor) till 2 248 ton koldioxid och på fastighets-sidan (omräkning av fastighetsel) till 3 053 ton koldioxid. Folksam har sedan många år ett aktivt engagemang för klimatet genom att vara undertecknare i UN Principles for Responsible Investments (PRI), Global Compact, Montreal Carbon Pledge (MCP) samt Carbon Disclosure Project (CDP). Under året ställde sig Folksam även bakom finansvärldens internationella klimatuppdrag Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) vars ramverk ska mildra finanssektorns klimatpåverkan genom att stödja företagens strävan att ge kvalitativ hållbarhetsinformation till finanssektorns intressenter, samt till tillsynsmyndigheterna.

- **Skadeförebyggande**

De skadeförebyggande insatserna har pågått inom områden som trafiksäkerhet, idrott och hem och villa. Information om allt från studier om de säkraste bilarna till råd och tips om att vädersäkra huset har nått kunderna för att hjälpa dem att förebygga olyckor och skadehändelser. Folksams trafiksäkerhetsforskning, till exempel, bidrar till säkrare trafik och till att rädda liv i trafiken. Färre trafikskador innebär lägre skadekostnader och därmed lägre premier i Folksams bli- och hemförsäkringar. Folksam hanterar varje år fler än 50 000 trafikskador. Det ger oss tillgång till stor samlad kunskap om hur skador uppstår, hur de kan begränsas och undvikas. Trafiksäkerhetsforskningen kostar 7–8 kronor per bilförsäkring och år.

- **Samhällsansvar**

Folksam är engagerade i en rad olika frågor, samarbeten, partnerskap och sponsring, inte minst inom idrott. Folksam har under året också verkat för att politiska beslut, såsom

den tidigare diskussionen om skatt på kapitalförsäkringar, och regelverk, såsom tjänstepensionsdirektivet IORP2 och distributionsdirektivet IDD, utformas i enlighet med kundernas bästa. Folksam ska naturligtvis föregå med gott exempel och agera ansvarsfullt i relationer med aktörer i omvärlden. Ett mått på det beteendet är antalet fall av korruption, som för Folksams del uppgår till noll.

- **Ekonomisk styrka**

Folksams stabila utveckling med avseende på premier, avkastning och marknadsandelar ger oss och kunder friheten att fortsätta ta ansvar i verksamheten. Den totala premievolymen var 49,9 (47,0) miljarder kronor, det förvaltade kapitalet passerade 400 miljarder kronor och sett över en tioårsperiod hade Folksams två livföretag branschens bästa avkastning. Folksam Liv kunde under året höja återbäringsräntan och genom företagets återbäringsprogram kan kunder ta del av det överskott som uppstår i verksamheten, 318 (271) miljoner kronor för 2017 ska betalas ut till kunder/ägare i form av återbärning. Folksams främsta mätetal är antal helkunder och nöjd kund-index (FKI) som för 2017 uppgick till 129 355 (131 647) och 78 (79).

- **Attraktiv arbetsplats**

Folksam har fortsatt att analysera sjuktalen och sätta in åtgärder för att få ner dessa. Folksam har också arbetat med insatser för medarbetare som har långvarig sjukfrånvaro. Andelen positiva medarbetare uppgick i den senaste medarbetarundersökningen till 74 (72) procent. Siffran återspeglar en sammanvägd bild där medarbetarna värderar sin egen arbetssituation.

För en mer heltäckande beskrivning av arbetet med hållbarhet och aktiviteter under 2017, läs gärna mer i Folksams Hållbarhetsredovisning och Årsberättelse 2017 (<http://ir.folksam.se>).

Bolagsstyrningsrapport

Folksam Sak är ett kundägt företag. Att det är kundägt innebär att det inte finns några aktieägare, det är istället försäkringstagarna som är företagets ägare. Alla försäkrings grundidé är att dela risker. I Folksam delas också vinsten. Överskottet går tillbaka till Folksam Saks kunder, dels via återinvestering i affären, dels via återbäring.

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att företag sköts hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Förtroendet hos lagstiftare och i samhället för att företag agerar ansvarsfullt är avgörande för företagets frihet att förverkliga sina strategier för att skapa värde. En övergripande målsättning med Folksams företagsstyrning är att den ska överensstämma med företagets vision och etiska principer.

Förutom att verka för en god intern bolagsstyrning agerar företagen inom Folksamgruppen aktivt genom extern bolagsstyrning. Folksam påverkar andra företag genom sina placeringar för att tillvarata kundernas gemensamma intressen i ägarfrågor. En aktiv bolagsstyrning, såväl internt som externt, ger en ökad avkastning och bidrar till en långsiktigt god utveckling.

Styrelsen ansvarar ytterst för företagets organisation och för förvaltningen av dess angelägenheter. Det är styrelsen som ansvarar för företagets interna styrning och kontroll och som ansvarar för att det finns en policy och en organisation för det operativa arbetet kring detta.

Styrande regelverk

Styrelsen är ytterst ansvarig för regelfterlevnaden i Folksam Sak medan vd har det operativa ansvaret.

Externa regler

Bolagsstyrningen i Folksam Sak utgår från lagstiftning (främst försäkringsrörelselagen), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt olika rekommendationer såsom Svensk kod för bolagsstyrning (koden).

Koden, senast reviderad den 1 december 2016, vänder sig i första hand till företag noterade på en reglerad marknad i Sverige. Koden är i första hand skriven för aktiebolag, men är också relevant för företag som Folksam med ett spritt ägar- och allmänintresse. Koden bygger på principen "följ eller förklara". Företag som tillämpar koden kan avvika från enskilda regler, men ska då lämna förklaringar till avvikelserna. Folksam tillämpar koden från och med 2007 med en mindre avvikelse. Företagets revisorer granskar inte Folksams halvårs- eller niomånadersrapport. Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att företaget inte är ett aktiemarknadsföretag och med syftet att begränsa kostnaderna för försäkringstagarna.

Solvens II-direktivet är ett europeiskt regelverk för försäkringsföretag som syftar till att skapa en enhetlig europeisk försäkringsmarknad med ökat skydd för försäkringstagare. De nya reglerna trädde i kraft 2016.

"Vi kan lägga ytterligare ett intensivt år av styrelsearbete bakom oss. Sammansättningen av våra ledamöters olika kompetenser har borgat för ett flertal strategiskt viktiga samtal vid våra sammanträden. Med gedigna arbetsprocesser har vi lagt grunden till att utveckla företagsstyrningen och fastställa övergripande mål och strategier, allt för att säkerställa fortsatt trygghet för våra kunder."

Karl-Petter Thorwaldsson
Styrelseordförande
Folksam Sak

Interna regelverk

Utöver de externa regelverken finns interna styrande regelverk som fastställts av stämman, styrelse eller vd. Styrande regelverk utgörs främst av policyer och riktlinjer. Företagsstyrningssystemet formaliseras främst genom företagsstyrningspolicyn och företagsstyrningsriktlinjerna. Därtill tillkommer ett antal andra interna styrdokument i form av strategidokument (planerande dokument) respektive andra interna regelverk. Exempel på planerande dokument är affärsplanen och planen för riskkontroll.

De interna styrande regelverken genomgår en årlig översyn och uppdateras löpande vid behov. Alla styrande regelverk har en utsedd regelverksägare och minst en regelverksspecialist. Compliancefunktionen ansvarar för genomförandet av den årliga regelverksgenomgången.

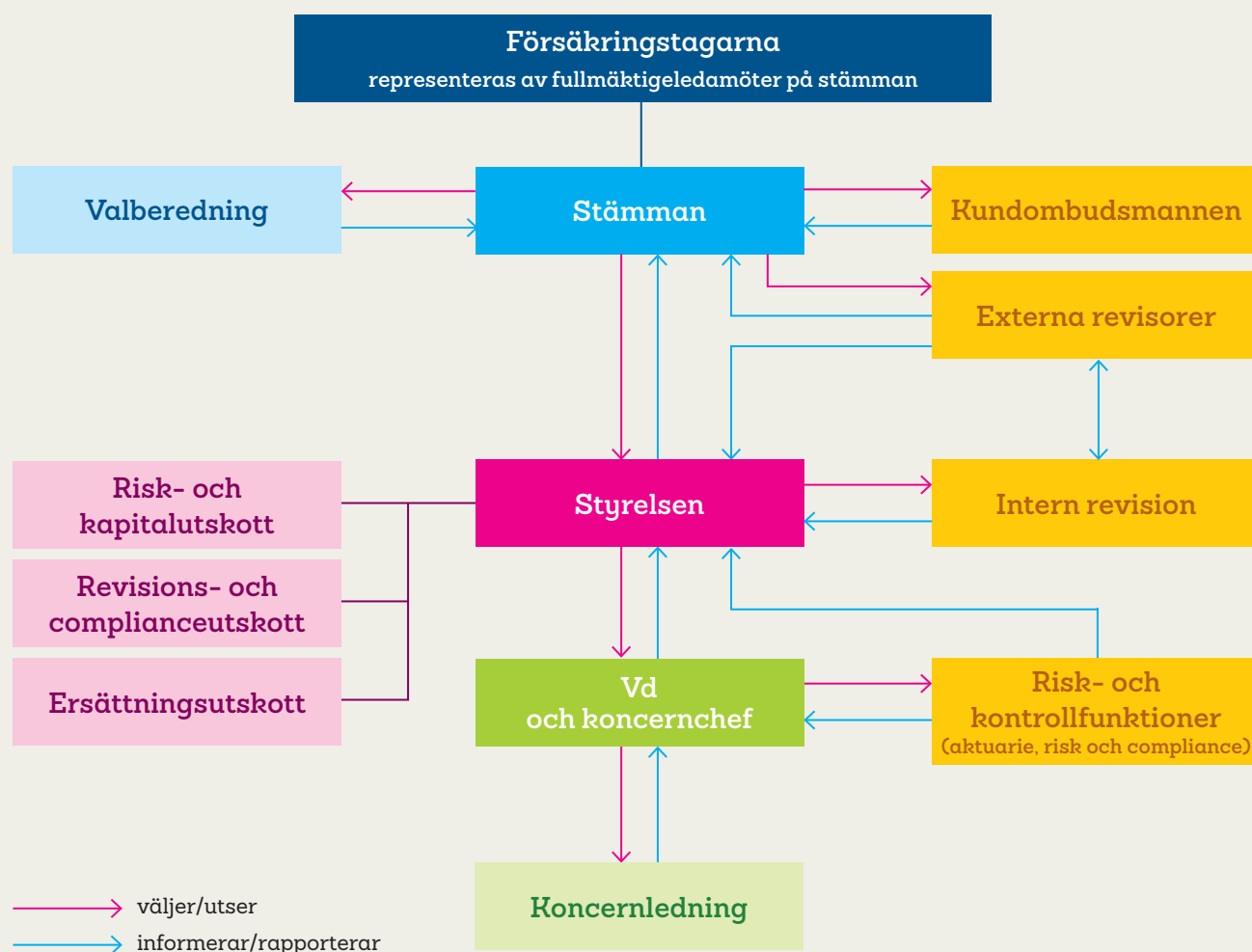
Exempel på interna regelverk:

Bolagsordningen anger, tillsammans med lagstiftningen, verksamhetens ramar och ger en beskrivning av företaget och hur det ska styras. Stämmans sammansättning samt ansvar framgår av bolagsordningen. Beslut om ändring av bolagsordningen sker på stämman. Ett beslut att ändra bolagsordningen är, i enlighet med försäkringsrörelselagen, giltigt om två tredjedelar av samtliga röstande förenat sig om det.

I arbetsordning för styrelsen tydliggörs styrelsens respektive styrelseordförandens ansvar. Här finns även regler för styrelsens utskott samt regler kring dessas sammanträden och sammansättning. Styrelsen beslutar även om instruktion för vd. Den av styrelsen fastställda företagsstyrningspolicyn omfattar områden som företagsstyrningssystem, strategi- och affärsplanering, riskhanteringssystem, internkontrollsystem, intressekonflikter, externrapportering, kontinuitet och säkerhet etc. Bland övergripande regelverk som fastställs av styrelsen ingår även etiska regler, konkurrenspolicy, försäkringspolicy, kapitalhanteringspolicy, ersättningspolicy med flera.

Struktur bolagsstyrning

Bilden nedan visar strukturen för de övergripande styrande organen i Folksam Sak; stämman, styrelse och vd (tillika koncernchef). Eftersom Folksam Sak är ett kundägt företag finns det inte några aktieägare. På stämman företräds kunderna av fullmäktigeledamöter. Folksam Sak tillämpar därför kodens bestämmelser om aktieägare på fullmäktigeledamöterna.

Stämman

Folksam Saks högsta beslutande organ är stämman. Enligt bolagsordningen är försäkringstagarna i Folksam Sak delägare. Försäkringstagarnas inflytande i form av rösträtt, yttranderätt och förslagsrätt utövas på stämman genom särskilt valda fullmäktigeledamöter. Ledamöterna utses dels av de organisationer som företräder försäkringstagarna och dels genom direktval av försäkringstagarna (där valet genomförs av särskilt utsedd valanordnare). Folksam Sak har totalt 80 fullmäktigeledamöter och mandatfördelningen baseras på antal försäkringstagare, premievolyms och strategisk betydelse för respektive kundgrupp och finns reglerad i bolagsordningen.

Enligt bolagsordningen ska ordinarie stämman hållas årligen under andra kalenderkvartalet. Under 2017 hölls stämman den 20 april i Stockholm. Stämman fastställer resultat- och balansräkningar, tar beslut om disposition av resultat samt beviljar styrelseledamöterna och vd ansvarsfrihet för verksamhetsårets förvaltning.

Stämman beslutar om val av styrelseledamöter, styrelseordförande samt revisorer. Stämman fastställer även arvoden för dessa. Principer för ersättning och anställningsvillkor för vd och övriga ledamöter i Folksam Saks ledningsgrupp fastställs också av stämman. Mer information om stämman finns på www.folksam.se

Mandatfördelning Folksam ömsesidig sakförsäkringsstämma

Valberedning

Valberedningen är stämmans organ med uppgift att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor i enlighet med bolagsordningen. Denna ska bestå av fyra ledamöter, vilka utses av ordinarie stämman för en mandatperiod på ett år. Dess sammansättning och den process som ska tillämpas för arbetet regleras i en instruktion för valberedningen.

Valberedningens huvudsakliga uppgift är att utarbeta förslag till val av stämмоordförande, styrelseledamöter och styrelseordförande. Förslag ska även lämnas på val av valanordnare (med ansvar för direktval till stämman) revisorer, lekmannarevisorer och kundombudsman. Vidare ska förslag lämnas på ersättningar till stämмоordförande, fullmäktigeledamöter, styrelsens ordförande och vice ordförande, styrelseledamöter, ledamöter i styrelsens utskott, valanordnare, revisorer/revisionsbyrå och lekmannarevisorer.

Fullmäktigeledamöter och de organisationer som utser dessa får nominera styrelseledamöter till valberedningen. Information om detta finns på www.folksam.se. Valberedning vald fram till och med 2018 års stämman; Ella Niia (ordförande), Torbjörn Bredin, Tommy Ohlström, Robert Söderhjelm.

Styrelse

Stämman utser styrelsen som ansvarar för företagets övergripande organisation och förvaltningen av företagets angelägenheter inom de ramar som stämman och externa regelverk ger. I ett kundägt företag som Folksam Sak företräder styrelseledamöterna försäkringstagarna både som ägare och kunder. Folksam Saks styrelse har tolv ledamöter inklusive styrelseordförande. Härutöver utses arbetstagarrepresentanter. Information om styrelseledamöter valda av stämman 2017 framgår i avsnittet "Uppgifter om styrelsens ledamöter valda vid stämman 2017".

I valberedningens arbete med förslag till styrelseledamöter beaktas den samlade kompetens och erfarenhet som svarar upp mot företagets totala behov. För Folksam Sak ska styrelsen exempelvis ha kompetens inom områden som: försäkrings- och finansmarknad, affärsstrategier och affärsmodeller, företagsstyrning, finansiell analys, aktuariat analys, regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten samt kundkänedom. Valberedningen ska utöver kravet på mångsidighet och bredd i styrelsen eftersträva en jämn könsfördelning. Vid stämman 2017 valdes fem kvinnor samt sju män till Folksam Saks styrelse. Enligt Svensk kod för bolagsstyrning ska majoriteten av de stämموvalda styrelseledamöterna vara oberoende i förhållande till företaget och företagsledningen. Enligt valberedningen uppfyller samtliga ledamöter förutsättningar för sådant oberoende.

Styrelsen fastställer årligen dels en arbetsordning, dels en så kallad strategisk dagordning. Syftet med dessa handlingar är att skapa ett effektivt styrelsearbete genom att bland annat bestämma när under året olika ämnesområden ska behandlas.

Styrelsens övergripande uppgift är att för kundernas räkning förvalta företagets angelägenheter. Styrelsen ska bland annat se till att företagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och företagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Vidare ska styrelsen fortlöpande kontrollera företagets ekonomiska situation vilken regelbundet ska rapporteras till styrelsen. Det är styrelsen som utser företagets vd samt vice vd.

Styrelsens arbete

Under året hölls tio styrelsemöten. Ledamöterna hade därutöver kontakter via e-post och telefon. Styrelsens utskott; risk- och kapitalutskottet, revisions- och complianceutskottet samt ersättningsutskottet hade samtliga sex sammanträden under 2017. Utskottsledamöterna hade därutöver kontakter via e-post och telefon. Inför varje ordinarie sammanträde har styrelsen fått en skriftlig rapport av vd, vilken behandlat viktiga händelser i Folksam, men också i branschen i övrigt.

I enlighet med en strategisk dagordning har styrelsen under året bland annat behandlat följande: kontinuerligt följt upp förverkligandet av ett antal strategiska mål, egen risk- och solvensbedömning (ORSA), finansiella rapporter, kvartalsrapporter, affärsplan, budget och prognosrapporter, Solvens II-rapportering, genomgång av dotterföretagens verksamheter och ekonomi, omvärlds- och konkurrentanalyser, intressekonflikter, aktuarierapporter, compliancerapporter, riskrapporter, internrevisionsrapporter, fastställt ett återförsäkringsprogram, genomfört en årlig regelverksgenomgång av samtliga av styrelsens fastställda regelverk, fastställt ett belöningsprogram samt sammanträffat med den externa revisorn.

På samtliga ordinarie styrelsemöten finns tid avsatt för fördjupning. Det kan dels utgöras av de fasta temaområden som styrelsen fastställt, dels av ad hoc anmälda fördjupningsfrågor under året. I syfte att få tillfälle att diskutera strategiska och framåtblickande frågor mer ingående genomför styrelsen under året även ett tvådagarsseminarium. Ett avsnitt omfattade genomgång av företagets verksamhet från ett kund- och affärsperspektiv som syftade till att ge inblick i de olika affärernas verksamheter, hur de ser ut idag och framtida scenarier. Stående punkter på seminariet är finansmarknaden, Folksams övergripande strategi samt omvärlds- och nulägesanalys. Specifika ämnen 2017 behandlade "forskning kring ömsesidigheten" respektive "ekonomisk utveckling i omvärlden". I oktober hölls en gemensam styrelseutbildning för nyvalda styrelseledamöter i moderföretagen samt i försäkringsdotterföretagen inom Folksamgruppen. Utbildningen behandlade bland annat Folksams verksamhet, organisation och styrning samt betydelsefulla lagregler och det styrelseansvar som följer av dessa regler.

Under året hölls två möten för samtliga styrelseordföranden inom Folksam Sak-gruppen för att åstadkomma en bättre samverkan med dotterföretagen vad gäller egen risk och solvensbedömning där föreslagna scenarier och efterföljande resultat diskuterades. Genomgång skedde även av de kapitalkvoter som under året rapporterats till Finansinspektionen. Samtliga ordföranden i risk- och kapitalutskott, för de företag som har detta, deltog också.

Enligt Svensk kod för bolagsstyrning ska styrelsen årligen utvärdera styrelsearbetet med syfte att utveckla dess arbetsformer och effektivitet. En sådan utvärdering har under november genomförts i form av en webbenkät. Utvärderingen omfattar områden som: "kunskap och kompetens" (dels avseende styrelsen som helhet, dels avseende de enskilda ledamöterna), "styrelsearbete och möten" samt "roller och samarbeten". Resultatet rapporterades och diskuterades på styrelsemötet i december. Rapporten delgavs därefter även valberedningen.

Styrelsens arbetsfördelning

Enligt Svensk kod för bolagsstyrning ska en bolagsstyrningsrapport innehålla uppgifter om det finns, alternativt saknas, en särskild arbetsfördelning i styrelsen. Styrelsen kan inte delegera sitt ansvar men den kan utse utskott som bereder frågor inom ett visst område. Utskottens sammansättning, ansvar och befogenheter med mera regleras i styrelsens arbetsordning.

Risk- och kapitalutskott

Utskottet bistår styrelsen i dess arbete med riskhantering, solvenskrav och kapitalbehov och bidrar därigenom till att utveckla Folksam Sak och Sak-gruppens samlade hantering av nämnda områden.

Utskottet bedömer löpande företagets och gruppens samlade riskbild samt utfallet av risktagandet och inför styrelsens beslut:

- Lämnar rekommendationer och åtgärdsförslag för företagets och gruppens risk- och kapitalstyrning.
- Bedömer och lämnar förslag på processer, metoder och modeller gällande risk- och kapitalfrågor.
- Utvärderar företagets och gruppens egen risk- och solvensbedömning.

- Utvärderar alternativa scenarier relaterade till företagets och gruppens egna risk- och solvensbedömning.
- Bedömer förslag till återförsäkringsprogram.
- Bereder styrande regelverk; placeringspolicy, försäkringspolicy samt relevanta delar av företagsstyrningspolicy.

Utskottet består av tre styrelseledamöter och utses för en period om ett år. Ledamöter är: Eva Nordmark (ordförande), Pia Carlsson Thörnqvist och Bo Jansson. Vid mötena närvarar även vd, chefen för Ekonomi och finans tillika CFO, chefen för riskfunktionen, chefen för Kapitalförvaltning, chefen för Aktuariefunktionen, chefen för Återförsäkring samt ansvarig för Affärs- och kapitalplanering.

Revisions- och complianceutskott

Utskottets huvudsyfte är att bistå styrelsen i att fullgöra dess skyldigheter och ansvar för den finansiella rapporteringen samt den interna styrningen och kontrollen för moderföretaget samt för dotterföretagen.

På uppdrag av styrelsen har utskottet följande uppgifter, att:

- Säkerställa den finansiella rapporteringen.
- Bedöma den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhanteringen.
- Bedöma regelefterlevnaden.
- Utvärdera kvaliteten på extern- samt internrevision.

Utskottet består av tre styrelseledamöter och utses för en period om ett år. Ledamöter är: Ulf Andersson (ordförande), Leif Linde och Pia Carlsson Thörnqvist. Vid mötena närvarar även vice vd, chefen för Internrevision, chefen Compliancefunktionen samt CFO. Även externrevisorn deltar vid vissa möten.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet är gemensamt för Folksam Sak och Folksam Liv med ledamöter från båda styrelserna. Utskottet bereder och lämnar till respektive företags styrelse förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för vd och ledamöter i koncernledningen. Utskottet säkerställer att Folksams ersättningspolicy följs upp.

Principerna fastställs av styrelserna och godkänns därefter av respektive stämman. Utskottet lämnar, mot bakgrund av dessa principer, även förslag till respektive styrelse om avtal om lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor för vd och för ledamöterna av koncernledningen. Utskottet beslutar även om lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor för chefen för Internrevision. Vid somliga tillfällen konsulterar vd utskottet i frågor som rör annan personals lön, andra ersättningsförmåner och övriga anställningsvillkor.

Ledamöter är: Eva-Lis Sirén (ordförande och styrelseledamot i Folksam Liv), Lars Ericson (styrelseordförande i Folksam Liv) och Ulf Andersson (styrelseledamot i Folksam Sak).

Närvaro på styrelsemöten samt styrelsens utskott 2017

Namn	Funktion i styrelsen	Styrelsemöte ¹⁾	Ersättningsutskott ²⁾	Revisions- & complianceutskott ³⁾	Risk- & kapitalutskott ⁴⁾
Karl-Petter Thorwaldsson ⁷⁾	ordförande	10 av 10	-	-	-
Eva Nordmark ¹¹⁾	vice ordf.	9 av 10	-	-	6 av 6
Malin Ackholt ⁵⁾	ledamot	8 av 8	-	-	-
Ulf Andersson ¹⁰⁾	ledamot	10 av 10	6 av 6	6 av 6	-
Pia Carlsson Thörnqvist ⁵⁾	ledamot	8 av 8	-	4 av 4	4 av 5
Björn Eriksson	ledamot	10 av 10	-	-	-
Bo Jansson	ledamot	8 av 10	-	-	5 av 6
Anders Lago	ledamot	9 av 10	-	-	-
Helena Liljedahl ⁵⁾	ledamot	8 av 8	-	-	-
Leif Linde	ledamot	10 av 10	-	6 av 6	-
Patrik Nygren ⁵⁾	ledamot	8 av 8	-	-	-
Heidi Stensmyren ⁵⁾	ledamot	7 av 8	-	-	-
Therese Guovelin ⁶⁾	ledamot	1 av 2	-	-	-
Eva Lindh ⁶⁾	ledamot	2 av 2	-	-	-
Magnus Ling ⁶⁾	ledamot	1 av 2	-	-	-
Karin Mattsson Weijber ⁶⁾	ledamot	1 av 2	-	2 av 2	1 av 1
Anita Modin ⁶⁾	ledamot	2 av 2	-	-	-
Lars Ericson ¹²⁾	-	-	4 av 4	-	-
Göran Lindblå ^{9) 12)}	-	-	2 av 2	-	-
Eva-Lis Sirén ^{8) 12)}	-	-	6 av 6	-	-

¹⁾ Totalt 8 ordinarie styrelsemöten (varav konstituerande möte i april) samt 2 extra styrelsemöten

²⁾ Totalt 6 möten - gemensamt för Folksam Sak och Folksam Liv

³⁾ Totalt 6 möten

⁴⁾ Totalt 6 möten

⁵⁾ Invald i april 2017

⁶⁾ Avgick i april 2017

⁷⁾ Styrelsens ordförande

⁸⁾ Ordförande i Ersättningsutskottet vald 1 april 2017

⁹⁾ Ordförande i Ersättningsutskottet till april 2017

¹⁰⁾ Ordförande i Revisions- och complianceutskottet

¹¹⁾ Ordförande i Risk- och kapitalutskottet

¹²⁾ Styrelseledamot i Folksam Liv

Ersättning till styrelsens ledamöter

Stämman beslutar om styrelsens arvoden vilka består av dels ett årsarvode, dels ett sammanträdesarvode

Årsarvoden beslutade av stämman 2017:

Styrelseordförande	185 000 kr
Vice styrelseordförande	103 000 kr
Övriga styrelseledamöter	73 000 kr
Ledamöter i Risk- och kapitalutskott	45 000 kr
Ledamöter i Revisions- och complianceutskott	45 000 kr
Ledamöter i Ersättningsutskott	35 000 kr

Sammanträdesarvode beslutade av stämman 2017:

för samtliga ovan	7 500 kr
-------------------	----------

Se även not 53 ("Medelantal anställda samt löner och ersättningar") för uppgift om året arvodesutbetalningar

Styrelse Folksam Sak

Bakre raden från vänster

Helena Liljedahl
Heidi Stensmyren
Leif Linde
Anders Lago
Karl-Petter Thorwaldsson, ordförande
Ann-Louise Andersson, personalrepresentant
Bo Jansson
Kerstin Kujala, personalrepresentant
Malin Ackholt

Främre raden från vänster

Eva Nordmark, vice ordförande
Mikael A Carlsson, personalrepresentant
Patrik Nygren
Pia Carlsson Thörnqvist

Saknas på bilden:

Ulf Andersson
Björn Eriksson

Uppgifter om styrelsens ledamöter valda vid stämman 2017

Karl-Petter Thorwaldsson

Styrelseordförande. Omval: (Invald 2013). Född: 1964
Ordförande LO

Andra uppdrag: Ledamot av socialdemokraternas partistyreelse och verkställande utskott. Bitr. ordförande Internationella fackliga samorganisationen. Ledamot Europafackens styrelse. Ledamot Nordiska fackliga samorganisationens styrelse. Ledamot i regeringens jämställdhetsdelegation i arbetslivet. Ledamot i programkommission Socialdemokraterna

Bakgrund: Ombudsman IF Metall. Informationschef Socialdemokraterna. Sakkunnig i Statsrådsberedningen. Förbundsordförande SSU. Styrelseledamot Internationella fackliga samorganisationen. Styrelseledamot Fryshuset. Styrelseledamot KF/KF Media. Styrelseledamot Konsumentföreningen Stockholm. Vice president IFWEA (ABF-internationalen). Styrelseordförande Levande Historia. Ensamutredare i Föräldraförsäkring. Ledamot Förvaltningsstiftelsen UR, SVT, SR. Ordförande Nordiska FHSK i Genève. Ordförande ABF. Sakkunnig i svenska kommittén FN:s sociala toppmöte i Köpenhamn. Ordförande Storstadskommittén parlamentarisk utredning. VU-ledamot IUSY. Ledamot regeringens barn- och ungdomsdelegation. Ledamot kommunfullmäktige Växjö. Ledamot Växjöhem

Eva Nordmark

Omval: (Invald 2015). Född: 1971
Ordförande TCO

Andra uppdrag: Ledamot Europafackets styrelse. Ledamot Nordens fackliga samorganisations styrelse. Suppleant Internationella fackliga samorganisationens styrelse (IFS). Ordförande Luleå tekniska universitet. Ordförande Folksam Saks Risk- och kapitalutskott

Bakgrund: Ledamot Framtidskommissionen. Förbundsordförande SKTF (numera Vision). Styrelseledamot Samhall. Styrelseledamot Folksam Liv. Ordförande TCO-rådet Norrbotten. Riksdagsledamot Sveriges riksdag (S). Ledamot Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund förbundsstyrelse, ordförande SSU Norrbotten. Styrelseledamot Luleå tekniska universitet. Adjungerad ledamot i Socialdemokratiska partidistriktets styrelse Norrbotten. Ledamot kommunfullmäktige, kommunstyrelse, Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden Luleå kommun. Verksamhetschef SKTF-centret Luleå

Ulf Andersson

Omval: (Invald 2009). Född: 1965
Ekonomichef IF Metall

Andra uppdrag: Förtroendevald revisor LO. Förtroendevald revisor IndustriAll Global. Ordförande Folksam Saks Revisions- och complianceutskott. Ledamot Folksam Ersättningsutskott

Bakgrund: Ekonomichef/redovisningschef Wedins Norden AB. Skatte-revisor/skattehandläggare Skatteverket. Revisor (förtroendeuppdrag) AFA Försäkring. Styrelseledamot Folksam LO Fondförsäkrings AB. Civilekonom Handelshögskolan Umeå

Björn Eriksson

Omval: (Invald 2016). Född: 1945
Ordförande Riksidrottsförbundet

Andra uppdrag: Styrelseordförande Riksidrottsstyrelsen. Styrelseordförande GIH Högskola. Styrelseordförande SäkerhetsBranschen. Styrelseordförande Tidningsutgivarnas Sociala trygghetsfond. Styrelseordförande Björn E Consulting AB

Bakgrund: Enmansutredningsuppdrag (SOU) avseende rymningar från fängelser, invandrarföretagande, ensamkommande flyktingbarn och huliganism inom idrott. Landshövding i Östergötland. Styrelseledamot, President/vice president samt hederspresident Interpol. President, styrelseledamot World Customs Org. Rikspolischef/högsta chef för Säkerhetspolisen Rikspolisstyrelsen. Generaltulldirektör, chef kustbevakningen Tullverket. Vice riksbankschef, opolitisk budgetchef Budgetavdelningen samt kanslisekreterare, budgetchef Sekretariatet för ekonomisk planering Finansdepartementet. Sekreterare till direktionen, ansvarig för upplåning Sparbankernas Bank. Civilekonomexamen Handelshögskolan Stockholm. Hedersdoktor vid filosofiska fakulteten Linköpings universitet

Bo Jansson

Omval: (Invald 2014). Född: 1952
F.d. förbundsordförande Lärarnas Riksförbund

Andra uppdrag: Ledamot Europeiska Ekonomiska och Sociala kommittén (EESK). Ledamot Folksam Saks Risk- och kapitalutskott

Bakgrund: Styrelseledamot Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco). Förbundsordförande Lärarnas Riksförbund. Styrelseledamot Omställningsfonden. Styrelseledamot Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR). Styrelseledamot Svenska Lärarförsäkringar AB. Styrelseordförande Förvaltningsaktiebolaget LUNA AB. Styrelseledamot Förvaltningsaktiebolaget LUNA AB. Styrelseordförande LR Skoltema AB. Styrelseledamot LR Skoltema AB. Styrelseledamot Nordiska Lärarorganisationers Samråd (NLS). Styrelseledamot European Trade Union Committee for Education (ETUCE). Ledamot förbundsstyrelsen Lärarnas Riksförbunds arbetsutskott. Förste vice resp. andre vice förbundsordförande Lärarnas Riksförbund. Biträdande kommunombud, huvudskyddsombud och vice distriktsordförande Lärarnas Riksförbunds kommun- och distriktsförening Stockholm. Lärarutbildning Lärarhögskolorna Stockholm och Uppsala. Studier i historia, statskunskap, nationalekonomi, sociologi, geografi och filmvetenskap Stockholms och Uppsala universitet

Anders Lago

Omval: (Invald 2013). Född: 1956
Förbundsordförande HSB

Andra uppdrag: Styrelseordförande HSB Projektpartner AB. Styrelseordförande Tom Tits Experiment. Vice ordförande Stockholms stadsmission styrelse. Styrelseledamot We Effect. Styrelseledamot Berättarministeriet

Bakgrund: Kommunstyrelsens ordförande Södertälje kommun. Styrelseordförande Telge koncernen. Styrelseledamot Sveriges Kommuner och Landsting. Styrelseledamot Kommunförbundet Stockholms län. Styrelseordförande Svensk Vatten. Utredare Arbetsmarknadsdepartementet Sveriges regering. Konsultverksamhet Tjänstutveckling AB. Studier i statsvetenskap/ nationalekonomi/statistik, Stockholms universitet

Leif Linde

Omval: (Invald 2010). Född: 1955
Vd Riksbyggen

Andra uppdrag: Styrelseordförande arbetsgivarföreningen RFO. Styrelseordförande Vår Gärd Saltsjöbaden AB. Ledamot Folksam Saks Revisions- och complianceutskott

Bakgrund: Förbundsdirektör KF. Vd och föreningschef Konsumentföreningen Svea. Generaldirektör Ungdomsstyrelsen. Sakkunnig Näringsdepartementet. Partisekreterare Socialdemokraterna. Förbundssekreterare ABF. Förbundssekreterare SSU förbundet. Ungdomssekreterare LO. Facklig funktionär SSU-förbundet. Ombudsman LO-sektionen i Karlstad. Ombudsman Värmlands SSU-distrikt

Malin Ackholt

Nyval. Född: 1972
Förbundsordförande Hotell- och restaurangfacket

Andra uppdrag: Ordförande Europeiska fackliga federationen för livsmedelsarbetare, lantarbetare och turismanställda i Europa (EFFAT). Ledamot LO styrelse. Ledamot Bantorget Egendom AB. Ledamot (lekmannadomare) Arbetsdomstolen. Vice ordförande Internationella unionen för livsmedels-, njutningsmedels- och lantarbetareförbundet samt förbund inom hotell och restaurangbranschen (IUL). Ordförande Hotell- och restauranganställdas A-kassa

Bakgrund: Avtalssekreterare Hotell- och restaurangfacket. Ordförande HRF-Folksam försäkringskommitté. Högre ledarskapsutbildning (IFL) Campus Bommersvik/ Rutgers University/ Handelshögskolan Stockholm. Högskolekurs ekonomisk historia Uppsala Universitet. Ledarskap och mentorutbildning Ledarinstitutet. Fristående kurser Mälardalens Högskola/ Dalarnas Högskola. Förbundets ombudsmannautbildning HRF/Brunnsvik Folkhögskola. Kockutbildning HRFs program med inriktning kök (rock)

Helena Liljedahl

Nyval. Född: 1969

Vd KF Fastigheter AB

Andra uppdrag: Styrelseledamot Technopolis Oyj (noterat Nasdaq Helsinki). Ledamot av Revisionsutskottet Technopolis Oyj. Styrelseordförande Norra Backaplan Fastighets AB. Styrelseordförande Handelsbodarna i Sverige Fastighets AB. Styrelseledamot Bro Markutveckling AB. Styrelseledamot Ljusta Projektutveckling AB. Styrelseledamot Valbo Volymhandel AB

Bakgrund: Vd KF Fastigheter Centrumhandel AB. Chef Kommersiell utveckling IKEA fastighetsbolag IKEA MOS/Retail & Property (idag IKEA Centres Russia). Vice Vd/Kommersiell utvecklare Centrumutveckling Håkan Karlsson AB. Asset Manager/Kapitalförvaltning/Alecta pensionsförsäkring, ömsesidigt. Marknadsplatsutvecklare KF Fastigheter AB. Marknadsområdesansvarig Lokaler Familjebostäder AB. Strategic Planning & Management in Retailing Handelshögskolan Stockholm. Fastighetsvärdering & Analys/ Stadskärne- och centrumledning KTH Stockholm. Civilekonom Högskolan i Örebro (idag Örebro Universitet)

Patrik Nygren

Nyval. Född: 1973

Vd Unionen Medlemsförsäkring AB

Bakgrund: Controller Unionen Medlemsförsäkring AB. Inköpschef Unionen. Administrativ chef HTF. Systemutvecklare HTF.

Heidi Stensmyren

Nyval. Född: 1973

Förbundsordförande Sveriges Läkareförbund

Andra uppdrag: Ordförande Förhandlingsdelegationen. Ordförande Kapitalplaceringsrådet. Styrelseordförande Appendix AB. Styrelseordförande Läkartidningen AB. Styrelseledamot OFR. Styrelseledamot Forska!Sverige. Ledamot valberedningen AEA. Ledamot styrelsen World Medical Association. Ordförande Medical Ethics Committee

Bakgrund: Ordförande Donationsrådet. Ordförande Socialstyrelsens råd. Expert i den statliga organdonationsutredningen. Tf VD Sveriges läkarförbund. Första vice ordförande Sveriges läkarförbund. Ordförande Stockholms läkarförening. Styrelseledamot Blomsterfonden. Ledamot VINNOVAs programråd. Ledamot IPULS AB. Ledamot Nationella rådet för läkares ST Socialstyrelsen. Ordförande SPUR-stiftelsen. Andre vice ordförande Sveriges läkarförbund. Ordförande/kanslichef Sveriges Yngre Läkares Föreningen (SYLF). Representant i Nordiska Rådet för Yngre läkare samt Permanent Working Group of European junior doctors. Styrelseutbildning Styrelseakademien. Styrelsekraft Näringsdepartementets program för styrelsearbete. Läkare Sahlgrenska universitetssjukhuset. AT-läkare Borås lasarett/Dalsjöfors Vårdcentral. Läkarexamen Würzburg universitet Tyskland

Pia Carlsson Thörnqvist

Nyval. Född: 1964

Varumärkes- och organisationschef KF ekonomisk förening

Andra uppdrag: Styrelseledamot Medmera Bank AB. Styrelseledamot Coop Sverige AB. Styrelseledamot Vi skogen. Ledamot Folksam Saks Risk- och kapitalutskott. Ledamot Folksam Saks Revisions- och complianceutskott

Bakgrund: Styrelseledamot KPA Livförsäkring AB. Styrelseledamot KPA AB. Styrelseledamot Folksam LO fondförsäkrings AB. Styrelseledamot Förenade Liv Gruppörsäkring AB. Styrelseordförande Tre Kronor försäkrings AB. Styrelseordförande Folksam Skadeförsäkring AB. Styrelseledamot Riksborgen ekonomisk förening. Styrelseledamot A-lotterierna ekonomisk förening. Styrelseledamot Kombispiel i Sverige AB. Marknads- och Kommunikationsdirektör Folksam med dotterföretag. Chef Marknadskommunikation Folksam. Marknadschef KPA Pension

Centrala funktioner

Inom Folksam följer risk- och kontrollorganisationen en modell med tre ansvarslinjer vilket beskrivs i not 3 "Upplysningar om risker" avsnitt "Risk- och kontrollorganisation".

Utöver de tre ansvarslinjerna utser stämman revisionsföretag och lekmannarevisorer som granskar Folksam Saks årsredovisning inklusive bolagsstyrningsrapport samt styrelsens och vd:s förvaltning (externrevision).

Risikfunktionen, compliancefunktionen och aktuariefunktionen i Folksam Sak har organiserats som tre separata avdelningar. Dessa funktioner är skilda från motsvarande enheter och funktioner i Folksam Liv-gruppen och fristående från den operativa verksamhet som kontrolleras. Funktionerna är underställda vd men är även ålagda att rapportera till styrelsen.

Risikfunktion

Risikfunktionen ansvarar bland annat för att utveckla och förvalta (normera) riskhanteringssystemet samt stödja första ansvarslinjen i att genomföra riskhantering effektivt. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Risikfunktionen, tillika risk manager för företaget, är Magnus Vesterlund.

Compliancefunktion

Compliancefunktionen ansvarar bland annat för att identifiera, övervaka och rapportera risker kopplat till externa eller interna regler för den tillståndspliktiga försäkringsverksamheten. Compliancefunktionen kontrollerar, följer upp och utvärderar regelefterlevnaden i första ansvarslinjen samt utgör ett stöd för verksamheten och företagets ledning i frågeställningar rörande efterlevnaden av näringsrättsliga regler och relevanta interna styrande regelverk. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Compliancefunktionen, tillika ansvarig för regelefterlevnaden i företaget, är Thomas Lindskog.

Aktuariefunktion

Aktuariefunktionen ansvarar för att samordna de försäkringstekniska beräkningarna, vilket bland annat innebär att säkerställa lämpligheten i använda metoder och antaganden samt att validera kvaliteten i beräkningar och underliggande data. Aktuariefunktionen ansvarar också för att bedöma risker i försäkringsrörelsen, bidra till företagets riskhanteringssystem och analysera nya lagar och föreskrifter som påverkar ansvarsområdet. Aktuariefunktionen är normgivande på det aktuariella området och har en stödjande roll gentemot övriga aktuariella resurser i företaget. Ansvar, mandat och uppgifter framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. Chef för Aktuariefunktionen, tillika Folksam Saks aktuariefunktion är Artur Chmielewski.

Internrevision

Internrevisionen är en oberoende, objektivt granskande och rådgivande verksamhet. Internrevisionen stödjer företaget att nå sina mål genom att systematiskt och strukturerat utvärdera systemet för intern kontroll och andra delar av företagsstyrningssystemet samt lämna råd och synpunkter på desamma i syfte att bidra till ökad effektivitet i riskhantering, intern kontroll samt ledningsprocesser.

Internrevisionen är direkt underställd och rapporterar till styrelsen och är fristående från den verksamhet som granskas. Funktionens oberoende innebär att den normalt inte får delta i den operativa verksamheten eller vara involverad i det löpande arbetet med intern kontroll. Internrevisionens arbete bedrivs enligt god sed för internrevision som bland annat framgår av internationella standards, International Professional Practices Framework (IPPF). Internrevisionens uppdrag fastställs av styrelsen och regleras i en Policy för Internrevision. Ulrika Guimaraes är internrevisionschef.

Externa revisorer

Stämman utser en auktoriserad revisor alternativt ett registrerat revisionsföretag för granskning av årsredovisning och räkenskaper samt vd:s förvaltning. För granskning av företagets verksamhet och interna kontroll utses även tre lekmannarevisorer. Mandatperioden är för samtliga ett år. Stämman 2017 valde KPMG AB som företagets revisionsbyrå. Därutöver valdes Hans Eklund, Michael Nyqvist och Shoshana Kushner till lekmannarevisorer.

Kundombudsmannen

En kund som är missnöjd med Folksam beslut i ett försäkrings-, sparande- eller skadeärende erbjuds ett snabbt, enkelt och kostnadsfritt omprövningsförfarande. Kundombudsmannen är fristående, ställer höga krav på kvalitet och har rätt att rekommendera ändringar i ärenden som anmälts för prövning. Kundombudsmannen har dessutom rätt att föreslå förbättringar i Folksam försäkrings-, sparande- och skadeverksamhet samt verka som intern remissinstans. Rapportering sker direkt till stämman. Stämman utser Kundombudsman för en period om tre år samt fastställer instruktion för denne. Lars-Ivar Sölvinger är utsedd till Folksam kundombudsman till och med stämman 2019.

Vd och koncernledning

Folksam Saks vd, som också är koncernchef i Folksamgruppen, är direkt underställd styrelsen. Vd svarar för den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. En skriftlig instruktion som styrelsen fastställer reglerar det ansvar och de befogenheter som gäller för vd. Jens Henriksson är Folksam Saks vd.

Uppgifter om Folksam Saks vd

Jens Henriksson, född 1967, är vd och koncernchef i Folksam sedan 1 september 2013.

Nuvarande uppdrag

- Vd i Folksam Liv
- Styrelseordförande: KPA AB
- Styrelseledamot: Alka (Danmark), Svensk Försäkring, Ellevio AB, ICMIF
- Ledamot: Swedbanks valberedning, Stockholms Handelskammare förtroenderåd, SNS förtroenderåd, Saco:s chefsråd, ICMIFs Executive Committee

Tidigare anställningar

- NASDAQ OMX Stockholm AB: Vd och börschef
- Swedbank: Global Head Bank Relations
- Internationella Valutafonden (IMF): Exekutiv direktör och styrelseledamot, Washington, DC
- Bruegel: Senior Policy Fellow, Bryssel
- Finansdepartementet: Statssekreterare, Planeringschef, Politiskt sakkunnig
- Arbetet: Ledarskribent

Tidigare uppdrag

- Konsumentkooperationens pensionsstiftelse, styrelseordförande
- Bommersvik AB, styrelseordförande
- FIH Holding (Danmark), styrelseledamot
- PF1 A/S, styrelseledamot
- Kommittén om översyn av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande, ordförande
- SIFR (Swedish Institute for Financial Research)
- Svenska Dagbladet, kolumnist
- Svenska Spel AB, styrelseledamot
- Fokus, kolumnist
- European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) och IMF, Alternate Governor Sweden
- OECD, medlem Working Party 3
- EU Economic and Financial Committee (EFK), medlem

Utbildning

- Fil. lic. nationalekonomi Stockholms Universitet 2012
- Civilekonom Lunds Universitet 1993
- Civilingenjör i elektroteknik och reglerteknik Lunds Tekniska högskola 1992

Jens Henriksson har inga aktieinnehav i företag som Folksam har betydande affärsförbindelser med.

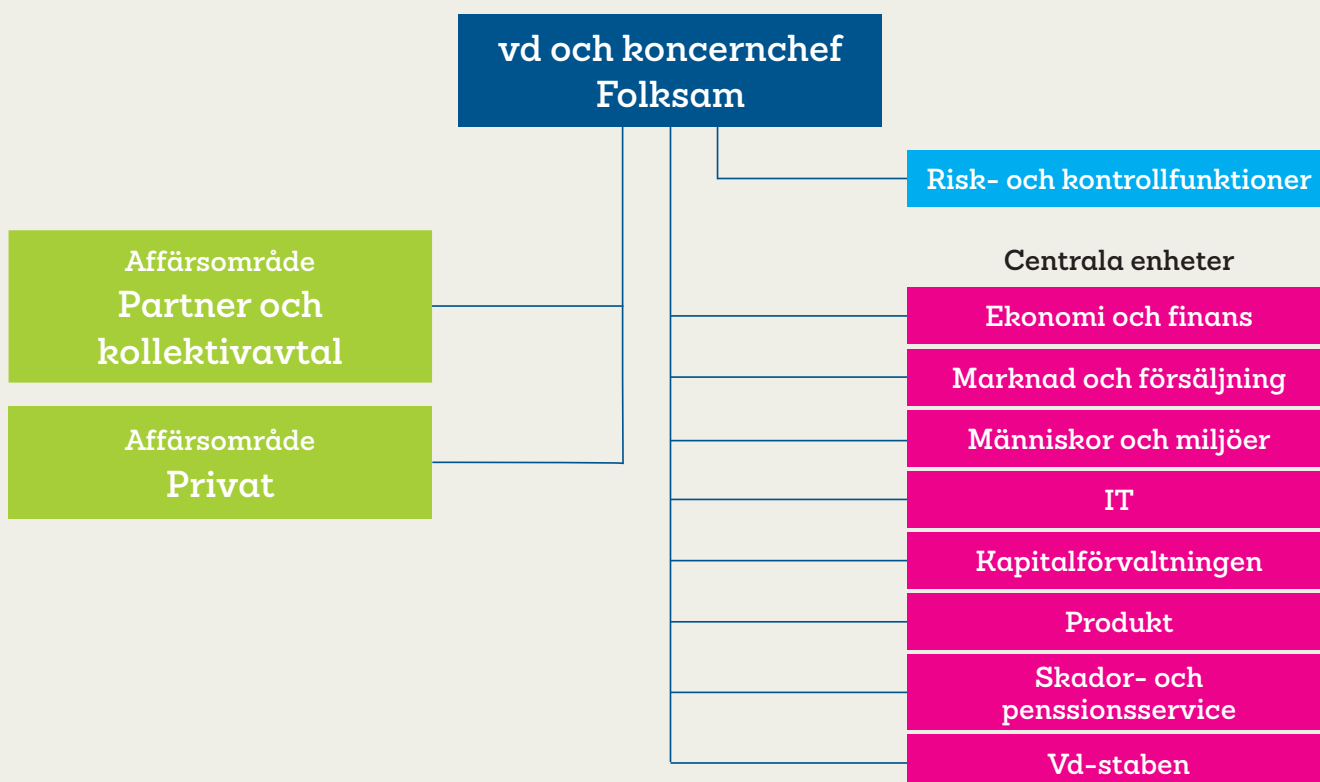
Operativ organisation

Folksam Liv-gruppen och Folksam Sak-gruppen har en gemensam operativ organisation. Moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak har en gemensam ledningsgrupp benämnd Koncernledningen. Vd utser de ledamöter som ingår i denna och som ansvarar för olika delar av verksamheten.

Till följd av den gemensamma operativa organisationen är vissa enheter och funktioner gemensamma med andra företag inom Folksamgruppen. Folksams affärsverksamhet är organiserad i två affärsområden vilka omfattar produkter inom moderföretagen; affärsområde Privat samt affärsområde Partner och kollektivavtal. Affärssegmenten inkluderar utöver respektive affärsområde även dotterföretag. Frågor rörande den gemensamma organisationen behandlas i Folksams Bolagsforum, vilket förutom ledamöter i koncernledningen även omfattar vd i de dotterföretag som är parter i Folksams Multipartsavtal (ett avtal avseende organisatorisk samverkan mellan företag inom Folksam Sak-gruppen och företag inom Folksam Liv-gruppen).

Affärsområde Partner och kollektivavtal ansvarar för att hantera och utveckla den affär som avser försäkring riktad mot kollektivavtalsparterna på den svenska arbetsmarknaden samt för att hantera och utveckla den affär som avser partnersamarbete. I nära samverkan med affärspartner ska erbjudanden utvecklas där försäkringslösningar tillhandahålls under Folksams varumärken, co-brandat med partnern eller under så kallat vitt varumärke. Affärsområde Privat ansvarar för att hantera och utveckla den affär som avser individuell försäkring riktad mot privatpersoner och företag Sak.

Därutöver finns åtta centrala enheter. Den övergripande organisationen, med bland annat affärsområden och centrala enheter, fastställs i företagsstyrningspolicyn, medan ansvarsområden för dessa framgår av företagsstyrningsriktlinjerna. För dotterföretagen finns dessutom ägardirektiv formulerade, vilka anger i vilken riktning ägaren önskar att respektive företag ska styras och ledas.

Förändringar i koncernledningen 2017

Under december 2016 utsågs Daniel Barr till ny produktdirektör, Jesper Andersson till ny ekonomidirektör (CFO) samt Anna-Karin Laurell till ny chef för affärsområde Privat. Förändringen skedde från och med den första januari 2017 förutom för Anna-Karin Laurell som tillträdde tjänsten den 15 januari 2017.

Den 1 augusti 2017 efterträddes Gunnar Fröderberg av Johan Rudén, som ny IT-chef i Folksamgruppen.

Koncernledning

Jens Henriksson
Vd och koncernchef
Född 1967
Anställd 2013
I nuvarande befattning sedan 2013

Michael Kjeller
Chef Kapitalförvaltning
Född 1964
Anställd 1988
I nuvarande befattning sedan 2007

Ylva Wessén
Vice vd och chef koncernstaben
Född 1970
Anställd 2007
I nuvarande befattning sedan 2016

AnnKristine Wuopio-Mogestedt
CCO och chef Skador och pensionservice
Född 1961
Anställd 1988
I nuvarande befattning sedan 2006

Johan Rudén
Chef IT och CIO
Född 1965
Anställd 2017
I nuvarande befattning sedan 2017

Per Ardehed
Chef Marknad och försäljning
Född 1967
Anställd 1992
I nuvarande befattning sedan 2016

Elisabeth Sasse
Chef Affärsområde Partner
och kollektivavtal
Född 1966
Anställd 2011
I nuvarande befattning sedan 2014

Britta Burreau
Vd KPA Pension
Född 1964
Anställd 2016
I nuvarande befattning sedan 2016

Daniel Barr
Chef Produkt
Född 1962
Anställd 2014
I nuvarande befattning sedan 2017

Jesper Andersson
Ekonomidirektör CFO
Född 1977
Anställd 2000
I nuvarande befattning sedan 2017

Harriet Pontán
Chef Människor och miljöer
Född 1953
Anställd 2005
I nuvarande befattning sedan 2005

Anna-Karin Laurell
Chef Affärsområde Privat
Född 1963
Anställd 2017
I nuvarande befattning sedan 2017

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen 2017

Målsättningen med Folksams arbete med intern kontroll finansiell rapportering, IKFR, är att bokslut- och myndighetsrapportering ska vara tillförlitlig och i överensstämmelse med lag och gällande redovisningsregler. Internkontrollarbetet baseras på det ramverk som tagits fram av The Committee of Sponsoring Organizations of the Threadway Commission "COSO" och beskrivs nedan.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön utgör grunden för den interna kontrollen och är central för hur risker identifieras och hanteras baserat på den kultur och de värderingar som styrelse och ledning etablerat.

Folksams kultur och värderingar har sin utgångspunkt i att företaget ägs av sina kunder och att målsättningen är att ha branschens mest nöjda kunder. Folksam eftersträvar både affärsmässighet samt ordning och reda. Med affärs- mässighet avses bland annat att det ska finnas tydliga mål och strategier. Med ordning och reda avses att företaget ska ha god intern styrning och kontroll.

Kontrollmiljön utgörs även av tydliga ansvar och roller. Ansvar och roller i den finansiella rapporteringen fastställs i styrande regelverk, vidare finns det styrande regelverk som fastställer roller och ansvar i arbetet med risk- och internkontroll.

Internkontrollsystem

Ett företagsövergripande internkontrollsystem är under införande. Internkontrollsystemet syftar bland annat till att utvärdera om den finansiella rapporteringen är tillförlitlig genom att identifiera risker och kontroller i väsentliga processer som påverkar bokslut- och myndighetsrapportering. Kontrollerna ska därefter regelbundet utvärderas och resultatet analyseras för att bedöma risken för fel i den finansiella rapporteringen. Därutöver ska det finnas rutiner för att löpande hantera de förbättringsmöjligheter som framkommer i arbetet.

Riskbedömning

Halvårsvis genomför alla affärsområden och enheter en självutvärdering av risker. Därutöver görs riskanalyser per process inom ramen för internkontrollsystemet. Risker för väsentliga fel i den finansiella rapporteringen ska beaktas i analyserna. Det är chefen för respektive verksamhetsområde eller processägaren för en process som är ansvarig för att genomföra självutvärderingen. Självutvärdering innebär att identifiera risker, bedöma sannolikheten för att risken ska inträffa, vilken påverkan risken kan få på verksamheten samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att hantera risken.

Kontroller

Riskåtgärder och kontroller

Åtgärdsplaner ska tas fram för de risker som verksamheten vill hantera genom förebyggande aktiviteter. Åtgärderna kan till exempel innebära att införa eller förbättra kontroller som syftar till tillförlitlig finansiell rapportering. Kontroller för att hantera risker avseende den finansiella rapporteringen är till exempel analyser och prognoser, avstämningar av huvudbok mot försäkringssystem, bankkonton eller andra register och underlag. Andra kontroller som också påverkar den finansiella rapporteringen är de kontroller som utförs avseende försäkringsersättningar, och driftskostnader där det finns särskilda principer och rutiner såsom krav på dualitet, kontroll av större belopp samt slumpvisa utbetalningskontroller.

Information och kommunikation

För att säkerställa effektivt och korrekt informationsutbyte krävs att alla delar inom verksamheten kommunicerar och delar relevant information såväl inom och mellan affärsområden och enheter som till och från styrelse och ledning. Informationsgivning från styrelsen och ledningen till chefer och medarbetare sker bland annat genom de styrande regelverken samt genom andra ledningsgrupper i verksamheten.

De principer som företaget ska följa har fastställts i ett styrande regelverk för extern rapportering och det finns tillgängligt för alla via företagets intranät. Det finns även en regelverksgrupp inom ekonomiavdelningen som bevakar och informerar om regelverksförändringar som påverkar den finansiella rapporteringen.

Styrelsen får regelbunden återkoppling från verksamheten om aktuella redovisningsfrågor samt intern styrning och kontroll via revisions- och complianceutskottet. Utskottet har regelbundna möten med ekonomidirektören, företagets externrevisorer samt kontrollfunktionerna risk, compliance och internrevision.

Uppföljning

Kontroller följs regelbundet upp inom ramen för Folksams internkontrollsystem. Uppföljning görs genom att verksamheten genomför självutvärderingar av nyckelkontroller.

Därutöver genomför de centrala funktionerna granskningar och andra aktiviteter för att utvärdera den interna styrningen och kontrollen. Årsbokslut samt processen för framtagande och rapportering av finansiell information granskas även årligen av de externa revisorerna. Resultatet av den finansiella granskningen rapporteras till revisions- och complianceutskottet, samt avrapportering minst en gång per år till styrelsen. Till stämman sker avrapportering genom avlämnande av revisionsberättelsen.

Ett annat stöd i arbetet med att identifiera risker och väsentliga händelser är det företagsövergripande risk- och incidenthanteringssystemet. I det systemet rapporteras oönskade händelser och verksamheten vidtar åtgärder för att förhindra att samma sak inträffar igen.

Finansiella rapporter

koncernen och moderföretaget

Resultaträkning	34
Rapport över totalresultat	35
Resultatanalys	36
Balansräkning	38
Rapport över förändringar i eget kapital.....	40
Kassaflödesanalys.....	41

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper.....	43	Not 31. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder.....	101
Not 2. Väsentliga uppskattningar och bedömningar	52	Not 32. Materiella anläggningstillgångar.....	103
Not 3. Upplysningar om risker	53	Not 33. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	104
Not 4. Premieinkomst	75	Not 34. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	104
Not 5. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen.....	75	Not 35. Disposition av företagets vinst eller förlust	105
Not 6. Försäkringsersättningar.....	75	Not 36. Obeskattade reserver.....	105
Not 7. Driftskostnader.....	77	Not 37. Ej intjänade premier och kvardröjande risker	105
Not 8. Övriga tekniska kostnader	78	Not 38. Oreglerade skador.....	106
Not 9. Kapitalavkastning, intäkter.....	79	Not 39. Avsättning för återbäring och rabatter	107
Not 10. Orealiserade vinster på placeringstillgångar	79	Not 40. Pensioner och liknande förpliktelser	107
Not 11. Kapitalavkastning, kostnader	80	Not 41. Uppskjuten skatteskuld.....	111
Not 12. Orealiserade förluster på placeringstillgångar	80	Not 42. Skulder avseende direkt försäkring.....	111
Not 13. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument.....	81	Not 43. Skulder avseende återförsäkring.....	111
Not 14. Skatter.....	84	Not 44. Skulder till kreditinstitut.....	111
Not 15. Immateriella tillgångar.....	85	Not 45. Derivat.....	112
Not 16. Byggnader och mark.....	86	Not 46. Övriga skulder	112
Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag.....	89	Not 47. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	112
Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag	90	Not 48. Resultat per försäkringsklass.....	113
Not 19. Moderföretagets andelar i intresseföretag	90	Not 49. Ställda säkerheter.....	114
Not 20. Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag.....	91	Not 50. Eventualförpliktelser.....	115
Not 21. Aktier och andelar.....	91	Not 51. Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen	115
Not 22. Obligationer och andra räntebärande värdepapper	92	Not 52. Upplysningar om närstående.....	116
Not 23. Övriga lån.....	92	Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar.....	119
Not 24. Utlåning till kreditinstitut	93	Not 54. Avstämning av totalavkastningstabell.....	125
Not 25. Derivat.....	93	Not 55. Tvister.....	126
Not 26. Upplysningar om kvittning	94	Not 56. Väsentliga händelser efter balansdagen.....	126
Not 27. Fordringar avseende direkt försäkring	94		
Not 28. Fordringar avseende återförsäkring	94		
Not 29. Övriga fordringar	94		
Not 30. Finansiella tillgångar och skulder	95		

Resultaträkning

Mkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2017	2016	2017	2016
Teknisk redovisning av skadeförsäkringsrörelse					
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)					
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	4	13 151	13 363	11 413	11 639
Premier för avgiven återförsäkring	4	-134	-129	-125	-120
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		374	-237	382	-222
		13 391	12 997	11 671	11 298
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	5	208	242	192	227
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)		18	24	18	24
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	6				
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring		-10 314	-10 184	-9 164	-9 024
Återförsäkrares andel		68	64	54	61
Förändring i Avsättning för oregerade skador					
Före avgiven återförsäkring		-636	-632	-507	-574
Återförsäkrares andel		-30	44	-29	49
		-10 912	-10 708	-9 646	-9 489
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-321	-366	-321	-366
Driftskostnader	7	-2 279	-2 295	-1 778	-1 895
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)	8	-31	-55	-28	-50
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		74	-161	108	-250
Icke-teknisk redovisning					
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		74	-161	108	-250
Kapitalavkastning, intäkter	9, 13	2 278	1 449	2 079	1 290
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	10, 13	116	1 249	160	1 274
Kapitalavkastning, kostnader	11, 13	-768	-511	-630	-341
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	12, 13	-639	1	-612	-
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	5	-208	-242	-192	-227
Övriga intäkter		3	5	-	-
Övriga kostnader		-3	-5	-	-
Andel i intresseföretags resultat		-20	-22	-	-
Resultat före skatt		833	1 763	913	1 746
Bokslutsdispositioner		-	-	-458	71
Resultat före skatt		833	1 763	455	1 817
Skatt på årets resultat	14	-227	-505	-96	-464
Årets resultat		605	1 258	360	1 353
Hänförligt till:					
Försäkringstagarna		609	1 239	-	-
Innehav utan bestämmande inflytande		-4	19	-	-

Rapport över totalresultat

Mkr	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2017	2016	2017	2016
Årets resultat		605	1 258	360	1 353
Övrigt totalresultat					
Poster som inte kan omföras till periodens resultat					
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		-224	4	-	-
Skatt hänförlig till poster som inte kan återföras till årets resultat	14	50	-1	-	-
Poster som kan omföras till periodens resultat					
Verklig värdeförändring avseende finansiella tillgångar som kan säljas		-14	-	-	-
Omräkningsdifferenser hänförliga till utlandsverksamhet		43	39	-	-
Övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		-144	42	-	-
Årets totalresultat		460	1 300	360	1 353
Hänförligt till:					
Försäkringstagarna		464	1 281	360	1 353
Innehav utan bestämmande inflytande		-4	19	-	-

Resultatanalys

Moderföretaget	Totalt	Direkt försäkring, svenska risker	Sjukvårdsförsäkring	Sjuk- & olycksfallsförsäkring	Motorfordonsförsäkring	Trafikförsäkring	Sjöfart, luftfart & transportförsäkring	Egedomsförsäkring	varav företag och fastighet
Mkr									
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)									
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	11 413	11 380	-	2 117	3 259	1 144	37	4 634	291
Premier för avgiven återförsäkring	-125	-125	-	-2	-12	-3	-	-91	-47
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	382	382	-	50	-81	-3	-	405	51
	11 671	11 637	-	2 166	3 167	1 139	37	4 947	295
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	192	192	-	50	-	109	-	33	-
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)	18	18	-	3	8	5	-	2	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)									
Utbetalda försäkringsersättningar									
Före avgiven återförsäkring	-9 164	-9 162	-	-1 458	-2 453	-1 051	-21	-4 062	-355
Återförsäkrares andel	54	54	-	-	5	-2	-	50	30
Förändring i Avsättning för oreglerade skador									
Före avgiven återförsäkring	-506	-496	-	-464	38	55	-2	-97	12
Återförsäkrares andel	-29	-29	-	-	-	4	-	-33	-36
	-9 646	-9 632	-	-1 922	-2 410	-994	-23	-4 142	-350
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)	-321	-321	-	-44	-87	-46	-1	-143	-
Driftskostnader	-1 778	-1 775	-8	-310	-432	-245	-10	-741	-67
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)	-28	-28	-	-	-	-28	-	-	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	108	89	-8	-57	245	-60	2	-44	-123
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	63	62	-	-56	-91	156	-1	47	40
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring									
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	5 603	5 603	-	400	1 984	573	18	2 542	56
Oreglerade skador	20 310	20 291	-	6 892	289	10 481	10	2 361	440
Återbäring och rabatter	372	372	-	63	99	51	1	158	-
	26 286	26 266	-	7 356	2 372	11 105	29	5 061	496
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar									
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oreglerade skador	139	139	-	-	2	41	-	82	70
	139	139	-	-	2	41	-	82	70

Resultatanalys forts.

Mkr	varav hem och villa	varav övrig egendom	Ansvars försäkring	Assistans- försäkring	Inkomst- och avgångs bidrags försäkring	Mottagen återförsäkring	Mottagen åter försäkring, svenska företag	Mottagen åter försäkring, utländska företag
Moderföretaget								
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)								
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	3 520	823	89	35	64	33	14	19
Premier för avgiven återförsäkring	-44	-	-16	-	-	-	-	-
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	394	-40	6	-2	7	-	-	-
	3 870	782	78	33	71	33	14	19
Kapitalavkastning överförd från finansörelsen	33	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tekniska intäkter (efter avgiven återförsäkring)	2	-	-	-	-	-	-	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)								
Utbetalda försäkringsersättningar								
Före avgiven återförsäkring	-3 053	-654	-28	-27	-61	-2	-2	-
Återförsäkrarens andel	20	-	-	-	-	-	-	-
Förändring i Avsättning för oreglerade skador								
Före avgiven återförsäkring	-89	-20	-25	-1	-	-10	-	-9
Återförsäkrarens andel	3	-	-	-	-	-	-	-
	-3 118	-675	-53	-28	-61	-12	-2	-9
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)	-117	-26	-	-	-	-	-	-
Driftskostnader	-579	-95	-20	-4	-6	-2	-2	-
Övriga tekniska kostnader (efter avgiven återförsäkring)	-	-	-	-	-	-	-	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	90	-13	6	1	4	19	9	10
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	-9	16	-2	1	8	1	1	-
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring								
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	2 068	418	31	41	14	-	-	-
Oreglerade skador	1 783	139	208	3	46	19	16	3
Återbäring och rabatter	130	28	-	-	-	-	-	-
	3 981	585	239	44	60	19	16	3
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar								
Ej intjänade premier och kvardröjande risker								
Oreglerade skador	12	-	14	-	-	-	-	-
	12	-	14	-	-	-	-	-

Balansräkning

Tillgångar		Koncernen		Moderföretaget	
Mkr	Not	2017	2016	2017	2016
Immateriella tillgångar					
Goodwill	15	37	36	-	-
Andra immateriella tillgångar		193	347	-	-
		230	383	-	-
Placeringstillgångar					
Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark	16	2 561	1 866	1 750	1 567
Aktier och andelar i koncernföretag	17	15	15	2 619	1 773
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		-	-	145	175
Aktier och andelar i intresseföretag	18, 19	258	338	81	67
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	20	193	330	193	330
		3 027	2 549	4 788	3 912
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	21, 30	7 682	7 078	7 542	7 001
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22, 30	29 803	30 823	26 701	27 710
Lån med säkerhet i fast egendom		13	13	13	13
Övriga lån	23, 30	466	442	466	442
Utlåning till kreditinstitut	24	77	65	77	37
Finansiella tillgångar som kan säljas		383	-	-	-
Derivat	25, 30	18	47	18	47
		38 442	38 468	34 817	35 249
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		2	2	1	2
Summa placeringstillgångar		41 471	41 019	39 606	39 162
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	37	4	4	-	-
Oreglerade skador	38	213	239	139	168
		217	243	139	168
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring	27	4 352	4 047	3 784	3 489
Fordringar avseende återförsäkring	28	38	24	27	22
Övriga fordringar	29	776	794	685	715
		5 166	4 865	4 496	4 226
Andra tillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	32	891	610	101	115
Likvida medel/ Kassa och bank		1 440	1 515	1 011	1 073
Aktuell skattefordran		123	-	110	-
Uppskjuten skattefordran	41	131	-	-	-
		2 586	2 125	1 222	1 188
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter	30	277	324	248	292
Förutbetalda anskaffningskostnader	33	166	138	166	138
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	34	162	178	148	170
		604	640	562	599
Summa tillgångar		50 274	49 275	46 025	45 345

Balansräkning forts.

Eget kapital, avsättningar och skulder		Koncernen		Moderföretaget	
Mkr	Not	2017	2016	2017	2016
Eget kapital					
Omräkningsreserv		96	53	-	-
Balanserad vinst/förlust		14 410	13 357	6 696	5 343
Årets resultat	35	609	1 239	360	1 353
Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna		15 115	14 650	7 056	6 696
Innehav utan bestämmande inflytande		161	165	-	-
Summa eget kapital		15 276	14 815	7 056	6 696
Obeskattade reserver	36	-	-	9 994	9 536
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)					
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	37	6 352	6 719	5 604	5 986
Oreglerade skador	38	22 182	21 516	20 310	19 803
Återbäring och rabatter	39	373	429	373	429
		28 907	28 664	26 286	26 218
Andra avsättningar					
Pensioner och liknande förpliktelser	40	400	198	10	28
Aktuell skatteskuld		11	164	-	147
Uppskjuten skatteskuld	41	3 732	3 690	1 225	1 365
		4 144	4 052	1 235	1 540
Depåer från återförsäkrare		39	43	39	42
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	42	302	224	284	206
Skulder avseende återförsäkring	43	-	3	1	2
Skulder till kreditinstitut	44	2	19	2	19
Derivat	45,30	17	53	17	53
Övriga skulder	46,30	808	729	592	534
		1 129	1 028	895	815
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	47,30	777	673	519	497
		777	673	519	497
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		50 274	49 275	46 025	45 345

Rapport över förändringar i eget kapital

Koncernen	Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna				
	Mkr	Omräkningsreserv ¹⁾	Balanserat resultat ²⁾	Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna	Innehav utan bestämmande inflytande
Ingående balans 2016-01-01	14	13 354	13 368	148	13 516
Avyttring av företag	-	1	1	-2	-1
Årets resultat	-	1 239	1 239	19	1 258
Årets övrigt totalresultat	39	3	42	-	42
Årets totalresultat	39	1 242	1 281	19	1 300
Utgående balans 2016-12-31	53	14 597	14 650	165	14 815
Avyttring av företag	-	1	1	-	1
Årets resultat	-	609	609	-4	605
Årets övrigt totalresultat	43	-188	-145	-	-145
Årets totalresultat	43	421	464	-4	460
Utgående balans 2017-12-31	96	15 019	15 115	161	15 276

¹⁾ Omräkningsreserver avser omräkning av utländska verksamheter.

²⁾ Balanserat resultat inkluderar Reservfond, Kapitalandelsfond, Eget kapitalandel i obeskattade reserver, Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt, skatt hänförlig till komponenter avseende övrigt totalresultat och årets resultat.

Rapport över förändringar i eget kapital

Moderföretaget	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Garanti kapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående balans 2016-01-01	-	-	5 302	41	5 343
Vinstdisposition	-	-	41	-41	-
Årets resultat	-	-	-	1 353	1 353
Årets totalresultat	-	-	-	1 353	1 353
Utgående balans 2016-12-31	-	-	5 343	1 353	6 696
Ingående balans 2017-01-01	-	-	5 343	1 353	6 696
Vinstdisposition	-	-	1 353	-1 353	-
Beståndsöverlåtelse	-	-	-	-	-
Årets resultat	-	-	-	360	360
Årets totalresultat	-	-	-	360	360
Utgående balans 2016-12-31	-	-	6 696	360	7 056

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Den löpande verksamheten				
Resultat före skatt ¹⁾	833	1 763	913	1 746
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	298	-227	-82	-596
Betald skatt	-515	-144	-493	-114
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	616	1 392	338	1 036
Förändring av övriga rörelsefordringar	-149	-31	-122	-100
Förändring av övriga rörelseskulder	77	-97	52	-99
Kassaflöde från den löpande verksamheten	544	1 264	268	837
Investeringsverksamheten				
Förändring av placeringstillgångar³⁾	175	-964	401	-784
Förändring av placeringstillgångar som inte används direkt i rörelsen	-787	-642	-692	-512
Nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan ⁴⁾	-909	-563	-817	-563
Nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan ⁵⁾	143	83	142	79
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁶⁾	-	-2	-	-
Förändring av materiella och immateriella tillgångar ⁷⁾	-21	-160	-17	-28
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-612	-1 606	-291	-1 296
Finansieringsverksamheten				
Aktieägartillskott, netto ⁸⁾	-	-	-24	-17
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-	-24	-17
Årets kassaflöde	-68	-342	-47	-476
Likvida medel vid årets början⁹⁾	1 504	1 790	1 062	1 490
Kursdifferens i likvida medel	7	56	1	48
Likvida medel vid årets slut⁹⁾	1 444	1 504	1 016	1 062
Årets kassaflöde	-68	-342	-47	-476
¹⁾ Betalda och erhållna räntor och utdelningar				
Under perioden betald ränta	-76	-25	-53	-49
Under perioden erhållen ränta	671	806	611	742
Varav koncerninterna			1	
Under perioden erhållen utdelning	274	308	273	304
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	869	1 089	832	997
²⁾ Poster som inte ingår i kassaflödet				
Nedskrivningar	-	266	11	169
Avskrivningar	127	249	3	72
Resultatandel i intresseföretag	-4	5	-	-
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-1 384	-374	-1 379	-337
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	551	-1 256	466	-1 274
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	396	-243	396	-243
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	347	454	327	431
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	236	689	97	611
Transaktionskostnader vid förvärv	7	-	-	-
Förändring avsättning pensioner och liknande förpliktelser	7	-17	-20	-25
Förändring av premiefordran	17	-	17	-
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	298	-227	-82	-596

Kassaflödesanalys forts.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
3) Förändring av placeringstillgångar				
Investering i placeringstillgångar	-18 041	-14 430	-17 814	-14 251
Försäljning av placeringstillgångar	18 216	13 466	18 215	13 467
Summa förändring av placeringstillgångar	175	-964	401	-784
4) Nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan				
Investering i koncernföretag	-939	-563	-847	-563
Förändring av lån i koncernföretag	30	-	-30	-
Summa nettoinvestering i koncernföretag, likvidpåverkan	-909	-563	-817	-563
5) Nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan				
Investering i intresseföretag	1	8	-	4
Försäljning av intresseföretag	0	75	0	75
Förändring av lån i intresseföretag	142	-	142	-
Summa nettoinvestering i intresseföretag, likvidpåverkan	143	83	142	79
6) Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar				
Investering i övriga placeringstillgångar	-	-2	-	-
Summa nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	-	-2	-	-
7) Nettoinvestering i materiella och immateriella tillgångar				
Investering i materiella och immateriella tillgångar	-21	-160	-17	-28
Summa nettoinvestering i materiella och immateriella tillgångar	-21	-160	-17	-28
8) Aktieägartillskott, netto				
Lämnade aktieägartillskott	-	-	-24	-17
Summa aktieägartillskott	-	-	-24	-17
9) Delkomponenter som ingår i likvida medel				
Kassa och banktillgodohavanden	1 440	1 515	1 011	1 072
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	4	-11	4	-10
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	1 444	1 504	1 016	1 062
Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvidregleras i nära anslutning till affärsdagen.				
Ej tillgängliga likvida medel				
Andra legala restriktioner	77	37	77	37
Summa ej tillgängliga likvida medel	77	37	77	37

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Not 1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning

- 1 Allmän information
- 2 Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna
- 2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag
- 2.2 Förutsättningar vid upprättande av Folksam Saks finansiella rapporter
- 2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna
- 2.4 Ändrade redovisningsprinciper
- 2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB samt andra regelverk för räkenskapsår 2018 eller senare
- 2.6 Koncernredovisning
- 2.7 Utländsk valuta
- 2.8 Försäkringsavtal
- 3 Principer för poster i resultaträkningen
- 3.1 Premieinkomst
- 3.2 Kapitalavkastning
- 3.3 Utbetalda försäkringsersättningar
- 3.4 Driftskostnader
- 3.5 Skatter
- 4 Principer för poster i balansräkningen
- 4.1 Immateriella tillgångar
- 4.2 Fastigheter
- 4.3 Finansiella tillgångar och skulder
- 4.4 Materiella tillgångar
- 4.5 Förutbetalda anskaffningskostnader
- 4.6 Leasade tillgångar
- 4.7 Försäkringstekniska avsättningar
- 4.8 Andra avsättningar
- 4.9 Eventualförpliktelser
- 5 Moderföretagets redovisningsprinciper
- 5.1 Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

1 Allmän information

Årsredovisningen avges per den 31 december 2017 och avser räkenskapsåret 2017 för Folksam ömsesidig sakförsäkring med organisationsnummer 502006-1619. Folksam ömsesidig sakförsäkring är ett ömsesidigt sakförsäkringsföretag med säte i Stockholm, adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen i Folksam ömsesidig sakförsäkring den 21 mars 2018. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställande på stämman den 19 april 2018.

2 Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna

2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) och IFRIC-tolkningar utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) antagna av EU. Tillämpning sker även av Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Även tillämpliga delar av Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter samt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) tillämpas i koncernredovisningen.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnitt 5, Moderföretagets redovisningsprinciper.

2.2 Förutsättningar vid upprättande av Folksam Saks finansiella rapporter

Folksam Saks funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal kronor. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma. Siffror inom parantes avser föregående år. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan eller enligt femårsöversikten i förvaltningsberättelsen.

2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs uppskattningar och bedömningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. De områden som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse på de finansiella rapporterna anges i not 2.

2.4 Ändrade redovisningsprinciper

2.4.1 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2017

Inga nya IFRS-standarder med tillämpning från den 1 januari 2017 har trätt i kraft. Företagsledningens bedömning är att ändringar i befintliga IFRS-standarder inte har haft någon väsentlig inverkan på Folksam Saks finansiella rapportering.

2.4.2 Övriga ändringar för räkenskapsår 2017

Från och med räkenskapsår som börjar den 1 januari 2017 eller senare har det kommit krav på obligatorisk hållbarhetsrapportering för större företag. Kravet gäller samtliga juridiska personer. För koncernen finns möjlighet att upprätta en hållbarhetsrapport för gruppen som helhet.

2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB samt andra regelverk för räkenskapsår 2018 eller senare

Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter den 1 januari 2018 eller senare och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen förväntas få på finansiella rapporteringen.

2.5.1 Tillägg till IFRS 4 Försäkringskontrakt

Folksam Sak kommer att använda möjligheten till samordning med IFRS 17 Insurance contracts och därmed senare tillämpning av IFRS 9, genom att använda temporary exemption from IFRS 9. Temporary exemption får tillämpas av företag som i huvudsak bedriver försäkringsverksamhet. Det innebär att i årsredovisningar för 2018 till 2020 ska företaget redogöra för att det har kvalificerat sig för undantag, lämna information som möjliggör jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9, upplysningar om lån till upplupet samt verkligt värde samt andra finansiella tillgångar och kreditriskexponeringar och koncentratrisk för kreditrisk för lån. Regelverket avseende tillägg innebär ingen resultatpåverkan.

2.5.2 IFRS 17 Insurance contracts

IASB har den 18 maj 2017 publicerat en ny standard som behandlar försäkringsavtal. IFRS 17 ska tillämpas vid redovisning av försäkringsavtal, återförsäkringsavtal och redovisning av investeringsavtal med återbäring. Syftet med standarden är att öka transparensen och jämförbarheten i redovisningen av försäkringskontrakt. Detta innebär att försäkringskontrakt globalt kommer att redovisas på samma sätt. IFRS 17 kommer att ersätta IFRS 4, som var en interimstandard med fokus på upplysningar. Värderingsmässigt utgick IFRS 4 från lokala regler för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna. IFRS 17 träder i kraft 1 januari 2021 men är ännu inte antagen av EU.

Definitionen av försäkringsavtal är i allt väsentligt densamma. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. IASB har tydligare angivit i den nya standarden när ett avtal bör separeras i en försäkringsdel och en investeringsdel, som ska följa IAS 39. IFRS 17 innebär förändringar vad gäller värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. Det är oklart vilka delar av standarden som ska tillämpas för onoterade försäkringsföretag i Sverige. Finansinspektionen utreder hur implementeringen av IFRS 17 ska ske både i juridisk person och i koncernredovisningen i Sverige. Inom Folksam Sak har ett projekt påbörjats för att analysera på djupet vad den nya standarden kan innebära

samt förbereda kommande dialog med Finansinspektionen. Företagsledningens bedömning är att implementationen av IFRS 17 kommer att ha en högpåverkan på Folksam Saks finansiella rapportering.

2.5.3 IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för försäkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft den 1 januari 2018 och tidigare tillämpning är tillåten. Standarden är godkänd av EU.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Redovisning till verkligt värde via resultaträkningen är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mis-match i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde via resultaträkningen. För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. Den nya standarden innebär att eget kapital och solvenskvot kan komma att påverkas med hänsyn till nedskrivningsregler, osäkerhet föreligger hur stor denna påverkan förväntas bli. De förändringar som kan komma att ske avseende klassificering och värdering, med undantag för nedskrivningar, förväntas inte innebära någon betydande påverkan.

2.5.4 IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Standarden ersätter IAS 18 samt övriga standarder avseende intäktsredovisning. IFRS 15 träder ikraft den 1 januari 2018 och standarden är godkänd av EU. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som har avtal med kunder. Standarden anvisar att intäktsredovisning ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtagande för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Tre alternativa sätt finns för övergången; full retroaktivitet, delvis retroaktivitet (inkluderar lättnadsregler) och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per den 1 januari 2018 för kontrakt

som är pågående enligt det gamla regelverket (IAS 11/IAS 18). Standarden är inte tillämplig varken på försäkringsavtal eller finansiella instrument men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst. Folksam Sak har under 2017 analyserat effekterna av standarden och kommit fram till att det inte finns några intäkter som kräver ändrad redovisning. Effekterna av implementeringen av IFRS 15 är utökade upplysningskrav.

2.5.5 IFRS 16 Leases

IFRS 16 kommer att ersätta IAS 17 Leasingavtal. IFRS 16 ska tillämpas från och med den 1 januari 2019 och standarden har godkänts av EU. Förtida tillämpning är tillåten förutsatt att även IFRS 15 tillämpas från samma tidpunkt. För lease-tagaren innebär IFRS 16 att begreppen finansiell respektive operationell leasing försvinner och ersätts av en modell där tillgångar och skulder för alla leasingavtal där antingen leasingperioden överstiger 12 månader eller den leasade tillgången inte är av mindre värde, ska redovisas i balansräkningen. För leasegivare bibehålls begreppen finansiell leasing och operationell leasing vilket innebär att redovisningen blir i princip oförändrad. Den nya standarden bedöms ha påverkan på Folksam Saks balansräkning. Det är framför allt hyreskontrakt som ska redovisas som en leasingtillgång och leasingkund. Dessa ska spegla nuvärdet av framtida leasingbetalningar. Hur stora effekter det blir på den finansiella rapporteringen kommer utredas vidare under 2018.

2.5.6 Övriga ändringar

Företagsledningens bedömning är att övriga nya och ändrade standarder och tolkningar inte kommer att få någon väsentlig påverkan på Folksam Saks finansiella rapportering den period de tillämpas för första gången.

2.5.7 Ändringar i FFFS 2015:12

Ändringsföreskriften FFFS 2017:17 trädde i kraft den 1 oktober 2017 och ska tillämpas på årsbokslut, årsredovisning, koncernredovisning samt delårsrapport som upprättas för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2018 eller senare. Ändringarna innebär att hänvisningarna i föreskriften har anpassats med anledning av de nya internationella redovisningsstandarderna IFRS 9 och IFRS 15.

2.6 Koncernredovisning

2.6.1 Konsolideringsprinciper dotterföretag

Folksam Sak konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras. För att bestämmande inflytande ska föreligga ska följande kriterier vara uppfyllda: Folksam Sak har inflytande över investeringsobjektet, Folksam Sak är exponerad för eller har rätt till rörlig ersättning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen.

Livförsäkringsaktiebolag med utdelningsförbud konsolideras inte. Folksam Sak har inte bestämmande inflytande då hela överskottet i ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och således inte kan disponeras av moderföretaget. Folksam Sak kan inte heller styra allokeringen av de synergieffekter som finns i kapitalförvaltning, gemensamma funktioner, lokaler och system.

2.6.1.1 Förvärv

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att ett förvärv av dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat. Överförd ersättning i samband med förvärvet inkluderar inte betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser. Denna typ av regleringar redovisas i resultatet. Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt vid innehav utan bestämmande inflytande och vid stegvisa förvärv, överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, så kallat förvärv till lågt pris, redovisas denna direkt i årets resultat. Vid förvärv som sker i steg fastställs goodwillen den dag då bestämmande inflytande uppkommer. Tidigare innehav värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat. Kvarvarande innehav värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat när avyttringar leder till att bestämmande inflytande upphör.

Villkorade köpeskillningar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. I de fall den villkorade köpeskillningen är klassificerad som egetkapitalinstrument, görs ingen omvärdering och reglering görs inom eget kapital. För övriga villkorade köpeskillningar omvärderas dessa vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat. Dotterföretags finansiella rapporter inkluderas i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. I de fall dotterföretagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper. Det finns två alternativ att redovisa innehav utan bestämmande inflytande. Dessa två alternativ är att antingen redovisa innehav utan bestämmande inflytandes andel av proportionella nettotillgångar alternativt att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde, vilket innebär att innehav utan bestämmande inflytande har andel i goodwill. Förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande fördelas även i de fall innehav utan bestämmande inflytande kommer att vara negativt.

2.6.2 Konsolideringsprinciper intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav på mellan 20 och 50 procent av röstetallet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och innehav utan bestämmande inflytande justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade

över- respektive undervärden. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer inkluderas i anskaffningsvärdet. När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

2.6.3 Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

2.7 Utländsk valuta

2.7.1 Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden Kapitalavkastning, intäkter respektive Kapitalavkastning, kostnader. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

2.7.2 Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital i en omräkningsreserv.

2.8 Försäkringsavtal

Folksam Sak har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för företaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Företaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken motsvarar minst fem procents påslag på eller reduktion av aktuellt försäkringsvärde före försäkringshändelse. Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare

bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett investeringsavtal. Samtliga avtal har klassificerats som försäkringsavtal.

3 Principer för poster i resultaträkningen

3.1 Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring och mottagen återförsäkring som inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret. Med bruttopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter. Premieintäkten motsvarar den del av premieinkomsten som är intjänad. Ej intjänad premie avsätts till Avsättning för ej intjänade premier. Förnyelsepremier som inte är bekräftade av försäkringstagaren samt premier för nytecknade försäkringsavtal räknas in med de belopp som de beräknas inflyta med. Annullationer reducerar premieinkomsten så snart beloppet är känt. Tilläggspremier räknas in med de belopp som de beräknas inflyta med. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

3.1.1 Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

3.2 Kapitalavkastning

Kapitalavkastningen består av posterna Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Kapitalavkastning på övriga koncernföretag samt kapitalavkastning avseende skadeförsäkringsrörelsen redovisas i den icke-tekniska redovisningen. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

3.2.1 Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalavkastning, intäkter består av hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, räntintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

3.2.2 Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalavkastning, kostnader består av driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto) av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

3.2.3 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag.

3.2.4 Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar värderade till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet de upplupna anskaffningsvärden och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar redovisas tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Årets värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade redovisas över resultaträkningen i den period de uppstår.

3.3 Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetalda försäkringsersättningar redovisas utbetalningar som försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av försäkringsavtal eller inträffad försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

3.4 Driftskostnader

Med driftskostnader avses verksamhetsrelaterade kostnader, exempelvis kostnader för anställd eller inhyrd personal, lokaler, IT-kostnader, planenliga avskrivningar på materiella och immateriella tillgångar. Driftskostnaderna delas in i följande funktioner: anskaffning, administration, skadereglering, kapitalförvaltning och fastighetsförvaltning. Anskaffnings- och administrationskostnader redovisas i posten Driftskostnader. Skaderegleringskostnader redovisas i posten Utbetalda försäkringsersättningar. Kapitalförvaltnings- och fastighetsförvaltningskostnader redovisas i posten Kapitalavkastning, kostnader. Kostnaderna redovisas i resultaträkningen när de uppstår, med undantag för kostnader som företag har haft för att anskaffa nya försäkringsavtal. Dessa aktiveras i balansräkningen som förutbetalda anskaffningskostnader.

3.5 Skatter

3.5.1 Inkomstskatt

Med inkomstskatter avses aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

3.5.1.1 Aktuell skatt

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

3.5.1.2 Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader som uppkommit vid första redovisningen av goodwill och inte heller vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserad eller reglerade. Uppskjuten skatt be-

räknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas. I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

4 Principer för poster i balansräkningen

4.1 Immateriella tillgångar

4.1.1 Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärvet och det verkliga värdet av förvärvat tillgångar, övertagna skulder samt eventualförpliktelser. Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar i koncernredovisningen. Goodwill med obestämbart nyttjandeperiod skrivs inte av. Dessa tillgångar testas istället för nedskrivningsbehov både årligen och när det finns en indikation. Testen av nedskrivningsbehovet görs enligt IAS 36 Nedskrivningar. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

4.1.2 Andra immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara icke monetära tillgångar utan fysisk form. De immateriella tillgångar som är upptagna i Folksam Sak består av egenutvecklade system som bedömts medföra framtida ekonomiska fördelar. De internt utarbetade immateriella tillgångarna som avser egenutvecklade programvaror redovisas endast om samtliga följande kriterier uppfylls; att det finns en identifierbar tillgång, att det är troligt att den tillgång som utvecklas kommer att generera framtida ekonomiska fördelar, att företaget har kontroll över tillgången och att tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nyttjandeperioderna omprövas årligen. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden uppgår till mellan fem och tio år. Värdet på tillgångarna ska vid varje bokslutstillfälle prövas för att se om det finns nedskrivningsbehov, se avsnitt 4.4.1.

4.2 Fastigheter

Fastigheter delas upp i förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter.

4.2.1 Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter redovisas i enlighet med IAS 40 Förvaltningsfastigheter, då syftet med innehavet är att generera hyresintäkter och/eller värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen. Det verkliga värdet baseras halvårsvis på värderingar utförda av oberoende värderingsmän. Vid kvartalsbokslutens första respektive tredje kvartal värderas fastigheterna internt. Det verkliga värdet fastställs genom en kombination av huvudsakligen en marknadsanpassad kassaflödeskalkyl samt avkastningsmetoden. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden samt nuvärdet av ett beräknat rest-

värde för respektive fastighet. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter redovisas under Kapitalförvaltning, intäkter och fastighetskostnaderna under Kapitalförvaltning, kostnader. Värdeförändringarna redovisas netto under Realiserade vinster eller förluster på placeringstillgångar.

4.2.2 Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheterna redovisas i enlighet med IAS 16, Materiella anläggningstillgångar, då syftet är att stadigvarande använda fastigheten i den egna verksamheten. För rörelsefastigheter utgörs anskaffningsvärdet av det redovisade värdet vid tidpunkten för bytet från att redovisa fastigheten som förvaltningsfastighet till att redovisa fastigheten som rörelsefastighet. Rörelsefastigheter redovisas enligt anskaffningsmetoden vilket innebär anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet i det fall investeringen anses värdehöjande. Rörelsefastigheterna delas in i komponenter och avskrivningsmetoden återspeglar när fastigheternas framtida fördelar förväntas bli förbrukade. Komponenten mark har bedömts ha obegränsad nyttjandetid varför avskrivning inte görs. Utgifter avseende löpande underhåll och reparationer kostnadsförs i den period de uppkommer i posten Driftskostnader. Rörelsefastigheter redovisas i koncernredovisningen under Materiella anläggningstillgångar till skillnad från moderföretaget som redovisar dessa under Byggnader och mark. Upplysningar om fastigheternas komponenter och avskrivningstider hänvisas till noten för Materiella anläggningstillgångar.

4.3 Finansiella tillgångar och skulder

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

4.3.1 Klassificering, värdering och redovisning

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader. Med anskaffningsvärde avses upplupet anskaffningsvärde, det vill säga det med hjälp av den effektiva anskaffningsräntan diskonterade nuvärdet av de framtida betalningarna. Det gäller för samtliga finansiella instrument förutom de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan. Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över den. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld. En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

4.3.2 Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk. Folksam Sak har som princip att hänföra samtliga placeringstillgångar som är finansiella instrument till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

4.3.2.1 Lån och andra fordringar

Lån och andra fordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställda betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till nominellt belopp plus upplupen ränta. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

4.3.2.2 Aktier och andelar i koncernföretag

Innehavet i Förenade Liv Grupp-försäkring AB klassificeras som tillgångar som kan säljas, och redovisas i koncernredovisningen som aktier och andelar i koncernföretag, beroende på att innehavet avser livförsäkringsaktiebolag som bedrivs med vinstutdelningsförbud och konsolidering inte sker. Värdering sker till anskaffningsvärde efter avdrag för erforderliga nedskrivningar.

4.3.3 Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

4.3.3.1 Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

4.3.4 Nedskrivning av finansiella instrument

Vid varje rapporttillfälle utvärderar Folksam Liv om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisats för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet. Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar uppskattade framtida kassaflöden är exempelvis följande; betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären, att långgivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts, ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp, att det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion samt negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen. En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet. Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

4.4 Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering, avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas i det tekniska resultatet. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod vilken uppgår till fem år för maskiner och inventarier med undantag för konst som inte skrivs av. Koncernens rörelsefastigheter redovisas under denna post i enlighet med IAS 16 Materiella anläggningstillgångar, se avsnitt 4.2.2.

4.4.1 Nedskrivningar av materiella tillgångar och immateriella tillgångar

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

4.5 Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknade av försäkringsavtal tas upp som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader. Med försäljningskostnader avses till exempel provisioner, kostnader för marknadsföring av försäkringsprodukter, löner och andra kostnader för säljare som varierar med och som direkt eller indirekt är relaterade till anskaffning eller förnyelse av försäkringsavtal. Anskaffningskostnaden aktiveras endast för homogena grupper av individuellt tecknade avtal som bedöms generera en vinstmarginal som minst täcker anskaffningskostnaderna. Förutbetalda anskaffningskostnader periodiseras på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänade premier. Avskrivningstiden uppgår till tolv månader. Folksam Saks tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

4.6 Leasade tillgångar

Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella och redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i årets resultat linjärt över leasingperioden. Folksam Sak har ingått avtal om operationell leasing avseende lokaler, PC-utrustning och bilar.

4.7 Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av Ej intjänade premier och kvardröjande risker, Öreglerade skador samt Återbäring och rabatter (tilldelad återbäring). Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen under respektive rubrik. Se även not 37, Ej intjänade premier och kvardröjande risker, not 38, Öreglerade skador samt not 39, Återbäring och rabatter.

4.7.1 Ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättning för ej intjänade premier utgör värdet av företagens samlade ansvarighet för löpande försäkringar. Beräkningarna av avsättningarna har gjorts enligt vedertagen metodik innebärande att man beaktar hur stor del av premien för varje enskild försäkring som hänför sig till tiden efter redovisningsperioden. I grenar där premienivån har bedömts som otillräcklig ska den enligt ovan beräknade avsättningen för ej

intjänade premier för vid redovisningsperiodens slut gällande försäkringar förstärkas med en avsättning för kvardröjande risker avseende perioden fram till nästa förfallodag

4.7.2 Oreglerade skador

Avsättning för kända men oreglerade skador har gjorts till sitt kända belopp med tillägg för beräknade återstående utbetalningskostnader samt beräknade återstående skaderegleringskostnader. Avsättning för okända skador avseende såväl utbetalningskostnader som skaderegleringskostnader har skett med hänsyn till erfarenhet av för varje tidpunkt inträffade men i efterhand rapporterade försäkringsfall. De metoder som används för person- och egendomsförsäkring är chain-ladder och Bornhuetter-Ferguson. Bägge metoder är vedertagna aktuariella metoder som är väl kontrollerade och accepterade. Chain-ladder ger bäst resultat för försäkringsgrenar med ett stabilt utbetalningsflöde, det vill säga att de kommande årens utbetalningar antas ske i samma takt som föregående års utbetalningar. För försäkringsgrenar där den historiska utvecklingen inte är tillräcklig eller instabil används Bornhuetter-Ferguson metoden. Den använder en kombination av chain-ladder och en uppskattad totalkostnad, till exempel baserad på marknadsdata eller riskpremieutveckling. Bornhuetter-Ferguson används framförallt för nyare skadeår och för försäkringsgrenar med betydande inslag av personskador. Oavsett metod finns dock ett naturligt inslag av osäkerhet beroende på ändrade förutsättningar inom och utom företaget över tiden, samt rent slumpmässiga svängningar.

För försäkringsgrenar där skadorna tar lång tid att slutreglera görs explicita antaganden om den framtida inflationsnivån för den aktuella grenen. För skador kopplade till prisbasbeloppets utveckling antas en skadeinflation på 2 procent och för skador kopplade till löneinflationen antas en skadeinflation på 3 procent. Utöver avsättningen för kommande skadeutbetalningar görs även avsättning för återstående skaderegleringskostnader. Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skaderegleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att reglera. För skadelivräntor och sjukräntor beräknas avsättningarna med livaktuariella metoder. Detta innebär att man för skadelivräntor gör antaganden om förväntad dödlighet, branschgemensamma antagande om förväntad dödlighet uppdelat på kön och ålder, kommande värdesäkring, styrs av lagen av ändring i skadeståndslivräntor, diskonteringsräntekurvor, driftkostnadsbelastning. För sjukförsäkring baseras beräkningen på antaganden om sannolikheten för insjuknande/tillfrisknande, diskonteringsräntekurvor, driftkostnadsbelastning. Diskonteringsräntan beräknas med utgångspunkt i marknadsräntor för ränteswappar, justerade för kreditrisk, och med antagande om en långsiktig terminsränta. Marknadsräntorna ges full vikt upp till 10 år, varefter vikten avtar linjärt upp till 20 års löptid. Därefter konvergerar diskonteringsräntan mot den långsiktiga terminsräntan. Den långsiktiga terminsräntan uppgår till 4,2 procent.

4.7.3 Återbäring och rabatter

Avsättning för tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej fördelats till betalning.

4.7.4 Förlustprövning

Folksam Saks tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda

anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

4.7.5 Avgiven återförsäkring

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Företaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångarna avseende återförsäkringsavtal vid varje bokslutstillfälle. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

4.8 Andra avsättningar

En avsättning är en skuld som är ovisst vad gäller förfallotidpunkt och/eller belopp. En avsättning redovisas i balansräkningen när det uppstår en förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden. En förpliktelse kan vara formell och informell. En avsättning redovisas enligt IAS 37. Om dessa villkor inte är uppfyllda redovisas ingen avsättning i balansräkningen, istället uppstår en eventalförpliktelse om kriterierna är uppfyllda för en eventalförpliktelse. Avsättningar omprövas vid varje bokslutstillfälle.

4.8.1 Pensioner och andra förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam Sak omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring.

4.8.1.1 Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksam Saks förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsföretag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

4.8.1.2 Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder; denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en svensk bostadsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit

Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen. Koncernens nettoförpliktelse utgörs av nuvärdet av förpliktelsen, minus verkligt värde på förvaltningstillgångarna justerat för eventuella tillgångsbegränsningar. Räntekostnaden/intäkten netto på den förmånsbestämda förpliktelsen/tillgången redovisas i resultaträkningen. Räntenettet är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av nettoförpliktelsen, det vill säga ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av eventuella tillgångsbegränsningar. Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångar och den summa som inkluderas i räntenettet och eventuella ändringar av effekter tillgångsbegränsningar (exklusive ränta som inkluderas i räntenettet). Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat. När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till det lägsta av överskottet i planen och tillgångsbegränsningen beräknad med hjälp av diskonteringsräntan. Tillgångsbegränsningen utgörs av nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna i form av minskade framtida avgifter eller kontant återbetalning. Ändringar eller reduceringar av en förmånsbestämd plan redovisas vid den tidigaste av följande tidpunkter; I, när ändringen i planen eller reduceringen inträffar eller II, när företaget redovisar relaterade omstrukturingskostnader och ersättningar vid uppsägning. Ändringarna/reduceringarna redovisas direkt i årets resultat.

Den särskilda löneskatten utgör en del av de aktuariella antagandena och redovisas därför som en del av nettoförpliktelsen/-tillgången. Den del av särskild löneskatt som är beräknad utifrån tryggandelagen i juridisk person redovisas av förenklingsskäl som upplupen kostnad istället för som del av nettoförpliktelsen/-tillgången. Avkastningsskatt redovisas löpande i resultatet för den period skatten avser och ingår därmed inte i skuldberäkningen. Vid fonderade planer belastar skatten avkastningen på förvaltningstillgångar och redovisas i övrigt totalresultat. Vid ofonderade eller delvis ofonderade planer, belastar skatten årets resultat.

4.8.1.3 Pensionering i egen regi

Folksam Sak har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till anställda födda 1955 och tidigare att ersätta 65 procent av lönen för de medarbetare som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelsen redovisas över resultaträkningen i posten Driftskostnader.

4.9 Eventualförpliktelser

Under eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som skuld eller avsättning. Detta då det inte är troligt att en kostnad kommer att uppstå och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

5 Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2, redovisning för juridisk person. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt

detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

5.1 Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper framgår nedan. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderföretaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderföretagets finansiella rapporter, där inte annat anges.

5.1.1 Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling av interna projekt som redovisas som tillgång i koncernbalansräkningen redovisas som kostnad i moderföretagets resultaträkning.

5.1.2 Byggnader och mark

I moderföretaget redovisas såväl förvaltnings- som rörelsefastigheter till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar redovisade över resultaträkningen. Samtliga fastigheter redovisas under posten Byggnader och mark i moderföretagets balansräkning.

5.1.3 Dotterföretag och intresseföretag

Aktier i dotter- och intresseföretag redovisas i moderföretaget till anskaffningsvärdet efter avdrag för erforderliga nedskrivningar. Aktieägartillskott som lämnas som kapitaltillskott bokförs som en höjning av andelsvärdet i balansräkningen. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av placeringar i koncern- och intresseföretag tillämpas IAS 36, Nedskrivningar. För att beräkna konsolideringskapitalet görs en värdering till verkligt värde av koncern- och intresseföretag dels genom en embedded value-metod, dels genom en substansvärde metod, beroende på karaktären på innehavet. I samband med förvärv eller andra strukturella förändringar görs en djupare analys av företagets värde som även tar hänsyn till kassaflöde, framtida vinster, varumärke och värdering av kundstocken.

5.1.4 Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderföretaget tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS 19. Moderföretaget följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De mest väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

5.1.5 Skatter

I moderföretaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

5.1.6 Koncernbidrag

Erhållna koncernbidrag från dotterföretag redovisas i resultaträkningen som Kapitalavkastning intäkter/Erhållna koncernbidrag. Lämnade koncernbidrag till dotterföretag redovisas i balansräkningen som en ökning av värdet på aktier i dotterföretag. Skattekonsekvenser som kan uppstå i samband med koncernbidrag redovisas med utgångspunkt från den underliggande transaktionen, det innebär att skatt hänförlig till erhållna koncernbidrag redovisas i resultaträkningen. Skatt hänförligt till lämnade koncernbidrag redovisas i eget kapital.

Not 2. Väsentliga uppskattningar och bedömningar

Upprättande av de finansiella rapporterna och tillämpningen av olika redovisningsprinciper baseras ofta på ledningens och styrelsens uppskattningar och bedömningar. Dessa grundar sig oftast på historiska erfarenheter och antaganden som anses vara rättvisande och rimliga. Men de grundar sig även på andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser. Företagsledningen utvärderar löpande gjorda uppskattningar där utfallet kan avvika från gjorda uppskattningar och bedömningar. De uppskattningar och bedömningar som Folksam Sak bedömer har störst inverkan på resultatet och/eller tillgångar och skulder redogörs för nedan. Betydelsen av respektive uppskattning och bedömning visas i känslighetsanalys i not 3 Upplysningar om risker.

Viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar

Försäkringstekniska avsättningar

Folksam Saks redovisningsprinciper för försäkringskontrakt beskrivs i not 1. Även metoder och antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 1. Känsligheten i de antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 3.

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

För värderingen av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något direkt observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs under redovisningsprinciper i not 1. För finansiella instrument med begränsad likviditet avspeglar inte alltid det observerade marknadspriset faktiskt genomförda transaktioner. För sådana instrument kan därför vissa ytterligare bedömningar krävas beroende på osäkerheten i marknadssituationen. Se även upplysningar i not 30.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter

Värdering av fastigheter sker med hjälp av värderingstekniker som innebär att antaganden med olika parametrar exempelvis diskonteringsränta och vakansgrad används. För närmare beskrivning av värderingsprinciperna se not 1 Redovisningsprinciper samt not 16 Byggnader och mark.

Pensioner och liknande förpliktelser

Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensioner och ej tryggade pensionsförpliktelser beskrivs i not 1. Till grund för värdering av pensionsförpliktelserna ligger aktuariella antaganden som beskrivs i not 40.

Bedömningar

Ej konsoliderade företag

Livförsäkringsaktiebolag med utdelningsförbud konsolideras inte. Folksam Sak har inte bestämmande inflytande då hela överskottet i ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och således inte kan disponeras av moderföretaget. Folksam Sak kan inte heller styra allokeringen av de synergieffekter som finns i kapitalförvaltning, gemensamma funktionen, lokaler och system.

Försäkrings- respektive investeringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Folksam Sak har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av Folksam Saks redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Alla avtal som juridiskt sett är försäkringsavtal har varit föremål för bedömning av om de innebär en överföring av betydande försäkringsrisk, så att de även i redovisningen kan presenteras som försäkringsavtal (se även avsnitt om försäkringsavtal och investeringsavtal i not 1 Redovisningsprinciper). Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka Folksam Sak är förpliktigt att erlagga väsentliga ytterligare förmåner överstigande den summa som skulle erlagts om inte den försäkrade händelsen inträffar.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Folksam Saks redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier:

- Klassificering av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel förutsätter att dessa motsvarar beskrivningen av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel under redovisningsprinciper.
- Finansiella tillgångar och skulder som Folksam Sak initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Not 3. Upplysningar om risker

Denna not beskriver Folksam Saks riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

Folksam Saks riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policier, riktlinjer och instruktioner.

Folksam Sak bedrivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att företagets risker ytterst bärs av försäkringstagar-kollektivet. Eftersom syftet med risktagandet är att skapa värde för kunderna är risk en central komponent i Folksam Saks affärsmodeller. Risktagandet i företaget ska ske medvetet och kunna ställas i relation till företagets solvens- och kapitalstatus.

Riskfilosofi i sammandrag

Riskfilosofin anger Folksam Saks övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk ska tas medvetet och att risktagandet ska styras som en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera något värde ska begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunskaps- och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanteringssystemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten arbetar Folksam Sak kontinuerligt med att följa upp och stärka företagets riskkultur. Riskkulturen är resultatet av medarbetarnas värderingar, attityder och beteenden samt förståelse för riskernas natur och företagets principer för riskhantering.

Riskaptitramverket

Företagets riskaptitramverk är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering och beslutas årligen av styrelsen. Riskaptitramverket består av komponenterna riskaptit, risktolerans, risk- och kapitalmätt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder. Riskaptitramverket binder

sammans företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egen risk- och solvensbedömning, ska stämmas av med gällande riskaptitramverk och utgör även underlag för riskaptitramverkets utformning.

Den kvalitativa riskaptiten uttrycks genom att använda en skala från söka till undvika. Risker som söks är risker som förväntas bidra positivt till företagets måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de positiva konsekvenserna inte förväntas överväga de negativa eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera. Risktoleransen uttrycker vilken nivå på dessa risker som styrelsen är villig att ta. Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Folksam Saks riskhanteringssystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, produkt- och erbjudandehantering samt hantering av andra väsentliga verksamhetsförändringar.

Den samlade effekten som Folksam Saks övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskaptiten genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskaptit och kapitalbehov både på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar årligen den egna risk- och solvensbedömningen.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och består av de olika steg som beskrivs nedan.

Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder beroende på kategorier av risk. Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras. Därefter sker en bedömning av riskernas sannolikhet och konsekvens. Värdering av konsekvenser görs avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten tillämpas scenarioanalyser.

Företagets riskaptit är vägledande för beslut om hantering och risktagandet begränsas av företagets risktolerans. Metod för hantering av enskilda risker eller kategorier av risker beror på riskens art, omfattning och komplexitet. Beslut tas om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras. Verksamheten genomför beslutade åtgärder samt följer upp att åtgärderna får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första linjen och följer upp och utvärderar riskhanterande åtgärder. De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Kapitalförvaltningen rapporterar kontinuerligt till vd och styrelse i enlighet med krav på innehåll och periodicitet som ställs i placeringspolicyn och placeringsriktlinjerna. Rapporteringens syfte är att utgöra underlag för bedömningar av och beslut om placeringsverksamheten. CFO rapporterar, minst fyra gånger per år, företagets ekonomiska ställning till vd och styrelse.

Minst två gånger per år sammanställer riskfunktionen en riskrapport där en samlad bild av riskläget återges till vd och styrelse. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ information samt information om företagets risker samt övergripande status på riskhanterande åtgärder. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvarliga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Risk- och kontrollorganisation

Styrelsen i Folksam Sak har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras. Inom första ansvarslinjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att identifiera, analysera/värdera, hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Detta innefattar även eventuell utlagd verksamhet. I chefsansvaret ingår att säkerställa god internkontroll genom att se till att de processer och rutiner som används möjliggör ett medvetet risktagande. Detta sker genom implementerade effektiva kontroller och övervakning av processer. Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering.

Alla medarbetare i företaget har, inom ramen för sina arbetsuppgifter, eget ansvar för att identifiera, hantera och rapportera risker.

Medarbetarna ska även rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen i enlighet med vid var tid gällande rutiner. Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjen

Den andra ansvarslinjen utgörs av aktuarie-, risk- och compliancefunktionerna. Dessa funktioner är underställda vd och stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för riskhantering, intern kontroll och regelefterlevnad i företaget.

Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med de krav och principer som anges i företagsstyrningspolicyn och övriga styrande regelverk för riskhantering. Riskfunktionen ska stödja, övervaka och vid behov utmana första linjens identifiering, analys, värdering och hantering av risker. När det gäller risker i försäkringsrörelsen ansvarar aktuariefunktionen för motsvarande aktiviteter. Riskfunktionen och aktuariefunktionen ska även tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd och stödja första linjen vid tillämpningen av dessa. Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra ansvarslinjens funktioner fastställs i styrande regelverk.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter. Styrelsen beslutar om företagets riskaptit och risktolerans och säkerställer att riskaptiten och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella risker som företaget är eller kan bli exponerat för. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktats vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Styrelsen för Folksam Sak har utsett ett risk- och kapitalutskott. Utskottet har bland annat till uppgift att utvärdera riskhanteringssystemet och företagets väsentliga risker.

Vd:s ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering. För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvalitén i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse har vd inrättat kommittéer där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. Första och andra ansvarslinjen är representerade i dessa kommittéer.

Väsentliga risker i Folksam Sak

Folksam Sak definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser som kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå till följd av omvärldshändelser, internt beslutsfattande eller icke ändamålsenliga interna processer, system och bemanning. Dessa risker ryms inom kategorin verksamhetsrisker. I kommande avsnitt beskrivs Folksam Saks försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Försäkringsrisker

Målet med försäkringsverksamheten är att med god kontroll av försäkringsriskerna kunna erbjuda en väldiversifierad produktportfölj som svarar mot kundernas behov. Överskott som genereras i försäkringsverksamheten kommer kunderna tillgodo genom återbäring. Folksam Sak har därför ett brett utbud av försäkringsprodukter som riktar sig till stora delar av Sveriges befolkning. Genom sitt produkterbjudande exponeras Folksam Sak mot ett antal försäkringsrisker. Dessa risker uppstår med anledning av osäkerhet i skadefrekvens, skadebelopp, kostnadsutveckling och avveckling av inträffade skador. Risker förekommer i samband med prissättning av produkter, tecknande av försäkring och vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Därutöver finns även koncentrationsrisker och katastrofrisker.

De generella styrningsverktygen för hantering av försäkringsrisker är de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller principer för hur premier bestäms, försäkringstekniska avsättningar beräknas och hur överskott fördelas m.m. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. De försäkringstekniska riktlinjerna föreslås av aktuariefunktionen och beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som föreslås av chefsaktuarie och beslutas av vd, anges vilka metoder och antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas.

Hantering av försäkringsrisker

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsföretag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Folksam Saks långsiktiga lönsamhet. I tillägg måste avsättningarna vara tillräckliga och fördelningen av överskottet skälig. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av försäkringskontrakt. Löpande rapportering av bland annat riskkänslighet, solvenskvot och konsolidering till styrelsen utgör en del av företagets interna uppföljning och riskhantering. Förväntad utveckling av solvenskvot och konsolidering prognostiseras regelbundet, både i ett normalscenario och i ett stressat scenario, och ingår i rapporteringen till styrelsen.

Frekvensrisk och ersättningsrisk

Inom skadeförsäkring bestäms i huvudsak den totala kostnaden för en försäkringsprodukt av antalet inträffade skador och storleken på dessa. Riskerna hänförliga till osäkerheten i antalet skador har Folksam Sak valt att benämna frekvensrisk. Riskerna med anledning av osäkerheten i skadebelopp benämns ersättningsrisk. I skadeförsäkringsrörelse hanteras dessa risker med olika metoder för redan inträffade skador och sådana som ännu inte skett. Osäkerheten i avsättningarna för inträffade skador är kopplad till

ersättningsnivå, förväntad avvecklingstid och eftersläpning i skaderapporteringen (inträffade men ännu ej rapporterade skador). När det gäller osäkerheten i avsättningen för icke inträffade skador är denna kopplad till såväl skadefrekvens som skadebelopp. En utförligare beskrivning av riskerna följer nedan.

Frekvensrisk

Frekvensrisken är mest signifikant för icke inträffade skador då skadefrekvens är en väsentlig faktor i premieberäkningen. En underskattning av skadefrekvens kan leda till att den beräknade premien inte kommer att motsvara de faktiska skadekostnaderna förknippade med försäkringen. För skador som redan inträffat men ännu inte kommit till företagets kännedom är denna risk kopplad till eftersläpningen i skaderapporteringen och kan leda till otillräcklig nivå på avsättningen för oreglerade skador.

Ersättningsrisk

Antaganden om skadebelopp för icke inträffade skador är, i likhet med antalet skador, en väsentlig faktor vid premieberäkningen. En underskattning av skadebelopp kan leda till att den beräknade premien och övriga intäkter i försäkringen inte kommer att motsvara de faktiska skade- och driftskostnaderna förknippade med försäkringen. När det gäller inträffade skador, rapporterade såväl som icke rapporterade, är ersättningsrisken främst kopplad till osäkerheten i avvecklingstid respektive ersättningsnivå.

Icke inträffade skador

Det finns olika metoder som syftar till att reducera frekvens- och ersättningsrisken för icke inträffade skador. För Folksam Sak, som har en stor exponering mot konsumentförsäkring, är det viktigt att löpande se över prissättningen av försäkringskontrakten. Underlag till analysen hämtas från databaser som innehåller information om historisk exponering och skaderesultat. Denna information analyseras regelbundet med hjälp av olika typer av statistiska metoder. Vid behov görs förändringar i prissättningen vilka sedan träder i kraft vid avtalsförnyelsen. Utöver prissättningen ser Folksam Sak även löpande över försäkringsvillkor och teckningsregler i syfte att diversifiera riskurvalet och få täckning för de kostnader som är förknippade med försäkringsavtalet. I samband med detta anges också limiter och andra begränsningar för att säkerställa att riskurvalet är anpassat efter den övergripande affärsplan och riktlinjer som styrelsen fastställt.

Frekvens- och ersättningsrisken för icke inträffade skador är generellt högre inom personförsäkring än exempelvis egendomsförsäkring. Anledningen till detta är att personskador generellt sett tar längre tid att reglera och att det därmed är svårare att fånga upp nya trender. Den långa handläggningstiden innebär också att eventuella lagförändringar kan få större effekter. I stort sett samtliga försäkringskontrakt löper över ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsgivaren att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning. Frekvens- och ersättningsrisk, tillsammans med katastrof- och koncentrationsrisk, hanteras genom löpande översyn av prissättning, villkor, riskurvals- och teckningsregler i syfte att främja en stabil och förutsägbar kostnadsutveckling. Därtill är det viktigt att ha ett adekvat återförsäkringsprogram. Inför varje verksamhetsår tas det fram ett förslag för ett till verksamhetens karaktär och omfattning anpassat återförsäkringsprogram. Programmet fastställs sedan av styrelsen. Syftet med återförsäkringsprogrammet är att ge skydd mot större

skador och därigenom undanröja kraftiga svängningar i försäkringsresultatet mellan åren, samt att täcka överskjutande risknivåer i de eventuella fall där företagets exponering kan överskrida fastställda gränser.

Folksam Sak har för skadeår 2017 valt att återförsäkra sin verksamhet genom i första hand icke proportionella återförsäkringslösningar med självbehåll anpassade till förutsättningarna i respektive försäkringsklass. Denna typ av återförsäkring minskar riskexponeringen för Folksam Sak. Återförsäkringsprogrammet omfattar samtliga försäkringsföretag inom Folksam Sak-gruppen.

Inträffade skador

Risken för att de försäkringstekniska avsättningarna inte är tillräckliga för reglering av inträffade skador, hanteras främst genom utvecklade aktuariella metoder och en noggrann kontinuerlig uppföljning av anmälda skador och utbetalningsströmmar. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt över- eller underskott redovisas i sin helhet som ett avvecklingsresultat i resultaträkningen.

Olika typer av skador hanteras på skilda sätt och ändrade lagar, regler, rutiner eller överenskommelser kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Ansvars- och personskador är relativt få till antalet men tar lång tid att reglera vilket gör att de är svåra att skatta skadekostnaden för. Bedömningen försvåras även av exempelvis olikheter i inflationstakt och dödlighet över tiden. Egendomsskador är däremot betydligt fler till antalet och regleras väsentligt snabbare, vilket gör skattningarna av skadekostnaden säkrare. Stora skadehändelser, exempelvis stormar, kan dock försvåra skattningen. Det handlar ofta om unika händelser där den historiska informationen och kunskapen inte alltid är tillämplig fullt ut.

Koncentrationsrisk inom skadeförsäkring

Folksam Sak tecknar försäkringar i hela Sverige i samtliga stora försäkringsklasserna. Försäkringsportföljen är tack vare det stora antalet kunder väldiversifierad, dock med en viss övervikt för gruppörsäkringar och en undervikt av företagsförsäkringar som är ett relativt nystartat område. Försäkringarna som är knutna till gruppörsäkringsavtalen är väl spridda både åldersmässigt och geografiskt, vilket innebär en begränsad koncentrationsrisk.

Katastrofrisk

Katastrofrisken avser olika typer av katastrofhändelser, såsom naturkatastrofer, epidemier och katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter. Denna risk hanteras främst genom ett ändamålsenligt återförsäkringsprogram sammansatt i enlighet med den av styrelsen beslutade riskaptiten. De stora försäkringsbestånden inom olycksfall och boende gör att risken vid naturskador är stor, men ett återförsäkringsprogram med ett maximalt självbehåll om 50 miljoner kronor finns och ses över årligen.

Dödlighetsrisk

För Folksam Sak innebär dödlighetsrisken att de försäkrade lever längre än vad som antagits vid beräkningen av avsättningen för skadelivräntor. En överskattad dödlighet medför att de beräknade avsättningarna blir otillräckliga. Företaget följer regelbundet upp dödligheten i livräntebeståndet.

Mätning av försäkringsrisker

Försäkringsrisk mäts främst genom stresstester och känslighetsanalyser, samt tidigare nämnda analyser av historiska skaderesultat, exponeringar och utbetalningsmönster. Kapitalkrav för försäkringsrisker under Solvens II ger även vägledning av företagets risksituation. Kapitalkraven analyseras närmare inom ramen för den årliga lämplighetsbedömningen av standardformeln under Solvens II.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal – oreglerade skador

Skadeförsäkring

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som tidigare nämnts. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Känslighetsanalyser har gjorts genom att förändra centrala antaganden med rimligt sannolika förändringar. Effekterna har därefter mätts på brutto- och nettoavsättningar (exklusive skadelivräntor och avsättning för framtida skaderegleringskostnader) samt vinst före skatt och eget kapital. Effektmätningarna har gjorts antagande för antagande och med övriga antaganden konstanta. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har därmed inte tagits.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
Koncernen 2017				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		17 042		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	18 695	-1 648	-1 303
Genomsnittligt antal skador	+10%	18 663	-1 616	-1 277
Koncernen 2016				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		16 750		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	18 425	-1 675	-1 307
Genomsnittligt antal skador	+10%	18 425	-1 675	-1 307
Moderföretaget 2017				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		15 589		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	17 097	-1 503	-1 172
Genomsnittligt antal skador	+10%	17 097	-1 503	-1 172
Moderföretaget 2016				
Avsättning för oreglerade skador (exkl. skadelivräntor)		15 037		
Genomsnittlig skadekostnad	+10%	16 492	-1 449	-1 130
Genomsnittligt antal skador	+10%	16 492	-1 449	-1 130

Skadelivräntor

Känslighetsanalyser har gjorts genom att förändra centrala antaganden med rimligt sannolika förändringar. Effekterna har därefter mätts på brutto- och nettoavsättningar samt vinst före skatt och eget kapital. Effektmätningarna har

gjorts antagande för antagande och med övriga antaganden konstanta. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har därmed inte tagits. Förändringar i tillämpade antaganden är icke-linjära.

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
Koncernen 2017				
Försäkringstekniska avsättningar		5 100		
Ökad livslängd	20%	5 823	-724	-565
Ökad inflation	+ 1 %-enhet	5 152	-52	-41
Koncernen 2016				
Försäkringstekniska avsättningar		5 144		
Ökad livslängd	20%	5 852	-708	-552
Ökad inflation	+ 1 %-enhet	5 191	-47	-37
Moderföretaget 2017				
Försäkringstekniska avsättningar		4 721		
Ökad livslängd	20%	5 422	-702	-547
Ökad inflation	+1 %-enhet	4 769	-48	-37
Moderföretaget 2016				
Försäkringstekniska avsättningar		4 766		
Ökad livslängd	20%	5 452	-686	-535
Ökad inflation	+1 %-enhet	4 813	-47	-37

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare gjorda uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och IBNR (inträffade men ännu ej rapporterade till försäkringsföretaget), vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador.

Koncern								
Mkr	Alla tidigare år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)	-	7 501	8 354	8 756	8 988	9 634	9 816	53 050
Ett år senare	-	7 463	8 312	8 796	8 864	9 735	-	-
Två år senare	-	7 396	8 242	8 684	8 873	-	-	-
Tre år senare	-	7 345	8 150	8 617	-	-	-	-
Fyra år senare	-	7 277	8 120	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 336	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2017-12-31	-	7 336	8 120	8 617	8 873	9 735	9 816	-
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 968	7 339	7 648	7 529	7 688	5 384	42 555
Avsättning för oreglerade skador	6 569	368	781	969	1 344	2 047	4 433	16 511
Ackumulerat över/underskott	-	165	234	139	115	-101	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	2,2%	2,8%	1,6%	1,3%	-1,9%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 569	368	781	969	1 344	2 047	4 433	16 511
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-5
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	577
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	5 100
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (brutto)	-	-	-	-	-	-	-	22 182
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)	-	7 479	8 273	8 612	8 955	9 587	9 762	52 668
Ett år senare	-	7 441	8 226	8 544	8 825	9 676	-	-
Två år senare	-	7 373	8 161	8 455	8 837	-	-	-
Tre år senare	-	7 322	8 072	8 405	-	-	-	-
Fyra år senare	-	7 251	8 044	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	7 275	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2017-12-31	-	7 275	8 044	8 405	8 837	9 676	9 762	-
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 916	7 267	7 445	7 501	7 654	5 356	42 140
Avsättning för oreglerade skador	6 484	328	776	960	1 336	2 022	4 403	16 309
Ackumulerat över/underskott	-	204	229	207	117	-88	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	2,7%	2,8%	2,4%	1,3%	-1,2%	0,0%	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 484	328	776	960	1 336	2 022	4 403	16 309
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-5
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	577
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	5 088
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)	-	-	-	-	-	-	-	21 969

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare gjorda uppskattningar forts.

Moderföretaget								
Mkr	Alla tidigare år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)	-	6 501	7 306	7 664	7 866	8 436	8 667	46 440
Ett år senare	-	6 509	7 354	7 753	7 808	8 597	-	-
Två år senare	-	6 431	7 294	7 657	7 819	-	-	-
Tre år senare	-	6 374	7 219	7 598	-	-	-	-
Fyra år senare	-	6 311	7 196	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	6 336	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2017-12-31	-	6 336	7 196	7 598	7 819	8 597	8 667	-
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 114	6 493	6 734	6 599	6 738	4 756	37 433
Avsättning för oreglerade skador	6 299	222	704	864	1 220	1 859	3 911	15 079
Akkumulerat över/underskott	-	165	110	65	47	-161	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	2,5%	1,5%	0,9%	0,6%	-1,9%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 299	222	704	864	1 220	1 859	3 911	15 079
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	510
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 721
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (brutto)	-	-	-	-	-	-	-	20 310
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)	-	6 479	7 225	7 525	7 832	8 390	8 613	46 064
Ett år senare	-	6 487	7 271	7 513	7 770	8 538	-	-
Två år senare	-	6 408	7 216	7 442	7 785	-	-	-
Tre år senare	-	6 351	7 145	7 397	-	-	-	-
Fyra år senare	-	6 287	7 124	-	-	-	-	-
Fem år senare	-	6 277	-	-	-	-	-	-
Uppskattad slutlig skadekostnad 2017-12-31	-	6 277	7 124	7 397	7 785	8 538	8 613	-
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar	-	6 064	6 425	6 543	6 572	6 705	4 729	37 037
Avsättning för oreglerade skador	6 242	213	700	855	1 213	1 834	3 884	14 940
Akkumulerat över/underskott	-	202	101	128	48	-149	-	-
D:o i % av initial skadekostnad	-	3,1%	1,4%	1,7%	0,6%	-1,8%	-	-
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador före diskontering	6 242	213	700	855	1 213	1 834	3 884	14 940
Diskonteringseffekt	-	-	-	-	-	-	-	-
Avsättning för skaderegleringskostnader	-	-	-	-	-	-	-	510
Avsättning för skadelivräntor	-	-	-	-	-	-	-	4 721
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)	-	-	-	-	-	-	-	20 171

Rapportering av försäkringsrisk

Regelbunden rapportering till vd och styrelse sker genom riskrapport och aktuarierapport. I riskrapporten, som tas fram av riskfunktionen, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker. Aktuarierapporten, som tas fram av aktuariefunktionen, fokuserar på försäkringstekniska avsättningar och därmed sammanhängande metoder och risker. Rapporten ger även en fördjupad bild av försäkringsrisker.

Vidare får styrelsen en samlad bedömning av företagets totala försäkringsrisker via så kallade statusrapporter. Extern rapportering sker i form av rapporter till Finansinspektionen, där bl.a. skadeutveckling för olika riskår redovisas. En rapport med egen risk- och solvensbedömning har tagits fram och rapporterats under 2017. Rapporten innehåller bl.a. ett antal möjliga framtida åtgärder för att minska försäkringsrisken.

Dokumentation av försäkringsrisk

Försäkringspolicy beslutas av styrelsen och innehåller bland annat försäkringstekniska riktlinjer, övriga bestämmelser kring försäkringstekniska avsättningar, bestämmelser vid teckning av försäkring, reservsättning, hantering av över-skott, hantering av försäkringsrisker samt återförsäkring.

Kontroll av försäkringsrisk

Utfall av analyser dokumenteras, dels inför översyner av prissättningen för olika produkter och dels inför reservsättning i samband med bokslut och solvensrapportering. Även alternativa värderingar av försäkringstekniska avsättningar dokumenteras. Uppföljning av risker görs även i samband med att underlag tas fram för tillsynsrapportering.

Finansiella risker

Finansiell risk definieras som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor men även andra finansiella händelser som förändrad kreditvärdighet eller fallissemang hos motparter.

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att under gällande risk- och placeringsrestriktioner på bästa sätt bidra till en stabil och konkurrenskraftig premie. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att företaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Ytterligare begränsningar vid valet av sammansättningen av tillgångsportföljer är att regulatoriska krav, som solvens, ska uppfyllas med marginal beslutad av styrelsen.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna. Finanskommittén är vd:s forum för uppföljning av tillgångsförvaltningen och beslut rörande den taktiska riskstyrningen.

Vid valet av placeringsinriktning beaktas tillgångarnas och skuldernas egenskaper såsom förväntad avkastning, risk och korrelation samt prognoser för försäkringsrörelsens utveckling. Därutöver gör företaget en miljö- och etikanalys

av de företag där placeringar görs. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Inom dessa ramar och limiter ansvarar avdelningen för kapitalförvaltning för den löpande förvaltningen och för spridningen mellan olika tillgångsslag såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter samt andra placeringar (såsom hedgefonder eller placeringar i syfte att uppnå en exponering mot råvaror och infrastruktur).

Placeringar sköts både internt och genom externt utlagda förvaltningsuppdrag. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration har lagts ut till Swedbank Robur. Placeringar vars huvudsyfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena eller justera portföljens risknivå hanteras internt inom avdelningen för kapitalförvaltning. Även specialplaceringar och placeringar i fastigheter sköts internt inom företaget.

Hantering av finansiella risker

Företagets kapitalförvaltning ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts. Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Riskfunktionen och företagets kapitalförvaltning. Riskfunktionen genomför självständig uppföljning av exponeringar på daglig basis av de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna. Rapportering sker regelbundet till vd och styrelse avseende utvecklingen av de finansiella riskerna och omgående av eventuella överträdelser av limiterna.

I placeringsriktlinjerna anges principerna för vilka instrument, emittenter och motparter som är tillåtna att använda i förvaltningen av placeringstillgångarna. Den totala tillgångsportföljen i Folksam Sak är sammansatt av fem delporföljer: aktier, räntor, fastigheter, specialplaceringar och företagsstrategiska innehav.

I huvudsak används derivat för att skräddarsy portföljens risknivå. Ett annat syfte är att matcha placeringsrisker i åtagandena, till exempel med ränteswappar för att förändra balansräkningens räntekänslighet.

Företagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för företaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Exempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag samt innehavet av aktier i Swedbank.

Inom avdelningen för kapitalförvaltning finns Riskstyrningskommittén som sammanträder veckovis. Vid dessa möten diskuteras riskexponeringen i förvaltningsportföljerna och beslut fattas och protokollförs.

Under året har handel skett med aktier, räntebärande värdepapper, valutor och derivat på dessa (aktieindexterminer, ränteterminer, ränteswappar och valutaterminer).

Marknadsrisker

Folksam Sak definierar marknadsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser. Marknadsrisken är en betydande risk för Folksam Sak och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsprisrisk, spreadrisk samt valutarisk. Dessa risker mäts m h a SCR beräkningar och känslighets-

analyser. I beräkningarna tas hänsyn till effekten av eventuella derivatpositioner. Känslighetsanalyser av de olika risktyperna redogörs för nedan.

Känslighetsanalys av aktiekursrisk

Folksam Sak definierar aktiekursrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av föränd-

ringar i aktiekurser. En känslighetsanalys som mäter effekten på resultat före skatt och eget kapital av en nedgång med 10 procent i marknadsvärdet på samtliga aktieinnehav, illustreras i tabellen nedan. För aktiederivat mäts risken som värdeförändringen på derivatpositionen då den underliggande tillgången minskar i värde i samma utsträckning som övriga aktieinnehav.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2017				
Aktier	7 219	-722	7 218	-722
Investeringsfonder	285	-29	-78	-8
Aktierelaterade derivatinstrument	-1	-23	-1	-23
Nettopåverkan resultat före skatt		-774		-753
Nettopåverkan eget kapital		-602		-587
2016				
Aktier	6 673	-667	6 673	-667
Investeringsfonder	119	-12	45	-4
Aktierelaterade derivatinstrument	-	-16	-	-16
Nettopåverkan resultat före skatt		-695		-687
Nettopåverkan eget kapital		-542		-536

Känslighetsanalys av fastighetsprisrisk

Folksam Sak definierar fastighetsprisrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsvärde på fastigheter. En känslighetsanalys som mäter effekten på resultat före skatt och eget kapital vid en nedgång med tio procent i marknadsvärde på fastighetsinnehaven, illustreras i tabellen nedan.

Värderingen av företagets tillgångar i tabellen nedan utgår från redovisningsmetoder enligt Solvens II-regelverket. Avvikelse från värderingsmetoderna enligt redovisningsstandard härrör främst från skillnader i värderingsgrunder för innehav i fastigheter för eget bruk.

Fastighetspriskänslighet, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2017				
Fastigheter för eget bruk	783	-78	-1 259	-126
Fastigheter annat än för eget bruk	2 561	-256	-592	-59
Fastighetsfonder	199	-20	199	-20
Nettopåverkan resultat före skatt		-354		-205
Nettopåverkan eget kapital		-276		-160
2016				
Fastigheter för eget bruk	806	-81	794	-79
Fastigheter annat än för eget bruk	1 859	-186	888	-89
Fastighetsfonder	13	-1	13	-1
Nettopåverkan resultat före skatt		-268		-169
Nettopåverkan eget kapital		-209		-132

Känslighetsanalys av ränterisk

Folksam Sak definierar ränterisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadsräntor. Värderingen av företagets åtaganden är av stor betydelse för det finansiella resultatet och företagets stabilitet.

För Folksam Sak är det ofördelaktigt med stigande marknadsräntor eftersom avsättningsbehovet då ökar mer än värdet av räntebärande placeringar ökar. Denna räntekän-

lighet justeras löpande till önskad nivå genom justering av utlagda räntemandat och genom handel med räntederivat. Ränterisken för tillgångarna mäts genom ett ränteskifte med +/- 1 procentenheter. För Folksam Sak mäts ränterisk för åtaganden genom en parallellförskjutning av diskonteringsräntan med +/- 1 procentenheter. Diskonteringskurvan har ett golv vid noll.

Känslighetsanalys – ränterisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2017				
Ökning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 881	-997	27 748	-892
Minskning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 408	497	4 721	413
Nettopåverkan resultat före skatt		-500		-479
Nettopåverkan eget kapital		-390		-373
Minskning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 881	958	27 748	860
Ökning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 408	-465	4 721	-367
Nettopåverkan årets resultat		493		493
Nettopåverkan eget kapital		384		384
2016				
Ökning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 943	-1 030	27 951	-926
Minskning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 446	625	4 766	539
Nettopåverkan resultat före skatt		-405		-387
Nettopåverkan eget kapital		-316		-302
Minskning av marknadsräntan				
Värdeförändring räntebärande tillgångar	30 943	1 089	27 951	979
Ökning redovisat värde på försäkringstekniska avsättningar	5 446	-457	4 766	-347
Nettopåverkan årets resultat		632		632
Nettopåverkan eget kapital		493		493

Nedanstående tabell illustrerar hur företaget är exponerad för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder						
Räntexponering, Mkr						
Koncernen 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år - högst 3 år	Längre än 3 år - högst 5 år	Längre än 5 år - högst 10 år	Längre än 10 år	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	4 285	12 800	8 575	3 901	459	30 019
Övriga lån	334	54	60	289	-	737
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 335	-	-	-	-	1 335
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	5 954	12 854	8 635	4 190	459	32 091
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	13	25	24	55	192	308
Skadelivräntor	274	537	520	976	2 792	5 100
Övriga skulder	7	-	-	-	-	7
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	294	562	544	1 031	2 984	5 415
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	5 660	12 292	8 091	3 159	-2 526	26 676
Nominellt värde räntederivat	-61	-	-	-	-	-61
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 599	12 292	8 091	3 159	-2 526	26 615
Koncernen 2016						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	3 364	11 703	10 335	3 934	1 586	30 923
Övriga lån	132	735	57	3 311	-	4 235
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 354	-	-	-	-	1 354
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	4 850	12 438	10 392	7 245	1 586	36 512
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	57	89	78	171	562	957
Skadelivräntor	274	532	514	970	2 855	5 144
Övriga skulder	-81	-	-	-	-	-81
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	250	621	592	1 141	3 417	6 020
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	4 601	11 818	9 800	6 104	-1 831	30 492
Nominellt värde räntederivat	94	-	-	-	-	94
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	4 695	11 818	9 800	6 104	-1 831	30 586

Räntebindingstider för tillgångar och skulder						
Räntexponering, Mkr						
Moderföretaget 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år - högst 3 år	Längre än 3 år - högst 5 år	Längre än 5 år - högst 10 år	Längre än 10 år	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	3 606	11 950	7 769	3 233	329	26 887
Övriga lån	479	54	60	289	-	882
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 011	-	-	-	-	1 011
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	5 096	12 004	7 829	3 522	329	28 780
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	-	-	-	-	-	-
Skadelivräntor	252	495	481	891	2 602	4 721
Övriga skulder	7	-	-	-	-	7
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	259	495	481	891	2 602	4 728
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	4 837	11 509	7 348	2 631	-2 273	24 052
Nominellt värde räntederivat	-54	-	-	-	-	-54
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	4 783	11 509	7 348	2 631	-2 273	23 999
Moderföretaget 2016						
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	2 843	10 893	9 507	3 237	1 466	27 946
Övriga lån	103	735	57	3 311	-	4 206
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	1 072	-	-	-	-	1 072
Summa tillgångar före ekonomisk säkring med derivat	4 018	11 628	9 564	6 548	1 466	33 224
Avsättning för oreglerade skador som diskonteras	45	70	61	132	403	711
Skadelivräntor	250	488	475	889	2 664	4 766
Övriga skulder	-81	-	-	-	-	-81
Summa skulder före ekonomisk säkring med derivat	214	558	536	1 021	3 067	5 396
Netto, tillgångar och skulder före ekonomisk säkring med derivat	3 804	11 070	9 028	5 527	-1 601	27 828
Nominellt värde räntederivat	161	-	-	-	-	161
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 965	11 070	9 028	5 527	-1 601	27 989

Ränterisk kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 procent påverkar ränteintäkter

respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindingstider på upp till ett år.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Ökning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-29	-13	-28	-12
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	7	7	5	5
Räntekostnader för övriga skulder	-	-	-	-
Minskning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	29	13	28	12
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-7	-7	-5	-5
Räntekostnader för övriga skulder	-	-	-	-

Den genomsnittliga durationen för försäkringsskulderna för hela beståndet i koncernen är 6,0 (5,3) år och i moderföretaget 5,8 (5,4) år per den 31 december 2017. Under

2018 beräknas 4 799 (4 857) miljoner kronor betalas ut från försäkringsavtal i försäkringssättningar i koncernen och 4 172 (4 145) miljoner kronor i moderföretaget.

Vad avser försäkringsskulder (avsättning) framgår den beräknade tiden för kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell.

Koncernen	2017		2016	
	Sammanlagda avsättningar, Mkr	Duration, år	Sammanlagda avsättningar, Mkr	Duration, år
Försäkringsgren				
Sjukvårdsförsäkring	0,1	1	-	-
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	7 920	7	7 387	5
Motorfordon	2 613	1	2 563	1
Trafik	7 139	7	7 126	7
Sjöfart och transport	44	1	27	1
Hem och villa	4 527	1	4 778	1
Företag och Fastighet	560	1	622	1
Övrig Egendom	587	1	587	1
Ansvar	288	3	210	3
Assistans	44	1	41	1
Inkomst och avgångsbidrag	63	1	182	1
Skadelivräntor	5 100	13	5 131	13
Mottagen återförsäkring	22	1	9	1
Moderföretaget				
Försäkringsgren				
Sjukvårdsförsäkring	0,1	1	-	-
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	7 355	7	6 934	5
Motorfordon	2 372	1	2 322	1
Trafik	6 449	6	6 456	7
Sjöfart och transport	29	1	27	1
Hem och villa	3 932	1	4 203	1
Företag och Fastighet	496	1	559	1
Övrig Egendom	585	1	519	1
Ansvar	223	3	203	3
Assistans	44	1	41	1
Inkomst och avgångsbidrag	60	1	179	1
Skadelivräntor	4 721	12	4 766	13
Mottagen återförsäkring	19	1	9	1

Valutakursrisk

Folksam Sak definierar valutarisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i valutakurser. I de fall tillgångar eller skulder är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor mot vilka exponering kan uppstå genom placeringar i räntor, aktier, fastigheter, specialplaceringar och bolagsstrategiska placeringar eller där exponeringen har sitt ursprung i försäkringsåtagandena. Valutaexponeringen begränsas

genom fastställda limiter och styrs främst genom nyttjandet av valutaterminer och valutaswappar.

Valutarisken mäts som effekten på balansräkning och resultat av en förstärkning med 10 procent i den svenska kronan mot samtliga aktuella valutaexponeringar. Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakursexponering									
Koncernen 2017, Mkr	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	1 874	608	188	260	95	72	113	1 159	69
Fastigheter	-	52	-	-	-	-	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 711	1 724	-	-	-	-	-	192	-
Andra finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	18	337	2	2	-	-	-	-	1
Summa tillgångar	3 602	2 722	190	262	95	72	113	1 351	70
Försäkringstekniska avsättningar	-	1 407	-	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder och avsättningar	-	80	-	-	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	1 487	-	-	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
	3 602	1 235	190	262	95	72	113	1 351	70
Nominellt värde valutaterminer	-304	-1 280	-	-359	-	-	-	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 298	-45	190	-97	95	72	113	1 351	70

Koncernen 2016, Mkr	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	968	363	91	130	47	38	562	384	32
Fastigheter	-	50	-	-	-	-	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	206	1 670	-	-	-	-	-	178	-
Andra finansiella placeringstillgångar	-	29	-	-	-	-	-	-	-
Övriga tillgångar	178	415	40	1	1	-	-	-	-
Summa tillgångar	1 352	2 527	131	131	48	38	562	562	32
Försäkringstekniska avsättningar	-	1 325	-	-	-	-	-	-	-
Övriga skulder och avsättningar	-	244	-	-	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	244	-	-	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat									
	1 352	2 283	131	131	48	38	562	562	32
Nominellt värde valutaterminer	1 750	-1 188	454	401	194	157	52	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 102	1 094	585	532	242	195	614	561	32

Valutakursexponering, Mkr									
Moderföretaget 2017	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	1 874	486	188	260	95	72	113	1 159	69
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 711	15	-	-	-	-	-	192	-
Övriga tillgångar	18	146	2	2	-	-	-	-	1
Summa tillgångar	3 602	647	190	262	95	72	113	1 351	70
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	3 602	647	190	262	95	72	113	1 351	70
Nominellt värde valutaterminer	-304	-1 280	-	-359	-	-	-	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 298	-633	190	-97	95	72	113	1 351	70

Moderföretaget 2016	USD	EUR	GBP	JPY	CAD	AUD	CHF	DKK	Övrigt
Placeringstillgångar									
Aktier och andelar	968	322	91	130	47	38	562	384	32
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	206	-	-	-	-	-	-	178	-
Övriga tillgångar	108	203	2	1	1	-	-	-	-
Summa tillgångar	1 282	525	93	131	48	38	562	561	32
Försäkringstekniska avsättningar									
Övriga skulder och avsättningar	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Summa skulder och avsättningar	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	1 282	524	93	131	48	38	562	561	32
Nominellt värde valutaterminer	1 750	-1 188	454	401	194	157	52	-	-
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	3 032	-663	547	532	242	195	614	561	32

Känslighetsanalys - valutakursrisk

Tabellen visar hur en ogynnsam förändring med 10 procent av företagets exponering i respektive valuta (efter ekono-

misk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt och eget kapital.

Känslighetsanalys – valutakursrisk, Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
2017				
USD	3 298	-330	3 298	-330
DKK	1 351	-135	1 351	-135
GBP	190	-19	190	-19
CHF	113	-11	113	-11
CAD	95	-10	95	-10
AUD	72	-7	72	-7
Övriga	70	-7	70	-7
EUR	-45	5	-633	63
JPY	-97	10	-97	10
Nettopåverkan resultat före skatt		-505		-446
Nettopåverkan eget kapital		-395		-348
2016				
USD	3 102	-310	3 032	-303
EUR	1 094	-109	-663	66
CHF	614	-61	614	-61
GBP	585	-59	547	-55
DKK	561	-56	561	-56
JPY	532	-53	532	-53
CAD	242	-24	242	-24
AUD	195	-20	195	-20
Övriga	32	-3	32	-3
Nettopåverkan resultat före skatt		-696		-509
Nettopåverkan eget kapital		-543		-397

Värderingen av företagets tillgångar i tabellen ovan tillämpar redovisningsmetoder enligt solvens II-regelverket. Avvikelser från värderingsmetoderna enligt redovisningsstandard härrör främst från skillnader i värderingsgrunder för innehav i dotter- och intresseföretag.

Känslighetsanalys av spreadrisk

Spreadrisk är risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar av inbördes differenser av räntor för värdepapper. Företaget har som policy att endast

tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet. Känslighet mot spreadrisk mäts utifrån rating och tillgångsklass men kan uppskattas till en ökning av spreaden med 40 baspunkter ovan den riskfria räntan. Beräkningen kompletteras med stresstest för kartläggning av hur en negativ utveckling av spreaden påverkar företagets resultat. Därutöver följs utvecklingen av relevanta spreadar upp löpande. Spreadrisken i Folksam Sak bedöms inte vara väsentlig. Därmed presenteras ingen känslighetsanalys.

Kreditrisk

Kredit-, motparts- och emittentriskerna är risker att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerhetsresurser inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms vara små. Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten, men även inom återförsäkring.

Kreditrisk i återförsäkringsfordringar och återförsäkrarens andel av oreglerade skador

Folksam Saks återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre. Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Den maximala kreditriskexponeringen som återförsäkringstillgångarna ger upphov till för moderföretaget per balansdagen uppgår till 27 (20) miljoner kronor

i fordringar på återförsäkrare och 139 (168) miljoner kronor i återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, respektive 38 (21) miljoner kronor och 213 (239) miljoner kronor för koncernen.

Kreditrisk i derivat

För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den så kallade clearingkontohållaren. För ej standardiserade derivat begränsas kreditrisken i enlighet med ISDA-avtal och CSA-avtal. Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) som företaget är exponerat för i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av tabellen nedan (Maximal kreditexponering). Kredit- och motpartsriskerna bedöms vara små.

Kreditriskexponering

Den kreditriskexponering som företaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Maximal kreditriskexponering	2017			2016		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Moderföretaget, Mkr						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till, intresseföretag	193	57	136	330	50	280
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 701	-	26 701	27 710	-	27 710
Lån med säkerhet i fast egendom	13	11	2	13	11	2
Övriga lån	466	-	466	442	-	442
Utlåning till kreditinstitut	77	-	77	37	-	37
Derivat	18	2	16	47	19	28
Fordringar	4 312	-	4 312	4 114	-	4 114
Upplupna ränteintäkter	248	-	248	292	-	292

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar							
Koncernen 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	18 824	6 771	4 040	301	8	75	30 018
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 144	1 144
Lån	-	-	-	-	-	881	881
Summa	18 824	6 771	4 040	301	8	2 099	32 043

Koncernen 2016							
Koncernen 2016	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	18 537	8 052	3 952	315	8	223	31 087
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 354	1 354
Lån	-	29	-	-	-	445	474
Summa	18 537	8 081	3 952	315	8	2 022	32 915

Moderföretaget 2017							
Moderföretaget 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	17 082	6 147	3 657	-	-	-	26 886
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 011	1 011
Lån	-	-	-	-	-	881	881
Summa	17 082	6 147	3 657	-	-	1 892	28 778

Moderföretaget 2016							
Moderföretaget 2016	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	17 012	7 292	3 643	-	-	-	27 947
Övriga finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	1 072	1 072
Lån	-	-	-	-	-	445	445
Summa	17 012	7 292	3 643	-	-	1 517	29 464

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.

Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett ringa belopp.

Kreditexponering mot återförsäkrare, Mkr							
Koncernen 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Fordringar avseende återförsäkrare	-	14	9	-	-	14	38
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	-	75	78	-	-	60	213
Summa	-	90	86	-	-	75	251

Koncernen 2016							
Fordringar avseende återförsäkrare	-	3	5	-	-	16	24
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	-	45	78	-	-	116	239
Skulder avseende återförsäkrare	-	-	-	-	-	-3	-3
Summa	-	49	82	-	-	129	260

Moderföretaget 2017							
Fordringar avseende återförsäkrare	-	5	7	-	-	14	27
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	-	39	45	-	-	55	139
Summa	-	44	53	-	-	69	166

Moderföretaget 2016							
Fordringar avseende återförsäkrare	-	3	5	-	-	14	22
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	-	45	78	-	-	45	168
Skulder avseende återförsäkrare	-	-	-	-	-	-2	-2
Summa	-	49	82	-	-	57	188

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Per 2017-12-31 hade Folksam Sak följande stora exponeringar (för räntebärande värdepapper, aktier, derivat och övriga finansiella placeringstillgångar):

Finansiell koncentrationsrisk

Folksam Sak definierar finansiell koncentrationsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar, motparter eller emittenter.

Folksam Saks största koncentrationsrisk är exponeringen mot Swedbank. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av företagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsrisker vara låga genom den diversifiering som ges av företagets placeringsinriktning.

Mätning av finansiella koncentrationsrisker

Den finansiella koncentrationsrisken mäts och följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar. De största koncentrerade exponeringarna följs upp särskilt genom scenarioanalys och uppföljning av utveckling av värde och andel av tillgångsportföljen.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk					
Koncernen 2017, Mkr		Varav säkerställda bostadsobligationer	Koncernen 2016, Mkr		Varav säkerställda bostadsobligationer
	Totalt			Totalt	
Handelsbanken	5 387	5 386	Handelsbanken	6 685	6 610
Swedbank	5 397	4 204	Swedbank	5 819	4 829
Nordea	4 571	4 500	Nordea	3 709	3 676
SEB	3 921	3 882	SEB	3 886	3 854
Ellevio	289	-	Ellevio	286	-

Moderföretaget 2017, Mkr		Totalt	Moderföretaget 2016, Mkr		Totalt
Handelsbanken	5 090	5 090	Handelsbanken	6 307	6 307
Swedbank	4 914	3 981	Swedbank	5 496	4 601
Nordea	4 325	4 286	Nordea	3 536	3 505
SEB	3 656	3 657	SEB	3 653	3 643
Ellevio	289	-	Ellevio	286	-

Väsentliga koncentrationer av aktierisk					
Koncernen 2017, Mkr		Totalt	Koncernen 2016, Mkr		Totalt
Swedbank	2 912		Swedbank	4 669	
Alka	1 100		Aberdeen	230	
Aberdeen	205		Ellevio	129	
Ellevio	144		Volvo Cars	100	
Volvo AB	100		Albright Flagship Fund	45	
Albright Flagship Fund	45		Albright Flagship Fund	41	

Moderföretaget 2017, Mkr		Totalt	Moderföretaget 2016, Mkr		Totalt
Swedbank	2 912		Swedbank	4 669	
Alka	1 100		Aberdeen	230	
Aberdeen	205		Ellevio	129	
Ellevio	144		Volvo Car AB	100	
Volvo AB	100		Albright Flagship Fund	45	

Likviditetsrisker

Folksam Sak definierar likviditetsrisk som risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i huvudsak i värdepapper med god likviditet. Detta säkerställer att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets i närtid förväntade betalningsförpliktelser.

För derivat har handel i huvudsak skett i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken bedöms vara låg. Företagets och koncernens likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden. Företagets likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella skulder framgår av tabellen nedan. Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

Mkr	Återstående löptider				
	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Koncernen 2017					
Övriga skulder	2	678	-	39	19
	2	678	-	39	19
Moderföretaget 2017					
Övriga skulder	2	548	-	39	19
	2	548	-	39	19
Koncernen 2016					
Övriga skulder	19	569	-	42	99
	19	569	-	42	99
Moderföretaget 2016					
Övriga skulder	19	458	-	42	16
	19	458	-	42	16

Verksamhetsrisker

Med verksamhetsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens omvärld eller interna miljö eller till följd av strategiska, affärsrelaterade eller operativa beslut. Verksamhetsrisk delas in i följande underkategorier:

Affärsrisk

Affärsrisk, som avser risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av strategiska eller affärsrelaterade beslut eller händelser utanför företagets direkta kontroll. Affärsrisker kan till exempel uppstå till följd av innovationer och marknadsförändringar, regelverksförändringar, makroekonomiska och politiska händelser eller vid strategiska eller affärsrelaterade beslut. Affärsriskerna påverkas av företagets förmåga att hantera förändringar. Affärsrisk delas in i omvärldsrisk (händelser utanför företagets direkta kontroll) och beslutsrisk (att strategiska eller affärsrelaterade beslut baseras på otillräckliga underlag eller analyser).

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i den löpande verksamhetens genomförande, som uppstår till följd av processer, system eller människor.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och inför väsentliga förändringar.

Vid riskidentifiering av verksamhetsrisker är utgångspunkten verksamhetens mål, en aktuell omvärldsanalys och nulägesbedömning, informationsklassning samt eventuella incidenter. Omvärldsanalysen ska innefatta bevakning av nya riskområden.

Riskhanteringsprocessen för verksamhetsrisk följer i allt väsentligt den process som beskrivs under rubrik "Riskhanteringsprocessen". Rapportering av verksamhetsrisker sker två gånger per år till vd och styrelse i den riskrapport som sammanställs av riskfunktionen. Därutöver rapporterar

riskfunktionen sina analyser och bedömningar till koncernledningen som en del av företagets affärsplaneringsprocess.

Kontinuitetsplanering

Om oönskade händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvenserna med hjälp av kontinuitetsplanering och krisberedskap. Kris- och kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser. Styrelsens övergripande mål och krav när det gäller kontinuitetshantering för Folksam Sak tydliggörs i interna regelverk.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare. Incidenterna kategoriseras och värderas och vidtagna åtgärder dokumenteras och följs upp. Till stöd för detta finns riktlinjer och instruktioner. Information om incidenter används vid identifiering och analys av verksamhetsrisker.

Kapitalhantering

I kapitalhanteringspolicyn fastställer styrelsen de övergripande principerna för kapitalhantering och likviditetshantering i Folksam Sak. Policyn utgör styrelsens verktyg för styrning av Folksam Sak med avseende på härledning och hantering av målintervall, kapitalbas och likviditetsriskhantering.

Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften, täcka risker och åtaganden i verksamheten samt skapa god avkastning för befintliga och framtida kunder i Folksam Sak. Detta möjliggörs genom regelbunden utvärdering av målintervall samt analys av solvenssituation i företaget. Kapitalhanteringsprocessen ska vara samordnad med affärsplanering, egen risk och solvensbedömning samt riskhanteringssystem för företaget.

Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckta i SCR-kvot. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken riskkvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Fluktuationen förväntas ske i huvudsak mellan målintervallens nedre och övre kapitalmål nivå. Kapitalmålet ska ta sin utgångspunkt i den stipulerade risktoleransnivån samt i övervägande om ytterligare kapital krävs i form av kapitalbuffertar.

Företaget ska vara kapitaliserat med betryggande kapitalbuffert vilken ska täcka tilläggsbelopp, avkastningsskatt, långsiktighetsbuffert, kapitaltillskott för dotterföretags fortlevnad, investeringar/tillväxt, förvärv samt eventuell ytterligare marknadsbuffert. Hänsyn tas till företagets och dotterföretagens driftsform som bedrivs enligt ömsesidiga principer och deras begränsade förmåga att anskaffa ytterligare kapital.

Kapitalbas

Företagets kapitalbas består i huvudsak av kapitalposter av hög kvalitet, det vill säga nivå-1- kapital. I primärkapitalet ingår främst eget kapital, säkerhetsreserv och den avstämningsreserv som tillkommer genom att värdering av posterna i Solvens II-balansräkningen respektive den finansiella rapporteringen skiljer sig åt. Vid bestämning av säkerhetsreservens belopp i kapitalbasen görs en årlig bedömning om en betalning av skatt på grund av upplösning av säkerhetsreserven kommer att ske under det kommande året, exempelvis till följd av att bedömningen görs att maximal säkerhetsreserv kommer att uppnås. Det belopp som avsätts till säkerhetsreserven i nivå 1 ska endast vara den del företaget bedömer att man ej kommer att betala i skatt.

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2017 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2018 till 2020. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar bedöma företagets solvensbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och regulativt kapitalkrav. Utfallet av denna analys blev följande:

SCR-kvoten i basscenariot (i enlighet med affärsplanen) sjunker något under planeringsperioden, vilket bland annat beror på införlivningen av Förenade liv och utfasningen av övergångsregeln. Folksam Sak har dock en stark kapital-situation och är finansiellt stabilt över de analyserade affärs-scenarierna och stresstesterna. Företaget är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra beslutade strategier och affärsplaner. Om förändringar skulle ske, kan företaget som åtgärd bland annat minska den finansiella risken eller öka återförsäkringens omfattning för att minska kapitalkravet och på så sätt förbättra SCR-kvoten.

För kvantitativa upplysningar se avsnitt femårsöversikt.

Not 4. Premieinkomst

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Direkt försäkring i Sverige	13 137	13 349	11 381	11 606
Premier för mottagen återförsäkring ¹⁾	14	14	33	33
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	13 151	13 363	11 413	11 639
Premier för avgiven återförsäkring	-134	-129	-125	-120
Premieinkomst (efter avgiven återförsäkring)	13 017	13 234	11 289	11 520
¹⁾ Varav mottagen återförsäkring från koncernföretag	-	-	19	19

Not 5. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Kapitalunderlaget utgörs av ett genomsnitt av de försäkringstekniska avsättningarna för. Kalkylräntesatsen som har använts motsvarar räntenivån på statsobligationer med en löptid som refererar till de försäkringstekniska avsättningar-

nas genomsnittliga löptid, cirka 2 respektive 7 år. Hänsyn har tagits till de försäkringstekniska avsättningar som gjorts respektive år. Använd kalkylräntesats varierar mellan 0,0 procent och 1,0 procent beroende på produkt.

Not 6. Försäkringsersättningar

Koncernen, Mkr	2017			2016		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Skadekostnader hänförliga till årets verksamhet						
Utbetalda skadeersättningar	-5 445	27	-5 418	-5 416	19	-5 396
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-4 385	27	-4 358	-4 179	25	-4 154
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	-17	-	-17	-23	-	-23
Driftskostnader för skadereglering	-1 125	-	-1 125	-1 129	-	-1 129
Summa skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	-10 972	54	-10 918	-10 747	44	-10 702

Skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	2017			2016		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-3 458	41	-3 417	-3 348	49	-3 300
Förändring i avsättning för oreglerade skador	3 756	-58	3 698	3 880	11	3 891
Utbetalda skadelivräntor	-283	-	-283	-295	-	-295
Förändring i avsättning för skadelivräntor	7	1	8	-307	4	-303
Summa skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	22	-16	6	-70	64	-6
Summa försäkringsersättningar	-10 950	38	-10 912	-10 817	108	-10 708

Totalt utbetalda försäkringsersättningar	2017			2016		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-8 906	68	-8 838	-8 760	64	-8 696
Utbetalda skadelivräntor	-283	-	-283	-295	-	-295
Driftskostnader för skadereglering	-1 125	-	-1 125	-1 129	-	-1 129
Utbetalda försäkringsersättningar	-10 314	68	-10 246	-10 184	64	-10 120

Förändring i Avsättning för oreglerade skador	2017			2016		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	-127	-31	-158	-509	40	-469
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador	-499	-	-499	207	-	207
Förändring i avsättning för skadelivräntor	7	1	8	-307	4	-303
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	-17	-	-17	-23	-	-23
	-636	-30	-666	-632	44	-588
Summa försäkringsersättningar	-10 950	38	-10 912	-10 817	108	-10 708

Not 6. Försäkringsersättningar forts.

Moderföretaget, Mkr	2017			2016		
Skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-4 756	27	-4 729	-4 763	21	-4 741
Förändring i avsättningar för oreglerade skador	-3 910	27	-3 883	-3 674	25	-3 649
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	-17	-	-17	-13	-	-13
Driftskostnader för skadereglering	-994	-	-994	-997	-	-997
Summa skadekostnader hänförliga till årets verksamhet	-9 677	54	-9 623	-9 447	47	-9 400
Skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-3 176	27	-3 149	-3 010	39	-2 970
Förändring i avsättning för oreglerade skador	3 376	-56	3 320	3 447	23	3 471
Utbetalda skadelivräntor	-238	-	-238	-255	-	-255
Förändringar i avsättning för skadelivräntor	45	-	45	-335	-	-335
Summa skadekostnader hänförliga till tidigare års verksamhet	7	-29	-22	-152	63	-89
Summa försäkringsersättningar	-9 671	25	-9 646	-9 599	109	-9 489
Totalt utbetalda försäkringsersättningar	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Utbetalda skadeersättningar	-7 932	54	-7 878	-7 772	61	-7 712
Utbetalda skadelivräntor	-238	-	-238	-255	-	-255
Driftskostnader för skadereglering	-994	-	-994	-997	-	-997
Utbetalda försäkringsersättningar	-9 164	54	-9 110	-9 024	61	-8 963
Förändring i Avsättning för oreglerade skador	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	-90	-29	-119	-468	49	-420
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador (IBNR)	-445	-	-445	242	-	242
Förändring i avsättning för skadelivräntor	45	-	45	-335	-	-335
Förändring i avsättning för skaderegleringskostnader	-17	-	-17	-13	-	-13
	-507	-29	-536	-574	49	-526
Summa försäkringsersättningar	-9 671	25	-9 646	-9 599	109	-9 489

Not 7. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Specifikation av resultatposten driftskostnader				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-795	-800	-573	-595
Förändring av Förutbetalda anskaffningskostnader	28	-43	28	-43
Administrationskostnader ²⁾	-1 515	-1 455	-1 236	-1 260
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	3	3	4	3
	-2 279	-2 295	-1 778	-1 895
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-1 125	-1 129	-994	-997
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-30	-30	-25	-25
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-6	-5	-6	-5
	-1 161	-1 164	-1 024	-1 027
Summa driftskostnader	-3 440	-3 459	-2 802	-2 922
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-210	202	-63	-63
²⁾ Varav erlagda provisioner till koncernföretag i mottagen återförsäkring	-	-	-	-
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag				
Direkta och indirekta personalkostnader	-1 920	-1 886	-1 735	-1 737
Lokalkostnader	-173	-160	-159	-147
Avskrivningar	-115	-129	-3	-72
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	4	3	4	3
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-1 236	-1 287	-908	-969
	-3 440	-3 459	-2 802	-2 922

Operationella leasingavtal (leasetagare)

Operationell leasing där företaget är leasetagare avser i huvudsak kostnader för lokaler, bilar och PC-utrustning.

Totala framtida minimileaseavgifter

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
<1 år	-197	-197	-187	-187
1–5 år	-377	-377	-373	-373
>5 år	-81	-81	-81	-81
Summa	-656	-656	-641	-641
Totala leasingavgifter under perioden	-194	-194	-194	-194
varav minimileaseavgifter	-194	-194	-194	-194
Arvode och kostnadsersättningar till revisorer				
KPMG AB				
Revisionsuppdrag ³⁾	-5	-5	-5	-4
Övriga tjänster	-4	-14	-4	-14
	-10	-20	-10	-18

³⁾ Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och vd:s förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på företagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 8. Övriga tekniska kostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Betalda trafikförsäkringsavgifter	74	67	68	60
Finansiella intäkter och övriga intäkter	37	31	34	28
Skadekostnader TFF	-117	-124	-107	-113
Driftskostnader TFF	-29	-29	-27	-26
Övrigt	4	1	4	1
	-31	-55	-28	-50

Övriga tekniska kostnader

Trafikförsäkringsföreningen (TFF) är ett samarbetsorgan för de försäkringsföretag som har rätt att meddela trafikförsäkring i Sverige. Dessa försäkringsföretag är enligt lag skyldiga att vara med i TFF. Föreningens verksamhet styrs till övervägande del av reglerna i trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen. Regeringen fastställer TFF:s stadgar. En av föreningens huvuduppgifter är att reglera skador som orsakas av okända, oförsäkrade och utländska fordon. Andra huvuduppgifter är att ta ut en lagstadgad avgift (trafikförsäkringsavgift) av ägare till oförsäkrade fordon samt att delta i det internationella trafikförsäkringsarbetet (Gröna Kortsamarbetet och vissa andra funktioner). TFF har också till uppgift att hantera vissa försäkringsfrågor gällande motorfordon inom det frivilliga branschsamarbetet

i Sverige (Bilförsäkringskommittén). TFF svarar även för administration av Trafikskadenämnden. TFF:s egna intäkter utgörs främst av betalda trafikförsäkringsavgifter och finansiella intäkter. Driftskostnaderna och skadekostnaderna överstiger regelmässigt intäkterna och det uppkommer årligen ett nettounderskott i TFF:s verksamhet. Av regler i trafikskadelagen följer att medlemsföretagen har ett solidariskt ansvar att finansiera detta nettounderskott. Underskottet fördelas mellan medlemsföretagen på basis av Företagens premievolum för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Nettounderskottet redovisas i enlighet med en branschgemensam rekommendation.

Not 9. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Hyresintäkter från byggnader och mark	148	112	78	74
Erhållna utdelningar	275	303	273	304
varav övriga erhållna utdelningar	275	303	273	304
Ränteintäkter m m	375	435	252	312
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	252	322	216	283
Koncernföretag	-	-	1	2
Övriga ränteintäkter	123	113	35	27
varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	123	113	36	29
Valutakursvinst netto	-	243	-	242
Återförda nedskrivningar	101	33	101	47
Aktier och andelar	101	33	101	47
Realisationsvinst, netto	1 379	323	1 375	310
Aktier och andelar	1 124	56	1 124	55
Räntebärande värdepapper	255	261	251	255
Övriga placeringstillgångar	-	5	-	-
	2 278	1 449	2 079	1 290

Operationella leasingavtal (leasegivare)

Operationell leasing där företaget är leasegivare avser intäkter för lokaler.

Totala framtida minimileaseavgifter

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
<1 år	85	81	85	81
1-5 år	182	181	182	181
>5 år	54	50	54	50
Summa	321	312	321	312
Totala leasingavgifter under perioden	81	87	81	87
varav minimileaseavgifter	73	78	73	78
varav variabla avgifter	8	9	8	9

Not 10. Orealiserade vinster på placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Byggnader och mark	118	144	160	193
Aktier och andelar	2	815	-	813
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-4	290	-	269
	116	1 249	160	1 274

Not 11. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Driftskostnader för byggnader och mark	-67	-60	-39	-40
Kapitalförvaltningskostnader	-33	-33	-25	-25
Räntekostnader m m				
Övriga räntekostnader	-166	-141	-53	-50
varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen	-166	-141	-53	-50
Valutakursförlust, netto	-401	-1	-402	-
Av- och nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	-201	-11	-216
Övriga placeringstillgångar	-	-65	-	-
Realisationsförlust, netto				
Aktier och andelar	-101	-10	-101	-10
	-768	-511	-630	-341

Not 12. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktier & andelar	-328	-	-328	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-311	1	-284	-
	-639	1	-612	-

Not 13. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Finansiella tillgångar, Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Summa
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål			
Koncernen 2017					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	21	-	21
Aktier och andelar	861	-	-	-	861
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	92	-	-	-	92
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-	-
Övriga lån ¹⁾	-	-	26	-	26
Derivat, netto	-	-	-	-	-
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	12	-	-	-	12
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-4	-	-4
Kassa och bank	-	-	-4	-	-4
Summa	965	-	40	-	1 005
Finansiella skulder					
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	-	-	-	-1	-1
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	-
Derivat, netto	-	-118	-	-	-118
Övriga skulder	-	-	-	-26	-26
Summa	-	-118	-	-27	-145
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	965	-118	40	-61	860
Koncernen 2016					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	2	-	2
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	30	-	30
Aktier och andelar	1 228	-	-	-	1 228
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	874	-	-	-	874
Övriga lån ¹⁾	-	-	44	-	44
Derivat, netto	-	85	-	-	85
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	1	-	-	-	1
Övriga fordringar	-	-	-2	-	-2
Kassa och bank	-	-	42	-	42
Summa	2 103	85	117	-	2 305
Finansiella skulder					
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-1	-1
Övriga skulder	-	-	-	-35	-35
Summa	-	-	-	-36	-36
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	2 103	86	116	-36	2 269

¹⁾ Lån värderade till verkligt värde värderas genom att kurs erhålls som ligger till grund för värdering av underliggande fond, det innebär att förändring i sin helhet hänförs till marknadsrisk

²⁾ Posten avser avkastning på repor

Not 13. Nettovinst eller nettoförlust per kategori av finansiella instrument forts.

Moderföretaget 2017	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Summa
Mkr					
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	1	-	1
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	21	-	21
Aktier och andelar	854	-	-	-	854
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	80	-	-	-	80
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-	-
Övriga lån ¹⁾	-1	-	27	-	26
Derivat, netto	-	-	-	-	-
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	12	-	-	-	12
Placeringstillgångar för vilka livförsäringstagaren bär placeringsrisk	-	-	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	-4	-	-4
Kassa och bank	-	-	-3	-	-3
Summa	946	-	41	-	987
Finansiella skulder					
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	-	-	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-1	-1
Derivat, netto	-	-118	-	-	-118
Övriga skulder	-	-	-	-26	-26
Summa	-	-118	-	-27	-144
Nettoreultat finansiella tillgångar och skulder	946	-118	41	-27	843

Not 13. Nettovinst eller nettoförlust per kategori av finansiella instrument forts.

Moderföretaget 2016	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Summa
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	2	-	2
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	30	-	30
Aktier och andelar	1 226	-	-	-	1 226
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	809	-	-	-	809
Övriga lån ¹⁾	-	-	44	-	44
Utlåning till kreditinstitut	-	-	-1	-	-1
Derivat, netto	-	86	-	-	86
Övriga finansiella placeringstillgångar ²⁾	1	-	-	-	1
Övriga fordringar	-	-	-3	-	-3
Kassa och bank	-	-	43	-	43
Summa	2 036	86	115	-	2 237
Finansiella skulder					
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-1	-1
Övriga skulder	-	-	-	-35	-35
Summa	-	-	-	-36	-36
Nettoreultat finansiella tillgångar och skulder	2 036	86	115	-36	2 201

¹⁾ Lån värderade till verkligt värde värderas genom att kurs erhålls som ligger till grund för värdering av underliggande fond, det innebär att förändring i sin helhet hänförs till marknadsrisk

²⁾ Posten avser avkastning på repor

Noten har omarbetats inför årsredovisningen 2017. Efter genomgång av kontoplanen har justeringar skett mellan de finansiella posterna i föregående års siffror. Justeringarna har ingen påverkan på resultat- och balansräkning utan avser endast upplysning i denna not.

Not 14. Skatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Skatt på årets resultat				
Aktuell skattekostnad	-250	-161	-236	-146
varav inkomstskatt	-250	-161	-236	-146
Uppskjutna skattekostnader/skatteintäkter	23	-344	140	-318
	-227	-505	-96	-464

Aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt				
Periodens skattekostnad	-262	-155	-248	-141
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	12	-6	12	-5
Summa	-250	-161	-236	-146

Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader andra finansiella placeringstillgångar	140	-344	142	-313
Uppskjuten skatt övriga temporära skillnader	-2	-	-2	-5
Uppskjuten skatt avseende obes kattade reserver	-115	-	-	-
Summa	23	-344	140	-318

Skatt avseende inkomstskatt				
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-250	-161	-236	-146
Uppskjuten skatt	23	-344	140	-318
Summa	-227	-505	-96	-464

Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt				
Resultat före skatt	833	1 763	455	1 817
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	833	1 763	455	1 817
Skatt enligt gällande skattesats för moderföretaget, 22%	-183	-440	-100	-400
Skatteeffekt andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-63	-61	-15	-61
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	12	-6	12	-5
Skatteeffekt hänförlig till avräkning av utländsk skatt	7	2	7	2
Summa	-227	-505	-96	-464

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat, Mkr				
Koncernen 2017	Före skatt		Skatt	Efter skatt
	Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-224		50
Koncernen 2016				
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	4		-1	3

Not 15. Immateriella tillgångar

Koncernen	Goodwill ¹⁾		Övriga immateriella tillgångar ²⁾		Aktiverade utvecklingsprojekt ³⁾		Summa immateriella anläggningstillgångar		
	Mkr	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden									
Ingående balans		101	104	232	232	1 120	1 092	1 454	1 428
Kursdifferenser		-	-	-	-	3	6	3	6
Övriga investeringar		-	-	-	-	3	130	3	130
Försäljningar och utrangeringar		-65	-3	-232	-	-	-107	-296	-110
Utgående balans		37	101	-	232	1 126	1 121	1 164	1 454
Ackumulerade av- och nedskrivningar									
Ingående balans		-65	-	-184	-147	-822	-796	-1 071	-943
Kursdifferenser		-	-	-	-	-	-5	-	-5
Årets avskrivningar		-	-	-	-37	-112	-128	-112	-165
Årets nedskrivning		-	-65	-	-	-	-	-	-65
Försäljningar och utrangeringar		65	-	184	-	-	107	249	107
Utgående balans		-	-65	-	-184	-934	-822	-934	-1 071
Redovisade värden		37	36	-	48	193	299	230	383
Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen									
Driftskostnader		-	-	-	-37	-112	-128	-112	-165
Årets nedskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen									
Kapitalavkastning, kostnader		-	-65	-	-	-	-	-	-65

Posten försäljningar och utrangeringar är hänförligt till omklassificering av dotterföretaget SalusAnsvar AB i likvidation. Föregående års nedskrivning avsåg en omvärdering av kassagenererande enheter vilket medförde en nedskrivning av hela goodwillposten i SalusAnsvar AB i likvidation

Moderföretaget	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden								
Ingående balans		-	-	1	1	-	-	1
Utgående balans		-	-	1	1	-	-	1
Ackumulerade avskrivningar								
Ingående balans		-	-	-1	-1	-	-	-1
Årets avskrivningar		-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans		-	-	-1	-1	-	-	-1
Redovisade värden		-	-	-	-	-	-	-
Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen								
Driftskostnader		-	-	-	-	-	-	-

Avskrivningstid

Goodwill	-
Varumärke	2 år
Kundbas	5 år
Aktiverade utvecklingsprojekt	5 år

Immateriella tillgångar hänförliga till rörelseförvärv:

¹⁾ Goodwill som uppkommit i samband med rörelseförvärv har en obestämbar nyttjandeperiod och värderas därför till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Nedskrivningsbehov av goodwill prövas årligen och då indikation på värdenedgång föreligger.

²⁾ Övriga immateriella tillgångar avser immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod som uppkommit i samband med förvärv. Dessa avser främst förvärvade kundbasen.

Internt upparbetade immateriella tillgångar:

³⁾ Aktiverade utvecklingsprojekt avser internt upparbetade immateriella tillgångar med bestämbar nyttjandeperiod. Dessa redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ack. avskrivningar enligt plan över tillgångens nyttjandeperiod.

Not 16. Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Marknadsvärde				
Redovisat värde vid årets ingång	1 866	1 132	1 567	1 359
Förvärv via företag	852	580	-	-
Investeringar	20	9	23	17
Omklassificeringar	-292	-	-	-
Orealiserade värdeförändringar ¹⁾	113	141	160	191
Valutakursdifferenser	2	4	-	-
Redovisat värde vid årets utgång	2 561	1 866	1 750	1 567
Värden uppdelade på rörelse- och förvaltningsfastigheter				
Rörelsefastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	-	-	383	373
Investeringar	-	-	9	10
Omklassificeringar	-	-	127	-
Anskaffningsvärde vid årets utgång	-	-	519	383
Redovisat värde vid årets utgång	-	-	1 158	679
Förvaltningsfastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	870	861	609	601
Förvärv via bolag	883	-	-	-
Investeringar	20	9	12	8
Omklassificeringar	-127	-	-127	-
Valutakursdifferenser	10	-	-	-
Anskaffningsvärde vid årets utgång	1 656	870	494	609
Redovisat värde vid årets utgång	2 561	1 866	592	888

¹⁾ Orealiserade värdeförändringar bokförs i resultaträkningen i posterna orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar.

Koncernens rörelsefastigheter redovisas under materiella anläggningstillgångar.

Not 16. Byggnader och mark forts.

Bedömt marknadsvärde, Mkr Geografisk marknad	Kontrakterad årshyra ¹⁾	Driftsöver- skott ²⁾	Direktav- kastning ³⁾	Marknads- värde	Marknads- värde ⁴⁾	Avkastnings- krav ⁵⁾
Koncernen						
Stockholm med närförort						
Kontors – och affärsfastighet	33	22	3,3%	660	44 907	4,4-4,9%
Övriga Sverige						
Flerbostadshus	13	8	3,3%	239	22 556	3-3,8%
Kontors – och affärsfastighet	98	68	4,2%	1 610	32 371	4-5,5%
Finland						
Flerbostadshus	1	1	2,3%	28	31 077	N/a
Kontors – och affärsfastighet	1	1	2,6%	24	27 479	6,5-10,5%
	146	100		2 561	113 483	

Moderföretaget						
Stockholm och Göteborg med närförort						
Kontors – och affärsfastighet	52	35	3,3%	1 078	41 570	4,5-4,9%
Övriga Sverige						
Kontors – och affärsfastighet	55	34	4,9%	672	17 431	4,3-6,2%
	107	69		1 750	59 001	

¹⁾ Hyreskontrakt per 1 januari omräknat till helår

²⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari

³⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari i förhållande till marknadsvärde

⁴⁾ Marknadsvärde per kvm lokalarea (exkl. garage)

⁵⁾ Vid värderingarna tillämpade avkastningskrav

Värderingsantaganden i genomsnitt		Utländska värderingsantaganden i genomsnitt	
Inflationsantagande År 1	1,90%	Inflationsantagande	2,0%
Kalkylränta restvärde	6,4%	Kalkylränta restvärde	8,0%
Direktavkastning restvärde	4,5%	Direktavkastning restvärde	6,0%
Långsiktig vakansgrad	4,5%	Långsiktig vakansgrad	2,0%
Drifts & Underhållskostnader År 1	447 kr/kvm	Drifts & Underhållskostnader År 1	96 €/kvm
Investeringar År 1	912 kr/kvm	Investeringar År 1	0 €/kvm
Marknadshyra (vid noll vakans)	2 179 kr/kvm	Marknadshyra (vid noll vakans)	916 €/kvm

Det uppskattade verkliga värdet skulle minska om:

- Förväntade marknadsmässiga hyresintäkter var lägre;
- Förväntade drifts- och underhållskostnader var högre;
- Direktavkastningskravet var högre.

Nedan presenteras en känslighetsanalys som visar effekter på verkligt värde om väsentliga antaganden skulle förändras.

Antagande 2017 Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	Förändring antagande	Effekter på verkligt värde	Förändring antagande	Effekter på verkligt värde
Förväntade marknadsmässiga hyresintäkter	-5%	-111	-5%	-103
Förväntade drifts- och underhållskostnader	5%	-27	5%	-26
Direktavkastningskrav	+50 punkter	-132	+50 punkter	-111

Fastställande av verkligt värde

Marknadsvärdet har bedömts med en marknadsanpassad flerårig kassaflödesanalys. Kalkylperioden uppgår till 5 alternativt 10 år. Metoden innebär en analys av de förväntade framtida betalningsströmmar (hyror, vakans, drift- och underhållskostnader med mera) som en förvaltning av fastigheten kan antas generera. I kassaflödeskalkylen

görs en nuvärdesberäkning av de bedömda framtida betalningsströmmarna. Som grund för bedömningar om marknadens avkastningskrav ligger ortsprisanalyser av gjorda jämförbara fastighetsköp.

Balansposten har kategoriserats som tillhörande nivå 3 i värderingshierarkin.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Påverkan på periodens resultat				
Hyresintäkter brutto	173	142	105	104
Internhyror	-26	-30	-26	-30
Hyresintäkter	147	112	79	74
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden	-56	-48	-39	-40
	91	64	40	34
Taxeringsvärden				
Taxeringsvärden byggnader (i Sverige)	753	586	453	454
Taxeringsvärden mark (i Sverige)	264	196	183	184
Taxeringsvärden byggnader (i Finland)	3	3	-	-
	1 020	785	636	638

Klassificeringen av rörelse- respektive förvaltningsfastigheter har gjorts med utgångspunkt från den internt nyttjade andelen av respektive fastighet, med utgående hyra som bas. För de fastigheter där andelen internt nyttjande uppgår till mer än 15 procent har fastigheten klassificerats som rörelsefastighet. Rörelsefastighet redovisas i koncernen som materiell anläggningstillgång i not 32. Samtliga fastigheter har marknadsvärderats. Marknadsvärdebedömningarna har genomförts i enlighet med riktlinjer framtagna av

Svenskt Fastighetsindex och har utförts av externa oberoende värderingsmän auktoriserade av Samfundet för Fastighetsekonomi. För företaget finns inga begränsningar i rätten att sälja förvaltningsfastigheter. Det finns inte heller några förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera förvaltningsfastigheter eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar. 30 procent av den uthyrningsbara ytan (koncernen) används i Folksamgruppens verksamhet.

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag

Mrk						
Moderföretaget	Organisations-nummer	Säte	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
Tre Kronor Försäkring AB	516406-0369	Stockholm	25 000	100	360	360
Folksam Skadeförsäkring Ab	FO 2190954-7	Helsingfors	3 000	75	374	374
SalusAnsvar AB i likvidation	556494-4154	Stockholm	21 403 568	100	378	378
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)	516401-6569	Stockholm	15 000	100	15	15
Katsan AB	556894-1842	Stockholm	1 000	100	83	83
Katsan KB	969671-2042	Stockholm	1	1	-	-
Lutfisken Holding AB	559062-0950	Stockholm	50 000	100	662	563
Fastighets AB Glenntan	559105-3102	Stockholm	50 000	100	629	-
Pigghajen Holding AB	559051-6778	Stockholm	1 000	100	72	-
Hoki Holding AB	556957-8726	Stockholm	1 000	100	46	-
Bokfört värde					2 619	1 773
Verkligt värde					3 317	2 238

Samtliga aktier är onoterade

Mkr							
Koncernen (ej konsoliderade livförsäkringsföretag)	Eget kapital 2017	Resultat 2017	Organisations-nummer	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)	1 821	-37	516401-6569	15 000	100	15	15
Verkligt värde						15	15

Ovanstående livförsäkringsföretag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i det ej konsoliderade livförsäkringsföretaget tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Verkligt värde beräknas utifrån olika principer beroende på företagets verksamhet och art. Icke vinstutdelande företag värderas utifrån aktiekapitalet. Övriga dotterföretag värderas utifrån substansvärde.

Moderföretaget	2017	2016
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Ingående balans	2 008	1 450
Förvärv	38	562
Avyttring	-	-5
Förändringar till följd av under året lämnade koncernbidrag och aktieägartillskott	808	1
Utgående balans	2 854	2 008
Ackumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-235	-149
Under året återförda nedskrivningar	-	14
Årets nedskrivningar	-	-100
Utgående balans	-235	-235
Bokfört värde 31 december 2017	2 619	1 773

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2017	2016
Tre Kronor Försäkring AB	Stockholm	100	100
Folksam Skadeförsäkring Ab	Helsingfors	75	75
SalusAnsvar AB i likvidation	Stockholm	-	100
Katsan AB	Stockholm	100	100
Katsan KB	Stockholm	100	100
Lutfisken Holding AB	Stockholm	100	100
Fastighets AB Glenntan	Stockholm	100	-
Pigghajen Holding AB	Stockholm	100	-
Hoki Holding AB	Stockholm	100	-

Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag

Saco Folksam Försäkrings AB har omklassificerats till Finansiella tillgångar som kan säljas då koncernen förlorade inflytandet över bolaget i samband med likvidationen av moderföretaget SalusAnsvar AB. År 2016 redovisades Saco Folksam Försäkrings AB

som ett väsentligt innehav till ett värde av 89 mkr. Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för ej väsentliga innehav i intresseföretag baserat på de belopp som ingår i koncernredovisningen.

Mkr	2017	2016
Bokfört värde	258	249
Koncernens andel av		
Resultat	-20	-32
Övrigt totalresultat	-	-
Summa totalresultat	-20	-32

Not 19. Moderföretagets andelar i intresseföretag

Moderföretaget						
Mkr	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2017	Bokfört värde 2016
CAB Group AB	556131-2223	Örebro	1 209	22	6	6
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	525	25	33	33
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	200	20	18	1
Rosengård Invest AB	556756-0528	Malmö	5 625	25	3	3
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Solna	125	13	4	4
Power Wind Partners AB	556756-2128	Stockholm	120	4	17	20
Bokfört värde					81	67

Röstandel i respektive företag motsvaras av kapitalandel förutom i Folksam Cruise Holding AB där avtal reglerar röstandel.

Ackumulerade anskaffningsvärden	Moderföretaget	
Mkr	2017	2016
Ingående balans	67	212
Förvärv	-	-
Aktieägartillskott	24	17
Avyttring	-101	-46
Nedskrivning	-10	-116
Återförd nedskrivning	101	-
Andel i intresseföretagets resultat	-	-
Omräkningsdifferens	-	-
Utgående balans	81	67
Bokfört värde	81	67
Verkligt värde	103	96

Avyttring och återförd nedskrivning av aktier och andelar i intresseföretag är hänförligt till Cooperante AB som avyttrades den 11 april 2017.

Not 20. Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag

För specifikation av räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag hänvisas till not 52 Upplysningar om närstående.

Not 21. Aktier och andelar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Bokfört värde	7 682	7 078	7 542	7 001
Anskaffningsvärde	3 745	2 607	3 609	2 529
Verkligt värde	7 682	7 078	7 542	7 001
varav:				
Noterade aktier	5 855	6 103	5 836	6 068
Onoterade aktier	1 827	975	1 706	934

Jämförelsesiffrorna i noten har justerats efter en omklassificering mellan övriga finansiella placeringstillgångar och aktier och andelar.

Not 22. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Upplupet anskaffningsvärde				
Svenska staten	5 270	7 307	5 002	7 077
Svenska kommuner	2 373	1 795	2 188	1 642
Svenska bostadsinstitut	13 931	14 811	13 204	14 118
Svenska räntefonder	-	168	-	-
Övriga svenska emittenter	4 020	4 034	3 624	3 706
Utländska stater	1 393	629	930	152
Övriga utländska emittenter	2 142	1 091	1 302	276
Utländska räntefonder	61	59	-	-
	29 190	29 894	26 250	26 971
varav:				
Noterade	29 066	29 835	26 187	26 971
Onoterade	124	59	63	-
Verkligt värde				
Svenska staten	5 585	7 783	5 316	7 553
Svenska kommuner	2 395	1 812	2 208	1 657
Svenska bostadsinstitut	14 094	15 071	13 360	14 367
Svenska räntefonder	-	168	-	-
Övriga svenska emittenter	4 056	4 104	3 656	3 768
Utländska stater	1 453	703	924	148
Övriga utländska emittenter	2 143	1 112	1 237	217
Utländska räntefonder	77	70	-	-
	29 803	30 823	26 701	27 710
varav:				
Noterade	29 726	30 752	26 701	27 710
Onoterade	77	70	-	-
Tidsbundna förlagsbevis	-	-	-	-
Eviga förlagsbevis	-	-	-	-
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	2 307	3 250	2 116	3 021
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	-94	-82	-94	-82

Moderföretaget

Vid värdering av räntebärande värdepapper enligt upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på 26 250 (26 971) miljoner kronor.

Not 23. Övriga lån

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Upplupet anskaffningsvärde	466	442	466	442
Verkligt värde	466	442	466	442
Bokfört värde	466	442	466	442

Not 24. Utlåning till kreditinstitut

Mrk	Verkligt värde		Upplupet anskaffningsvärde	
	2017	2016	2017	2016
Koncernen				
Kreditinstitut Sverige	24	53	24	53
Kreditinstitut inom EU	54	12	54	12
	77	65	77	65

Posten avser kontaktsäkerheter samt andra fastförräntade placeringar.

Moderföretaget	2017		2016	
	2017	2016	2017	2016
Kreditinstitut Sverige	24	25	24	25
Kreditinstitut inom EU	54	12	54	12
Kreditinstitut övriga världen	-	-	-	-
	77	37	77	37

Posten avser kontaktsäkerheter samt andra fastförräntade placeringar

Not 25. Derivat

Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Mrk				
Verkligt värde				
Valutaterminer	14	47	14	47
Ränteswappar	4	-	4	-
	18	47	18	47

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med positiva värden eller värde noll 2017

Koncernen, Mrk	2017		
	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer		562	-
Valutaterminer		13	-
		575	-

2016

Ränteterminer		307	-
Valutaterminer		47	-
		354	-

Nominellt belopp / återstående kontraktstid på derivat med positiva värden eller värde noll 2017

Moderföretaget, Mrk	2017		
	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Ränteterminer		536	-
Valutaterminer		13	-
		549	-

2016

Ränteterminer		299	-
Valutaterminer		47	-
		346	-

Not 26. Upplysningar om kvittning

Företaget har ISDA avtal för OTC derivatavtal. Detta avtal ger parterna en kvittningsrätt av marknadsvärdet på skulder mot marknadsvärdet på fordringarna på motparten i fall av allvarligt betalningsfallissemang. Vidare har företa-

get i flera fall CSA avtal som kräver att den ena parten i derivatavtalet ska ställa säkerhet till den andra om marknadsvärdet på en skuldposition överstiger en överenskommen nivå under en överenskommen tidsperiod.

Mkr		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen					
Koncern 2017		Bruttobelopp	Kvittning i balansräkningen	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Erhållen/erlagd kontant säkerhet	Nettobelopp
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
Koncern 2016							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	46	-	46	-27	-18	2
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	51	-	51	-27	-12	12
Moderföretaget 2017							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	15	-	15	-14	-	1
Moderföretaget 2016							
Balanspost	Tillgångar						
Derivat	Derivat (OTC)	46	-	46	-27	-18	2
	Skulder						
Derivat	Derivat (OTC)	51	-	51	-27	-12	12

Not 27. Fordringar avseende direkt försäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Försäkringstagare	4 226	3 934	3 665	3 381
Försäkringsföretag	126	113	119	108
	4 352	4 047	3 784	3 489

Not 28. Fordringar avseende återförsäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Övrigt	38	24	27	22
	38	24	27	22

Not 29. Övriga fordringar

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Fordringar på koncernföretag	4	6	14	15
Fordringar på närstående företag	642	576	619	573
Övriga fordringar	130	212	51	126
	776	794	685	714

Not 30. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2017-12-31	Finansiella tillgångar/ skulder värderade via resultaträkningen									
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Tillgångar										
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	193	-	-	193	193	-	-	-
Aktier och andelar	7 682	-	-	-	-	7 682	7 682	5 976	-	1 706
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29 803	-	-	-	-	29 803	29 803	29 773	31	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	-	13	13	-	-	-
Övriga lån	24	-	442	-	-	466	466	-	-	24
Utlåning till kreditinstitut	-	-	77	-	-	77	77	-	-	-
Derivat	-	18	-	-	-	18	18	-	18	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-	383	-	383	383	-	-	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	2	-	-	2	2	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	776	-	-	776	776	-	-	-
Kassa och bank	-	-	1 440	-	-	1 440	1 440	-	-	-
Upplupna ränteintäkter	215	-3	65	-	-	277	277	215	3	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	57	-	-	57	57	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	37 724	15	3 065	383	-	41 187	41 187	35 964	46	1 730
Byggnader och mark	-	-	-	-	-	2 561	2 561	-	-	2 561
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	-	273	273	-	-	273
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	6 254	6 254	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	9 088	9 088	-	-	2 834
Summa tillgångar	37 724	15	3 065	383	-	50 274	50 275	35 964	46	4 564
Skulder										
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	-	39	39	39	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	2	2	2	-	-	-
Derivat	-	17	-	-	-	17	17	2	15	-
Övriga skulder	-	-	-	-	808	808	808	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	-	559	559	559	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	17	-	-	1 408	1 425	1 425	2	15	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	33 571	33 571	-	-	-
Summa skulder	-	17	-	-	1 408	34 996	34 996	2	15	-

Not 30. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2016-12-31	Finansiella tillgångar/ skulder värderade via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål								
Mkr										
Tillgångar										
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	330	-	-	330	330	-	-	-
Aktier och andelar	7 078	-	-	-	-	7 078	7 078	6 108	-	935
Obligationer och andra rän- tebärande värdepapper	30 823	-	-	-	-	30 823	30 823	30 474	181	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	-	13	13	-	-	-
Övriga lån	-	-	442	-	-	442	442	-	-	-
Utlåning till kreditinstitut	-	-	65	-	-	65	65	-	-	-
Derivat	-	47	-	-	-	47	47	1	46	-
Depåer hos företag som avgi- vit återförsäkring	-	-	2	-	-	2	2	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	794	-	-	794	794	-	-	-
Kassa och bank	-	-	1 515	-	-	1 515	1 515	-	-	-
Upplupna ränteintäkter	268	-	56	-	-	324	324	266	2	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	72	-	-	72	72	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	38 169	47	3 289	-	-	41 505	41 505	36 848	229	935
Byggnader och mark	-	-	-	-	-	1 866	1 866	-	-	1 866
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	-	353	353	353	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	5 551	5 551	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	353	7 770	7 770	-	-	1 866
Summa tillgångar	38 169	47	3 289	-	353	49 275	49 275	36 848	229	2 801
Skulder										
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	-	43	43	43	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	-	19	19	19	-	-	-
Derivat	-	53	-	-	-	53	53	2	51	-
Övriga skulder	-	-	-	-	729	729	729	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	-	408	408	408	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	53	-	-	1 199	1 252	1 252	2	51	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	33 208	33 208	-	-	-
Summa skulder	-	53	-	-	1 199	34 460	34 460	2	51	-

Not 30. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Moderföretaget 2017-12-31	Finansiella tillgångar/ skulder värderade via resultaträkningen								
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Tillgångar									
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	145	-	145	145	-	-	-
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	193	-	193	193	-	-	-
Aktier och andelar	7 542	-	-	-	7 542	7 542	5 836	-	1 706
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 701	-	-	-	26 701	26 701	26 670	31	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	13	13	-	-	-
Övriga lån	24	-	442	-	466	466	-	-	24
Utlåning till kreditinstitut	-	-	77	-	77	77	-	-	-
Derivat	-	18	-	-	18	18	-	18	-
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	-	-	1	-	1	1	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	685	-	685	685	-	-	-
Kassa och bank	-	-	1 011	-	1 011	1 011	-	-	-
Upplupna ränteintäkter	186	-3	65	-	248	248	186	-3	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	51	-	51	51	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	34 453	15	2 683	-	37 151	37 151	32 692	46	1 730
Byggnader och mark	-	-	-	-	1 750	1 750	-	-	1 750
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	2 700	2 700	3 421	-	-	-
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	4 424	4 424	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	2 700	8 874	9 595	-	-	1 750
Summa tillgångar	34 453	15	2 683	2 700	46 025	46 746	32 692	46	3 480
Skulder									
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	39	39	39	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	2	2	2	-	-	-
Derivat	-	17	-	-	17	17	1	15	-
Övriga skulder	-	-	-	592	592	592	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	301	301	301	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	17	-	934	951	951	1	15	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	28 024	28 024	-	-	-
Summa skulder	-	17	-	934	28 975	28 975	1	15	-

Not 30. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Moderföretaget 2016-12-31	Finansiella tillgångar/ skulder värderade via resultaträkningen								
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Tillgångar									
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	175	-	175	175	-	-	-
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	-	-	330	-	330	330	-	-	-
Aktier och andelar	7 001	-	-	-	7 001	7 001	6 067	-	934
Obligationer och andra ränte- bärande värdepapper	27 710	-	-	-	27 710	27 710	27 540	171	-
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	13	-	13	13	-	-	-
Övriga lån	-	-	442	-	442	442	-	-	-
Utlåning till kreditinstitut	-	-	37	-	37	37	-	-	-
Derivat	-	47	-	-	47	47	1	46	-
Depåer hos företag som avgi- vit återförsäkring	-	-	2	-	2	2	-	-	-
Övriga fordringar	-	-	715	-	715	715	-	-	-
Kassa och bank	-	-	1 073	-	1 073	1 073	-	-	-
Upplupna ränteintäkter	236	-	56	-	292	292	234	2	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	64	-	64	64	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	34 947	47	2 907	-	37 901	37 901	33 842	219	934
Byggnader och mark	-	-	-	-	1 567	1 567	-	-	1 567
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	-	-	-	1 840	1 840	2 334	-	-	2 334
Övriga icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	4 037	4 038	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	1 840	7 444	7 939	-	-	3 901
Summa tillgångar	34 947	47	2 907	1 840	45 345	45 840	33 842	219	4 835
Skulder									
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	42	42	42	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	-	-	-	19	19	19	-	-	-
Derivat	-	53	-	-	53	53	2	51	-
Övriga skulder	-	-	-	534	534	534	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	232	232	232	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	53	-	827	880	880	2	51	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	28 232	28 232	-	-	-
Summa skulder	-	53	-	827	29 112	29 112	2	51	-

Justering av posterna aktier och andelar i koncern- och intresseföretag samt förutbetalda kostnader har skett till icke finansiella tillgångar/skulder i jämförelsesiffrorna för koncernen och moderföretaget.

Information om finansiella instruments verkliga värden

I ovanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

- Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument
- Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1
- Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

I icke finansiella tillgångar ingår posten byggnader och mark. Dessa placeras i nivå 3.

Inga betydande överföringar mellan nivå 1, 2 och 3 har skett under året.

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

För finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen, såsom utlåning och skulder till kreditinstitut, övriga fordringar, kassa och bank, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, skulder till kreditinstitut, övriga skulder och övriga upplupna kostnader och förutbetalda kostnader anses det bokförda värdet reflektera det verkliga värdet.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i så kallade alternativa placeringar, samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

För innehav i onoterade andelar, främst riskkapitalbolag, ska värderingen i första hand följa IPEVCs principer eller likvärdiga värderingsprinciper och ska i första hand vara baserat på tillgängliga marknadspriser, men även andra värderingsmetoder som t.ex. diskonterat kassaflöde, substansvärdeometoden, nyligen genomförda transaktioner och multipelvärdering används. Generellt gäller att innehaven ska uppvisa verkligt värde med beaktande av försiktighet och konsekvens i värderingen. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

Verkligt värde för så kallade fond-i-fond ska fastställas utifrån underlag erhållet från extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssetts. Värderingen uppdateras då ny värdering erhålls och justeras för eventuella kassaflöden fram till bokslutstillfället.

För aktier som inte är noterade på en aktiv marknad används värderingstekniker för att bestämma det verkliga värdet. De tekniker som används är främst diskonterade kassaflöden och substansvärdering.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt värde. Börshandlade ränte- och aktieterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senast officiella köp- eller säljkurs. Ränteswappar värderas med hjälp av yieldkurvor baserade på köp- och säljkurs. OTC-aktieindexoptioner marknadsvärderas med hjälp av Black & Scholes värderingsmodell, med marknadsdata som input. Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Not 30. Finansiella tillgångar och skulder forts.

Tilläggsinformation avseende innehav inom nivå 3

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångs-

punkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara marknadsdata (nivå 3).

	Aktier och andelar				Övriga			
	Koncernen		Moderföretaget		Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	935	849	934	822	-	-	-	-
Totalt redovisade vinster och förluster	-	-	-	-	-	-	-	-
redovisat i årets resultat ¹⁾	756	69	757	71	-	-	-1	-
Anskaffningsvärde förvärv	43	109	43	109	-	-	28	-
Försäljningslikvid	-28	-93	-28	-69	-	-	-2	-
Förflyttning in till nivå 3	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående balans	1 706	934	1 706	934	-	-	24	-
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen ¹⁾	756	69	757	71	-1	-	-	-

¹⁾ Redovisas i kapitalavkastning, intäkter och kostnader samt realiserade vinster och förluster på placeringstillgångar i årets resultat

Värderingstekniker och väsentliga indata för innehav tillhörande nivå 2

Folksam Sak har innehav i företagsobligationer, swappar samt valutaterminer vilka hänförs till värderingskategori 2.

Företagsobligationer värderas med en teoretisk metod och motivering till metodval är att det inte finns någon tillräckligt aktiv handel och att två olika indata för priser används för värdering. Värdering utförs med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att värdering utförs med hjälp av yieldkurva och spread. Yieldkurva uppdateras dagligen, beroende på innehav används räntekurva stibor, FRA (Forward Rate Agreement) eller swapränta. Kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Marknadsvärdering utförs med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot svenska kronor för aktuell valuta och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid.

Swappar värderas med hjälp av yieldkurvor.

Värderingstekniker och väsentliga ej observerbara indata för innehav tillhörande nivå 3

Till nivå 3 hänförs onoterade andelar i investeringsfonder, onoterade aktier, lån samt teckningsrätter.

Folksam Saks innehav i investeringsfonder avser private equityfonder, private equityfond-i-fonder, hedgefond-i-fonder samt fastighetsfond-i-fonder. Fonderna värderas med alternativ värderingsmetod för vilka observerbara indata inte finns tillgänglig.

För private equityfonder och private equity-fond-i-fonder baseras värdering på kurser och andelsvärden som erhålls

från fondförvaltaren. Värderingen följer IPEVCs principer (International Private Equity and Venture Capital) utfärdade av EVCA (European Venture Capital Association), som är en sammanslutning av riskkapitalföreningar som har gått samman och tagit fram värderingsprinciper för beräkning av verkliga värden. Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssätts. IPEVCs värderingsmetoder inkluderar användning av diskonterat kassaflöde, substansvärde-metoden, nyligen genomförda transaktioner och multipel-värdering, som innebär att jämförelse görs av relativa värden för aktie och/eller företaget s.k. multiplar (nyckeltal).

Värdering av fastighetsfond-i-fond baseras på kurser och andelsvärden som erhålls från fondförvaltaren och följer INREVs principer (Investors in Non-listed Real Estate Vehicles). Det verkliga värdet beräknas genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas.

Onoterade aktier värderas antingen med hjälp av prognosticerade diskonterade kassaflöden med icke noterad indata som input, till substansvärdet eller till anskaffningsvärde. Innehav i ekonomiska föreningar värderas till nominellt belopp.

Teckningsrätter i nivå 3 är inte noterade på en aktiv marknad.

Ett antal lån värderas till verkligt värde. Lånen avser lån till alternativa investeringsfonder och värderas med hjälp av NAV som erhålls från respektive fond.

Osäkerhet föreligger avseende värdering av private equity-fonder, private equityfond-i-fonder, hedgefond-i-fonder fastighetsfond-i-fonder samt onoterade aktier. Det föreligger inte någon aktiv handel och inte heller några noterade marknadsdata och för större delarna av innehaven finns det inte annan observerbar marknadsdata att tillgå för denna typ av tillgångar.

Not 31. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Mkr			
Koncernen 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Goodwill	-	37	37
Immateriella tillgångar	104	89	193
Förvaltningsfastigheter	-	2 561	2 561
Aktier och andelar i koncernföretag	-	15	15
Aktier och andelar i intresseföretag	-	258	258
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	-	193	193
Aktier och andelar	19	7 663	7 682
Obligationer och räntebärande värdepapper	2 252	27 551	29 803
Lån med säkerhet i fast egendom	-	13	13
Övriga lån	100	366	466
Utlåning till kreditinstitut	-	77	77
Derivat	14	4	18
Övriga finansiella placeringstillgångar	383	-	383
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	1	2
Återförsäkrarens andel av Försäkringstekniska avsättningar			-
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-	4	4
Oreglerade skador	65	148	213
Fordringar avseende direkt försäkring	4 352	-	4 352
Fordringar avseende återförsäkring	25	13	38
Övriga fordringar	776	-	776
Likvida medel	1 440	-	1 440
Materiella anläggningstillgångar	21	871	891
Aktuell skattefordran	123	-	123
Uppskjuten skattefordran	-	131	131
Upplupna ränte- och hyresintäkter	277	-	277
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			-
Förutbetalda anskaffningskostnader	166	-	166
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	162	-	162
	10 280	39 994	50 275

Koncernen 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	6 352	-	6 352
Oreglerade skador	4 622	17 561	22 182
Återbäring och rabatter	335	37	373
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	-	400	400
Aktuell skatteskuld	11	-	11
Uppskjuten skatteskuld	-	3 732	3 732
Depåer från återförsäkrare	39	-	39
Skulder avseende direkt försäkring	302	-	302
Skulder avseende återförsäkring	-	-	-
Skulder till kreditinstitut	2	-	2
Derivat	16	0	17
Övriga skulder	808	-	808
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	777	-	777
	13 267	21 730	34 997

Not 31. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder forts.

Mkr			
Moderföretaget 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	-	-	-
Byggnader och mark	-	1 750	1 750
Aktier och andelar i koncernföretag	-	2 619	2 619
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	-	145	145
Aktier och andelar i intresseföretag	-	81	81
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	-	193	193
Aktier och andelar	-	7 542	7 542
Obligationer och räntebärande värdepapper	1 585	25 116	26 701
Lån med säkerhet i fast egendom	-	13	13
Övriga lån	100	366	466
Utlåning till kreditinstitut	-	77	77
Derivat	14	4	18
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	1	-	1
Återförsäkrares andel av Försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	-	-	-
Oreglerade skador	63	77	139
Fordringar avseende direkt försäkring	3 784	-	3 784
Fordringar avseende återförsäkring	14	13	27
Övriga fordringar	685	-	685
Materiella tillgångar	20	81	101
Kassa och bank	1 011	-	1 011
Aktuell skattefordran	110	-	110
Upplupna ränte- och hyresintäkter	248	-	248
Förutbetalda anskaffningskostnader	166	-	166
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	148	-	148
	7 949	38 077	46 025

Moderföretaget 2017	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	5 604	-	5 604
Oreglerade skador	4 172	16 138	20 310
Återbäring och rabatter	335	37	372
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	-	10	10
Aktuell skatteskuld	-	-	-
Uppskjuten skatteskuld	-	1 225	1 225
Depåer från återförsäkrare	39	-	39
Skulder avseende direkt försäkring	284	-	284
Skulder till kreditinstitut	2	-	2
Derivat	16	0	17
Övriga skulder	593	-	593
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	519	-	519
	11 566	17 409	28 975

Not 32. Materiella anläggningstillgångar

Byggnader och mark avser koncernens rörelsefastigheter

Mkr						
Koncernen 2017	Konst	Byggnader och mark	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga till- gångar	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	556	185	12	4	784
Förvärvat via rörelseförvärv	-	298	-	-	-	298
Övriga förvärv	-	-	13	4	19	36
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-	-18	-18
Valutakursdifferens	-	-	-1	-	2	1
Utgående balans	27	854	197	16	7	1 101
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-67	-98	-7	-2	-174
Förvärvat via rörelseförvärv	-	-	-	-	-	-
Övriga förvärv	-	-	-	-	-	-
Årets avskrivningar	-	-4	-30	-3	-	-37
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-	-	-
Valutakursdifferens	-	-	-	-	1	1
Utgående balans	-	-71	-128	-10	-1	-210
Redovisat värde 1 januari 2017	27	489	87	5	2	610
Redovisat värde 31 december 2017	27	783	69	6	6	891

Koncernen 2016						
Koncernen 2016	Konst	Byggnader och mark	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga till- gångar	Totalt
Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	546	160	10	2	745
Övriga förvärv	-	10	25	2	2	39
Utgående balans	27	556	185	12	4	784
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-56	-70	-6	-1	-133
Årets avskrivningar	-	-11	-28	-1	-1	-41
Utgående balans	-	-67	-98	-7	-2	-174
Redovisat värde 1 januari 2016	27	490	90	4	1	612
Redovisat värde 31 december 2016	27	489	87	5	2	610

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på rörelsefastigheter.

Byggnad		Installationer	
Utvändig mark	35 år	Hiss	55 år
Grund	100 år	El	45 år
Stomme	100 år	Luft	45 år
Yttertak	35 år	Rör	60 år
Fasad	30 år		
Stomkomplettering	60 år		
Ytskikt	15 år		

Not 32. Materiella anläggningstillgångar forts.

Mkr	Moderföretaget 2017					Totalt
	Konst	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga till- gångar		
Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	178	9	1		216
Förvärv	-	13	4	-		17
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-		-
Utgående balans	27	192	13	1		232
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-94	-6	-1		-101
Årets avskrivningar	-	-30	-1	-		-31
Avyttringar och utrangeringar	-	-	-	-		-
Utgående balans	-	-123	-7	-1		-131
Redovisat värde 1 januari 2017	27	85	3	-		115
Redovisat värde 31 december 2017	27	68	6	-		101

Mkr	Moderföretaget 2016					Totalt
	Konst	Kontors- utrustning	Data- utrustning	Övriga till- gångar		
Ackumulerade anskaffningsvärden						
Ingående balans	27	154	7	1		189
Förvärv	-	24	2	0		26
Utgående balans	27	178	9	1		216
Ackumulerade avskrivningar						
Ingående balans	-	-66	-5	-1		-72
Årets avskrivningar	-	-28	-1	0		-29
Utgående balans	-	-94	-6	-1		-101
Redovisat värde 1 januari 2016	27	88	1	-		117
Redovisat värde 31 december 2016	27	85	3	-		115

Not 33. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	138	181	138	181
Årets aktivering	166	138	166	138
Årets avskrivning	-138	-181	-138	-181
Utgående balans	166	138	166	138

Not 34. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Förutbetalda kostnader	105	109	97	106
Upplupna intäkter	57	69	51	64
	162	178	148	170

Not 35. Disposition av företagets vinst eller förlust

Styrelsen och vd föreslår att vinstmedlen 7 055 501 586,27 kronor balanseras i ny räkning.

Till stämmans förfogande står

Balanserad vinst	6 695 841 056,31
Årets vinst	359 660 529,96
	7 055 501 586,27

Not 36. Obeskattade reserver

Mkr	Periodiseringsfond	Säkerhetsreserv	Totalt
Moderföretaget			
Ingående balans 2016	601	9 005	9 607
Avsättning / Upplösning	216	-287	-71
Utgående balans 2016	818	8 718	9 536
Ingående balans 2017	818	8 718	9 536
Avsättning / Upplösning	374	85	459
Utgående balans 2017	1 192	8 803	9 994
Periodiseringsfond			
	2017	2016	
Avsättning 2014	177	177	
Avsättning 2015	425	425	
Avsättning 2016	203	216	
Avsättning 2017	387	-	
Summa	1 192	818	

Not 37. Ej intjänade premier och kvardröjande risker

Mkr	2017			2016		
Koncernen	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	6 685	-4	6 681	6 432	-5	6 427
Premieinkomst	13 151	-134	13 017	13 391	92	13 483
Omräkningsdifferens	22	-	22	13	-	13
Intjänade premier under året	-13 530	134	-13 396	-13 151	-91	-13 242
Utgående balans	6 329	-4	6 324	6 685	-4	6 681
Koncernen						
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans	34	-	34	37	-	37
Förändring av avsättning	-10	-	-10	-3	-	-3
Utgående balans	24	-	24	34	-	34
Moderföretaget						
Avsättning för ej intjänade premier						
Ingående balans	5 953	-	5 953	5 729	-	5 729
Premieinkomst	11 413	-125	11 289	11 639	121	11 760
Intjänade premier under året	-11 786	125	-11 662	-11 415	-121	-11 536
Utgående balans	5 580	-	5 580	5 953	-	5 953
Moderföretaget						
Avsättning för kvardröjande risk						
Ingående balans	33	-	33	36	-	36
Förändring av avsättning	-9	-	-9	-3	-	-3
Utgående balans	23	-	23	33	-	33

Not 38. Oreglerade skador

Mkr	2017			2016		
	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Koncernen						
Avsättningar för oreglerade skador						
IB Rapporterade skador	12 327	-239	12 089	11 466	-194	11 272
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	9 188	-	9 188	9 371	-	9 371
Ingående balans	21 516	-239	21 277	20 837	-194	20 643
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-71	30	-41	-227	-	-227
Andra förändringar	710	-3	707	856	-45	811
Omräkningsdifferens	27	-1	26	50	-	50
Utgående balans	22 182	-213	21 969	21 516	-239	21 277
UB Rapporterade skador	12 475	-213	12 262	12 327	-239	12 089
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	9 707	-	9 707	9 188	-	9 188

Koncernen	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar						
Avsättning för inträffade rapporterade skador	7 218	-213	7 005	7 044	-239	6 805
Avsättning för inträffade ännu ej rapporterade skador	9 669	-	9 669	9 150	-	9 150
Avsättning för skadelivräntor	4 721	-	4 721	4 766	-	4 766
Avsättning för skaderegleringskostnader	574	-	574	556	-	556
	22 182	-213	21 969	21 516	-239	21 277

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar för oreglerade skador						
IB Rapporterade skador	11 469	-168	11 300	10 653	-120	10 533
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	8 335	-	8 335	8 576	-	8 576
Ingående balans	19 803	-168	19 635	19 229	-120	19 109
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-63	29	-34	-228	-62	-290
Andra förändringar	570	-	570	802	14	816
Utgående balans	20 310	-139	20 171	19 803	-168	19 635
varav						
UB Rapporterade skador	11 530	-139	11 391	11 469	-168	11 300
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	8 780	-	8 780	8 335	-	8 335

Moderföretaget	Brutto	Avgiven	Netto	Brutto	Avgiven	Netto
Avsättningar						
Avsättning för inträffade rapporterade skador	6 299	-139	6 160	6 210	-168	6 042
Avsättning för inträffade ännu ej rapporterade skador	8 780	-	8 780	8 335	-	8 335
Avsättning för skadelivräntor	4 721	-	4 721	4 766	-	4 766
Avsättning för skaderegleringskostnader	510	-	510	493	-	493
Utgående balans	20 310	-139	20 171	19 803	-168	19 635

Not 39. Avsättning för återbäring och rabatter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	429	566	429	566
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	-377	-503	-377	-503
Andra förändringar	-1	-	-1	-
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	-	366	-	366
Årets avsättningar för rabatter	322	-	322	-
Utgående balans	373	429	373	429

Not 40. Pensioner och liknande förpliktelser

Mkr		
Koncernen	2017	2016
Pensionsförpliktelser		
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	3 591	3 318
Nuvärde av helt eller delvis ofonderade pensionsförpliktelser	11	30
Totalt nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	3 602	3 348
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	3 202	3 150
Netto redovisat avseende förmånsbestämda planer i balansräkning	400	198
Nettobeloppet för förmånsbestämda planer redovisas i följande poster i balansräkning		
Avsättningar till pensioner	400	198
Nettobeloppet i balansräkning	400	198

Översikt förmånsbestämda planer		
Förändring av nuvärdet för fonderade förpliktelser	2017	2016
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	3 318	3 141
Utbetalda ersättningar	-139	-134
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	80	77
Räntekostnad	89	90
Omvärderingar:		
Aktuariella vinster och förluster avseende ändrade finansiella antaganden	262	99
Erfarenhetsbaserade justeringar	-	-
Fordran	-19	45
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	3 591	3 318

Förändring av nuvärdet för ofonderade pensionsförpliktelser		
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	30	51
Kostnader för tjänstgöring innevarande år	-	2
Räntekostnad	-	1
Aktuariella vinster och förluster	-19	-24
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	11	30

Nuvärdet av förpliktelsen fördelar sig på planerna / medlemmar enligt följande		
Aktiva medlemmar	26%	27%
Fribrevsinnehavare	34%	40%
Pensionärer	40%	33%

Not 40. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Koncernen, Mkr		
Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde	2017	2016
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 1 januari	3 150	2 979
Avgifter från arbetsgivaren	63	76
Utbetalda ersättningar	-139	-134
Ränteintäkt redovisad i resultatet	84	84
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	69	103
Fordran (+)/skuld (-) mellan Folksamkoncerner	-25	42
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 31 december	3 202	3 150

Förvaltningstillgångarna består av följande	2017	%	2016	%
Eget kapitalinstrument	993	31%	945	30%
Skuldinstrument	1 825	57%	1 858	59%
Fastigheter	384	12%	347	11%
	3 202	100%	3 150	100%

Skuldinstrument	2017	%	2016	%
Bostadsobligationer	993	31%	1 167	37%
Statsobligationer	608	19%	409	13%
Realränteobligationer	160	5%	252	8%
Kassa	64	2%	31	1%
	1 825	57%	1 858	59%
varav				
Noterade innehav	1 825		1 858	
Onoterade innehav	-		-	

Eget kapitalinstrument	2017	%	2016	%
Sverige	384	12%	348	11%
Nordamerika	320	10%	283	9%
Europa exkl. Sverige	160	5%	157	5%
Japan	64	2%	63	2%
Asien exkl. Japan	32	1%	31	1%
Utvecklingsmarknader	32	1%	63	2%
	993	31%	945	30%
varav				
Noterade innehav	993		944	
Onoterade innehav	-		1	

Fastigheter

Fastigheter utgör 12 procent (11 procent) av förvaltningstillgångarnas värde. Alla fastigheter är belägna i Sverige.

Pensionsstiftelsens tillgångar utgör förvaltningstillgångar för pensioner och värderas till marknadsvärde. Pensionsstiftelsen investerar på sådant sätt att likviditeten för pensionsstiftelsen är säkrad. Investeringstiden är långsiktig och ska täcka ökningarna av pensionsförpliktelser. Den genomsnittliga löptiden på pensionsförpliktelserna uppgår till cirka 17 år.

I Konsumentkooperationens pensionsstiftelse finns tre portföljer med olika risknivåer, en låg, en mellan och en hög risknivå.

I förvaltningen av Folksams tillgångar i pensionsstiftelsen har Folksam valt en fördelning av portföljen där tillgångsfördelningen är cirka 57 procent skuldinstrument, cirka 31 procent eget kapitalinstrument och cirka 12 procent fastigheter.

Investeringsplaner beslutas av styrelsen för pensionsstiftelsen och en gång per år görs en översyn av strategierna och tillgångsfördelningen.

Not 40. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Koncernen, Mkr		
Kostnad redovisad i årets resultat	2017	2016
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande period	80	79
Netto ränteintäkt/räntekostnad	5	7
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) avseende förmånsbestämda pensionsplaner	85	86
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) avseende avgiftsbestämda pensionsplaner	36	34
Total pensionskostnad i årets resultat	121	120

Kostnaden redovisas i följande rader ingående i årets resultat		
Administrationskostnader	80	79
Kapitalavkastning intäkter	-84	-84
Kapitalavkastning kostnader	89	91
	85	86
Verklig avkastning på förvaltningstillgångar	154	186

Kostnad redovisad i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+) inkl löneskatt	-293	-99
Skillnad mellan faktisk avkastning och avkastning enligt diskonteringsränta på förvaltningstillgångarna	69	103
Netto redovisat i övrigt totalresultat	-224	4

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser	2017	2016
Diskonteringsränta	2,53%	2,77%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	2,53%	2,77%
Framtida löneökning	3,50%	3,25%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,50%	3,25%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	2,00%	1,75%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31

Livslängd

Antagandena om livslängd följer Finansinspektionens trygghandgrunder (generationsdödlighet). Tabellen nedan visar förväntad återstående livslängd för män och kvinnor i olika åldrar. Samma antaganden om livslängd används för Folksam samtliga pensionsplaner.

Förväntad återstående livslängd, år			
Ålder	Man	Kvinna	
30	56	57	
50	34	37	
70	15	18	

Aktuariella antaganden

Den aktuariella beräkningen av pensionsförpliktelser och pensionskostnader baseras på följande antaganden.

Diskonteringsränta

För att bestämma diskonteringsräntan använder Folksam den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelser.

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar beräknas baserat på den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelser.

Framtida löneökning

Framtida löneökning avspeglar förväntade framtida procentuella löneökningar som en sammansatt effekt av inflation, tjänsteålder och befordran.

Inflation

Beträffande inflationsantagande har Folksam valt att följa Riksbankens uppsatta inflationsmål som utgångspunkt vid beräkningarna.

Framtida ökning av pensioner

Inflationsantaganden används för uppräknings av framtida ökning av pensioner.

Inkomstbasbeloppet

Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av regeringen och används bland annat för att bestämma taket i pensionsgrundande lön i det allmänna pensionssystemet.

Not 40. Pensioner och liknande förpliktelser forts.

Känslighetsanalys		
Koncernen, Mkr	Ökning	Minskning
Diskonteringsränta 1 % förändring på pensionsskuld	-539	697
Framtida löneökning 1 % förändring på pensionsskuld	133	-118

Känslighetsanalyserna baseras på en förändring av ett antaganden medan det andra antagandet är konstant.

Finansiering

Koncernen uppskattar att 26 (67) mkr blir betalda under 2017 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer.

Aktuariella beräkningar görs för Folksam Liv- och Folksam Sak-koncernerna på förmånsbestämda pensionsavsättningar enligt IAS 19. Beräkningarna görs per pensionsplan och arbetsgivare.

KTP planen, som är den största pensionsplanen inom Folksam, är tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för samtliga anställda inom Folksam.

Inom Folksam fördelas kostnader och åtaganden inom respektive koncern enligt en fördelningsnyckel baserad på lönesummor för respektive företag som ingår i Folksam Liv- och Folksam Sak-koncernerna. Detta görs för att återspegla

en så korrekt bild som möjligt av kostnader och åtaganden inom koncernerna.

Lönesummorna varierar mellan åren varför den procentuella fördelningen av pensionsavsättningen ändras mellan Folksam Liv- och Folksam Sak-koncernerna. Detta ger en effekt att UB värdet från året innan inte kommer att stämma överens med IB värdet för det aktuella året vilket ger upphov till en fordran/skuld mellan Folksam Liv- och Folksam Sak-koncernerna. Denna effekt behandlas som en justering mellan koncernerna i koncernredovisningen som förändras när den procentuella fördelningen av lönesummor i företagen inom koncernerna ändras.

Mkr	2017	2016	2015	2014
Moderföretaget				
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	28	48	62	75
Kostnader för tjänstgöring innevarande år	1	1	2	2
Räntekostnad	1	1	1	3
Aktuariella vinster och förluster	-18	-22	-21	-18
Fordran (-)/skuld (+) mellan Folksamkoncerner	-	-	4	-
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	10	28	48	62

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser	2017	2016
Diskonteringsränta	2,53%	2,77%
Framtida löneökning	3,50%	3,25%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,50%	3,25%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	2,00%	1,75%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Ytterligare information om pensionsåtaganden lämnas i not Medelantal anställda samt löner och ersättning.

Not 41. Uppskjuten skatteskuld

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar (-) och skatteskulder (+)				
Andra immateriella tillgångar	35	83	-	-
Byggnader och mark	341	260	265	225
Aktier och andelar	866	984	865	984
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	134	203	101	165
Derivat	-	-1	-	-2
Obeskattade reserver	2 362	2 248	-	-
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-136	-86	-5	-6
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1	-1	-1	-1
Övriga uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	3 601	3 690	1 225	1 365

I moderföretaget har samtliga förändringar avseende uppskjuten skattefordring/skatteskuld redovisats över resultaträkningen. I koncernen har årets förändring av uppskjuten skatt redovisats med 23 (-344) miljoner kronor över resultaträkningen och 50 (-1) miljoner kronor över övrigt totalresultat.

Ej aktiverade underskottsavdrag uppgår till 0 (0) miljoner kronor i koncernen, och i moderföretaget 0 (0) miljoner kronor.

Not 42. Skulder avseende direkt försäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Skulder avseende försäkringstagare	238	161	225	147
Skulder avseende försäkringsföretag	64	63	59	59
	302	224	284	206

Not 43. Skulder avseende återförsäkring

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Skulder till koncernföretag	-	3	1	2
	-	3	1	2

Not 44. Skulder till kreditinstitut

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Kreditinstitut övriga världen	2	19	2	19
	2	19	2	19

Posten avser i sin helhet kontantsäkerheter hos kreditinstitut

Not 45. Derivat

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Derivatinstrument med negativa värden				
Verkligt värde				
Aktietermener	1	-	1	-
Valutatermener	15	51	15	51
Räntetermener	1	2	1	2
	17	53	17	53

Nominellt belopp / återstående kontraktssenlig löptid på derivat med negativa värden eller värde noll	Mindre än		
	1 år	1-5 år	Mer än 5 år
Koncernen 2017			
Räntetermener	1 090	-	-
Valutatermener	15	-	-
Koncernen 2016			
Räntetermener	3 885	-	-
Valutatermener	45	-	-
Moderföretaget 2017			
Räntetermener	995	-	-
Valutatermener	15	-	-
Moderföretaget 2016			
Räntetermener	3 769	-	-
Valutatermener	45	-	-

Not 46. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Skulder till koncernföretag	2	1	2	1
Skulder till närstående företag	135	134	27	49
Övrigt	672	594	563	484
	808	729	592	534

Not 47. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Upplupna kostnader	583	465	405	376
Förutbetalda intäkter	194	208	114	121
	777	673	519	497

Not 48. Resultat per försäkringsklass

Moderföretaget 2017,		Motorförsäkring				
Mkr	Olycksfall och sjukdom	Ansvar mot 3:e man	Övriga klasser	Sjöfart, luftfart och transport	Brand & annan skada på egendom	Allmän ansvarighet
Premieinkomst, brutto	2 530	1 144	3 295	5	3 131	148
Premieintäkt, brutto	2 655	1 142	3 211	5	3 442	173
Försäkringsersättningar, brutto	-2 303	-997	-2 438	-4	-2 800	-116
Driftskostnader, brutto	-384	-245	-437	-1	-536	-33
Resultat av avgiven återförsäkring	-4	-1	-6	-	-58	-15

	Kredit och borgen	Rättsskydd	Övriga försäkringsklasser	Direkt-försäkring	Mottagen återförsäkring	Totalt
Premieinkomst, brutto	-	212	915	11 380	33	11 413
Premieintäkt, brutto	-	252	883	11 763	33	11 796
Försäkringsersättningar, brutto	-	-197	-750	-9 605	-12	-9 617
Driftskostnader, brutto	-	-39	-105	-1 780	-2	-1 782
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-5	-7	-96	-	-96

Moderföretaget 2016		Motorförsäkring				
Mkr	Olycksfall och sjukdom	Ansvar mot 3:e man	Övriga klasser	Sjöfart, luftfart och transport	Brand & annan skada på egendom	Allmän ansvarighet
Premieinkomst, brutto	2 627	1 138	3 267	5	3 300	238
Premieintäkt, brutto	2 588	1 141	3 136	4	3 230	237
Försäkringsersättningar, brutto	-2 073	-1 495	-2 207	-2	-2 901	-133
Driftskostnader, brutto	-387	-276	-478	-1	-545	-44
Resultat av avgiven återförsäkring	-4	22	-6	-	-23	10

	Kredit och borgen	Rättsskydd	Övriga försäkringsklasser	Direkt-försäkring	Mottagen återförsäkring	Totalt
Premieinkomst, brutto	-	257	774	11 606	33	11 639
Premieintäkt, brutto	-	252	797	11 385	33	11 418
Försäkringsersättningar, brutto	-	-213	-573	-9 597	-1	-9 598
Driftskostnader, brutto	-	-42	-122	-1 895	-3	-1 898
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-	-6	-7	-	-7

Not 49. Ställda säkerheter

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga ställda säkerheter (bokfört värde)				
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:				
Förvaltningsfastigheter	2 561	1 866	-	-
Byggnader och mark	-	-	1 750	1 567
Aktier och andelar i koncernföretag	15	15	1 872	1 772
Aktier och andelar i intresseföretag	241	360	60	37
Aktier och andelar	6 395	6 591	6 377	6 591
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	28 006	28 945	26 595	27 673
Övriga lån	466	442	466	442
Derivat	1	-6	2	-6
Kassa och Bank	351	492	337	479
Upplupna räntor och hyresintäkter	196	251	186	239
Materiella tillgångar	783	610	-	-
	39 016	39 566	37 645	38 794
För andras räkning pantsatta tillgångar				
Aktier i intresseföretag	17	20	17	20
Obligationer och räntebärande värdepapper	108	40	106	38
Kassa och bank	77	37	77	37
	202	97	200	95
Övriga ställda panter och säkerheter				
	-	2	-	-
Totalt ställda panter	39 218	39 665	37 845	38 889
Säkerheter har ställts i enlighet med clearing-institutens angivna marginalsäkerhetskrav				

Ställda säkerheter

I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Folksam Sak har rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som tillgångarna enligt Försäkringsrörelselagen överstiger de åtaganden som företaget har mot försäkringstagarna. De försäkrings-tekniska åtagandena uppgår till 28 907 mkr för koncernen och 26 286 mkr för moderföretaget.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser obligationer och/eller likvida medel pantsatta för positioner i börshand-lade derivat. Pantsättning är ett krav från clearinginstitutet och således en förutsättning för handel.

För andras räkning pantsatta tillgångar avser också likvida medel pantsatta för positioner i OTC-derivat. Pantsättningen avser reglering av realiserat resultat och regleras via med motparterna ingångna ISDA-avtal.

I posten ingår också lämnad pant för aktier i intresseföretag där Folksam Sak enligt aktieägaravtal pantsatt sina aktier till förmån för övriga delägare. Panten får endast disponeras för att tillvarata avtalsparternas rättigheter enligt aktie-ägaravtalet.

Not 50. Eventualförpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Borgensförbindelser till förmån för intresseföretag	67	67	67	67
Övriga borgensförbindelser	-	78	-	78
Garantier	3	3	3	3
Solidariskt betalningsansvar för skulder i HB	112		112	
Övriga eventualförpliktelser	338	218	338	218
	519	366	519	366
Varav till förmån för koncern-/intresseföretag	179	67	179	67

Eventualförpliktelser Trafikförsäkringsföreningen (TFF)

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsföretag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsföretagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsföretagen på basis av företagets premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av TFF:s stämma. Av det solidariska ansvaret

följer att det enskilda medlemsföretaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsföretag inte kan fullgöra sina förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga. Av not 8 Övriga tekniska kostnader framgår att Folksam Saks andel av nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen uppgick till cirka 32 miljoner kronor för 2017. Detta motsvarar cirka 13 procent av det totala nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen.

Not 51. Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Redovisade åtagande för avtalat men ännu ej investerat riskkapital	257	71	257	70
Redovisat åtagande för avtalat men ännu ej utbetalt lån till intresseföretag	123	5	123	5
	380	77	380	76
Varav till förmån för koncern-/intresseföretag	123	5	123	5

Not 52. Upplysningar om närstående

Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam Sak och närstående företag i Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga företag i Folksam definieras som närstående.

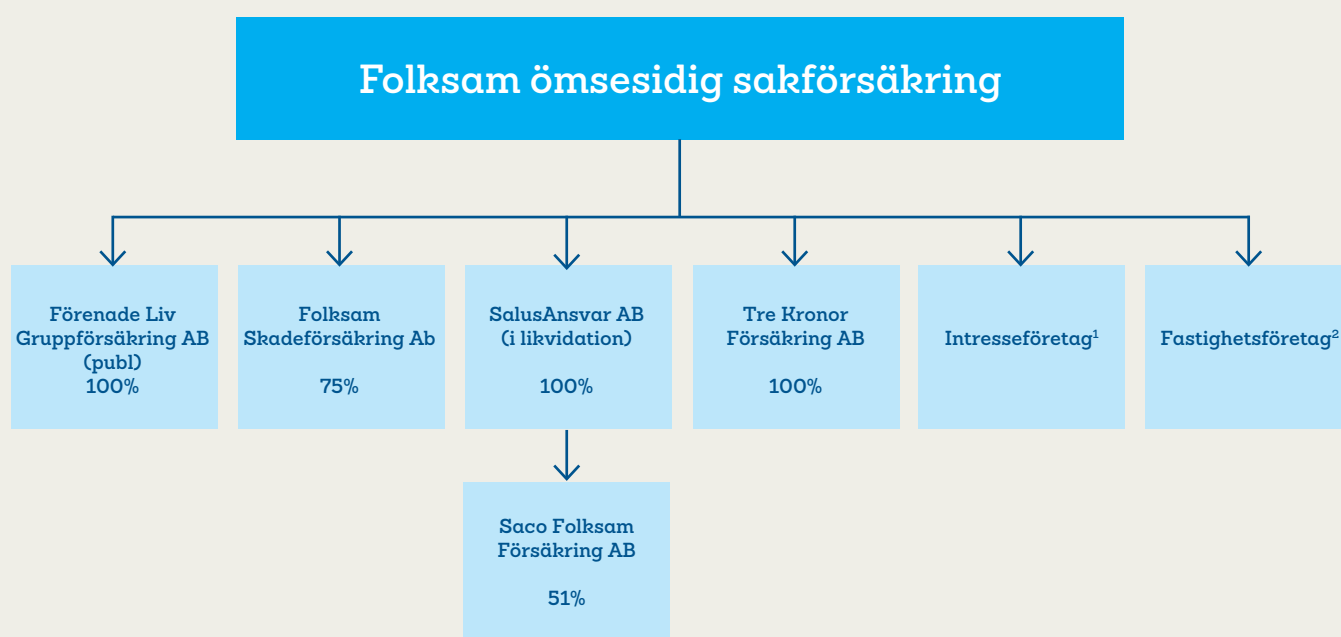
Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt företag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med företag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende

”Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare” i Not 53. Det förekommer inga transaktioner med övriga närstående parter utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i företag i Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Bolagsstruktur i Folksam

Folksam består av två koncerner. Folksam Sak-koncernen och Folksam Liv-koncernen. Bilden nedan visar legal struktur för Folksam Sak-koncernen. Detaljerad redovisning av samtliga Liv-koncernföretag finns i not 18 i Folksam ömsesidig livförsäkrings årsredovisning och samtliga Sak-koncernföretag finns i not 17.

¹Detaljerad redovisning av andelar i intresseföretag finns i not 18.

²Detaljerad redovisning av andelar i fastighetsföretag finns i Not 16.

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen om en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vd ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplanen. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen beslutas av styrelsen.

Kostnadsfördelning

Varje företag, verksamhetsområde och produkt ska bära sina direkta och/eller indirekta hänförliga kostnader. Driftskostnader fördelas så långt som möjligt efter faktiskt nyttjande på företag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som överenskommit på övergripande nivå operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan kostnadsställen/företag som interndebiteras. Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan företag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam Sak-koncernen uppgick internräntan 2017 från konsoliderade koncernföretag till 1 (2) miljoner kronor i intäkt och 0 (0) miljoner kronor i kostnad.

Lån

Folksam Sak har lånefordringar på koncernföretag med 145 (175) miljoner kronor och på intresseföretag med 193 (330) miljoner kronor. Ränteintäkter från lån till koncernföretag uppgick för år 2017 till 1 (1) miljoner kronor och från intresseföretag till 16 (22) miljoner kronor

Koncernbidrag och aktieägartillskott

Aktieägartillskott har lämnats till Power Wind Partners AB med 17 (12) miljoner kronor, samt Kulltorp Holding AB med 7 (3) miljoner kronor.

Återförsäkring

Folksam Sak har mottagit intern återförsäkring genom att Tre Kronor Försäkring AB och Folksam Skadeförsäkring Ab har återförsäkrat sig hos Folksam Sak med en premievolyum uppgående till 19 (19) miljoner kronor år 2017.

Avtal om ansvarsfördelning av borgensförbindelse

Avtal har upprättas mellan Folksam Sak och Folksam Liv gällande fördelning av ansvar för borgensförbindelse till förmån för intresseföretag samt övriga eventualförpliktelser, uppgående till totalt 303 (213) miljoner kronor.

Posten försäkringsrörelsen består framförallt av kostnader för den gemensamma marknadsorganisationen. Här ingår bland annat distribution, skadehantering, kundservice och försäkringsadministration. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning, revision och marknadsföring.

Not 52. Upplysningar om närstående forts.

Följande transaktioner har skett mellan moderföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring och närstående parter inom:								
Folksam Sak koncernen, tkr	2017				2016			
	Erlagd ersättning	Erhållen ersättning	Fordran	Skuld	Erlagd ersättning	Erhållen ersättning	Fordran	Skuld
Dotterföretag:	-	-	14 402	-	-	-	14 656	-
Administrativt stöd	2	39 241	-	-	-	-	-	-
Kapitalförvaltning	-	1 964	-	-	-	-	-	-
IT	32	46 726	-	-	-	-	-	-
Försäkringsrörelsen	1 591	20 682	-	-	-	-	-	-
S:a Dotterföretag Sak	1 625	108 613	14 402	-	-	-	14 656	-
Administrativt stöd	-	-	-	-	-	44 626	-	-
Kapitalförvaltning	-	-	-	-	-	1 783	-	-
IT	-	-	-	-	4 759	38478	-	-
Försäkringsrörelsen	-	-	-	-	508	19 104	-	-
S:a Koncernföretag Sak	-	-	-	-	5 267	103 991	-	-
Totalt Sak koncern	1 625	108 613	14 402	-	5 267	103 991	14 656	-
Folksam Liv koncernen								
Moderföretag:	-	-	598 159	26 768	-	-	550 510	49 322
Administrativt stöd	8 171	223 076	-	-	5 870	200 418	-	-
Kapitalförvaltning	-	45 927	-	-	-	47 385	-	-
IT	128 065	256 308	-	-	140 874	297 679	-	-
Försäkringsrörelsen	12 976	141 908	-	-	9 990	132 853	-	-
S:a Moderföretag Liv	149 212	667 219	598 159	26 768	156 734	678 335	550 510	49 322
Koncernföretag	-	-	7 469	14	-	-	17 572	-
Administrativt stöd	497	43 396	-	-	-	36 760	-	-
IT	-	6 186	-	-	-	6 007	-	-
Försäkringsrörelsen	4	25 645	-	-	-	26 229	-	-
S:a Koncernföretag Liv	501	75 227	7 469	14	-	68 996	17 572	49 322
Totalt Liv koncernen	149 713	742 446	605 629	26 781	-	747 331	568 082	49 322
Folksam KPA koncernen								
Moderföretag:	-	-	-	-	-	-	-	-
Administrativt stöd	7	3 918	-	-	1 692	46 467	-	-
IT	38	6 915	-	-	4	54 837	-	-
Försäkringsrörelsen	-	229	-	-	-	4 894	-	-
S:a Moderföretag KPA	45	11 062	-	-	1 696	106 198	-	-
Koncernföretag	-	-	13 644	104	-	-	3 978	-
Administrativt stöd	-	36 341	-	-	-	1	-	-
IT	248	39 208	-	-	-	888	-	-
Försäkringsrörelsen	73	5 391	-	-	-	136	-	-
S:a Koncernföretag KPA	321	80 940	13 644	104	-	1 025	3 978	-
Totalt KPA koncernen	366	92 002	13 644	104	1 696	107 223	3 978	-
Övriga närstående parter								
Administrativt stöd	-	231	-	-	-	184	-	-
IT	-	60	-	-	-	76	-	-
Försäkringsrörelsen	-	20	-	-	-	23	-	-
S:a Övr närstående parter	-	311	65	-	-	283	-	-
Totalt närstående	151 704	943 372	633 740	26 885	163 700	958 828	586 716	49 322

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2017	2016	2017	2016
Medelantal anställda¹⁾				
Tjänstemän	2 774	2 755	2 574	2 549
varav män	48%	46%	48%	46%
Varav medelantal anställda i Finland				
Tjänstemän	186	191	-	-
varav män	45%	46%	-	-

¹⁾ Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera företag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett företag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Utifrån tillikaanställningsmodellen är medelantalet anställda 1 956 (2 121) personer.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
Löner, ersättningar och övriga förmåner	2017	2016	2017	2016
Anställda i Sverige				
Styrelse	3	3	3	3
Vd	4	4	3	3
Vice vd	2	2	2	2
Andra ledande befattningshavare	12	12	12	12
Summa ledande befattningshavare	21	21	20	20
Tjänstemän	1 299	1 247	1 293	1 240
Total	1 320	1 268	1 313	1 260
Sociala kostnader	683	695	682	693
varav pensionskostnader styrelse, inklusive löneskatt	-	-	-	-
varav pensionskostnader vd, inklusive löneskatt	2	2	1	1
varav pensionskostnader vice vd, inklusive löneskatt	1	1	1	1
varav pensionskostnader andra ledande befattningshavare, inklusive löneskatt	4	4	4	4
varav pensionskostnader tjänstemän, inklusive löneskatt	223	256	225	256

Fördelning kvinnor och män, ledande befattningshavare i Sverige, antal	Koncernen				Moderföretaget			
	2017		2016		2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelse	11	9	11	10	8	8	7	8
Vd	-	2	-	2	-	1	-	1
Vice vd	1	-	1	-	1	-	1	-
Andra ledande befattningshavare	5	5	4	5	5	5	4	5
Summa kvinnor och män, ledande befattningshavare antal	17	16	16	17	14	14	12	14

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Ersättningspolicy

Ersättningspolicy Folksam Sak utgår från grundläggande värderingar i Folksam Sak och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att Folksam Sak når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på Folksam Sak. Ersättningarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. För vd och ledamot i koncernledningen gäller dessutom, "Övergripande principer vid avtal om ersättning och andra anställningsvillkor för Folksam Saks och Folksam Livs vd samt för ledamöterna i koncernledningen".

Folksam Sak har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande varför huvuddelen av ersättningarna inom Folksam Sak ska utgöras av fast grundlön. Rörlig lön består i huvudsak av kollektivavtalade provisioner till säljande personal. För ledande befattningshavare och för chefen för internrevision utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda som kan påverka Folksam Saks risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för ett generellt belöningsprogram baserat på Folksam Saks övergripande mål fastställda av styrelsen och som gäller för alla anställda inom Folksam Sak inklusive dotterföretag.

Beslutsgång för ersättningspolicy

Ersättningspolicyen är fastställd av Folksam Saks styrelse. Styrelsens beslut grundades på en riskanalys av hur ersättningar påverkar de risker företaget utsätts för och hur dessa risker hanteras. Riskanalysen har utvisat att de existerande rörliga lönomodellerna samt befintliga belöningsprogram inte äventyrar Folksam Saks ekonomiska ställning.

Moderföretagets styrelser har därefter verkat för att dotterföretagen inom koncernen fastställer sina egna ersättningspolicyer i linje med moderföretagets policy.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandatperiod

Ersättningsutskottet är gemensamt för Folksam Sak och Folksam Liv och består av tre ledamöter. Ledamöterna utses inom styrelserna i Folksam Sak och Folksam Liv för en period av ett år. Utskottet utser inom sig en ordförande. Ordförande är Eva-Lis Sirén och övriga ledamöter är Lars Ericsson och Ulf Andersson.

Utskottet ska bereda styrelsens beslut om ersättning och andra anställningsvillkor för vd och koncernledningen. Utskottet ska också lämna bolagstämman förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för vd och koncernledningen i övrigt i Folksam Sak och Folksam Liv.

Anställda som kan påverka Folksam Saks risknivå

I Folksam Saks ersättningspolicy definieras vilka anställda som anses kunna påverka företagets risknivå. Denna grupp omfattar ledande befattningshavare; vd och koncernledning, samt vd och vice vd i dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn. Utöver dessa omfattas också personer som ansvarar för centrala funktioner (Aktuariefunktionen, Risk och compliance samt Internrevision) samt ytterligare befattningshavare såsom styrelseledamöter i moder- och dotterföretag (inte personalrepresentanter) som står under Finansinspektionens tillsyn, ansvariga aktuarier i respektive företag, anställda i oberoende kontrollfunktioner (Aktuariefunktionen, Risk och compliance samt Internrevision), ledamöter i risk- och kapitalkommittén samt risk- och kontrollkommittén, samt chefen för extern bolagsstyrning/ansvarsfullt ägande.

Folksam Saks belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksam Saks svenska verksamhet utom vd, koncernledning, vd/vice vd i dotterföretagen och chef internrevision. Syftet med belöningsprogrammet för 2017 var att skapa fokus på Folksam Saks strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder. Detta innebar ett fokus på Folksam Saks affärsmål – Nöjda kunder samt Helkunder – vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet. Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor till maximalt 20 000 kronor per medarbetare beroende på grad av måluppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet växlas obligatoriskt till en avsättning i en individuell tjänstepensionsförsäkring.

Folksam Skadeförsäkring Ab i Finland har ett kollektivt incitamentprogram som kan ge maximalt 1 500 Euro. De belöningsgrundande målen är satta på premieinkomst, skadekvot och driftskostnadskvot. En grundförutsättning för utbetalning, utöver måluppfyllnad, är att företaget går med vinst.

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Ersättning styrelse och utskott

Moderföretaget 2017, Tkr	Styrelse- arvoden	Revisions- och compliance- utskott	Ersätt- nings- utskott	Risk- och kapital- utskott	Övriga förmåner	Sociala kostnader ⁵⁾	Totalt
Styrelsens ordförande							
Karl-Petter Thorwaldsson, nyvald ordförande	272	-	-	-	1	85	358
Eva Nordmark, vice ordförande	180	-	-	86	1	84	350
Övriga styrelseledamöter							
Ulf Andersson	151	86	77	-	1	99	413
Björn Eriksson ²⁾	151	-	-	-	-	25	176
Therese Guovelin ³⁾	77	-	-	-	-	24	101
Bo Jansson	137	-	-	79	-	68	284
Anders Lago	144	-	-	-	-	45	189
Leif Linde	151	86	-	-	-	74	311
Eva Lindh ³⁾	84	-	-	-	-	26	110
Magnus Ling ³⁾	77	-	-	-	-	24	101
Anita Modin ³⁾	84	-	-	-	-	26	110
Malin Ackholt ⁴⁾	75	-	-	-	1	24	100
Karin Mattson Weijber ³⁾	77	56	-	49	-	57	239
Pia Carlsson Thörnqvist ⁴⁾	75	30	-	30	1	42	178
Helena Liljedahl ⁴⁾	75	-	-	-	1	24	100
Patrik Nygren ⁴⁾	75	-	-	-	1	24	100
Heidi Stensmyren ⁴⁾	68	-	-	-	1	21	90
Suppleanter							
Cecilia Graff, Personalföreningen	7	-	-	-	-	2	9
Kristina Edin, Personalföreningen	8	-	-	-	-	3	11
Magnus Johansson, HRF	8	-	-	-	-	3	11
Personalrepresentanter, 5(5) personer	440	-	-	-	1	138	579
Summa ersättning styrelse och utskott	2 414	258	77	245	8	918	3 920

Ersättning styrelse och utskott

Moderföretaget 2016, Tkr	Styrelse- arvoden	Revisions- och compliance- utskott	Ersätt- nings- utskott	Risk- och kapital- utskott	Övriga förmåner	Sociala kostnader ⁵⁾	Totalt
Styrelsens ordförande							
Karl-Petter Thorwaldsson, nyvald ordförande	218	-	-	-	1	68	287
Eva Nordmark, vice ordförande	157	-	-	69	1	71	296
Övriga styrelseledamöter							
Ulf Andersson	122	81	67	-	1	85	355
Sune Dahlqvist ¹⁾	80	-	-	-	-	25	105
Björn Eriksson ²⁾	49	-	-	-	-	8	57
Therese Guovelin ³⁾	108	-	-	-	-	34	142
Bo Jansson	121	-	-	76	-	62	258
Anders Lago	116	-	-	-	-	36	152
Leif Linde	129	81	-	-	1	66	277
Eva Lindh ³⁾	128	-	-	-	1	40	168
Magnus Ling ³⁾	121	-	-	-	-	38	159
Anita Modin ³⁾	123	-	-	-	-	39	162
Malin Ackholt ⁴⁾	-	-	-	-	-	-	-
Karin Mattson Weijber ³⁾	131	81	-	76	1	90	379
Suppleanter							
Cecilia Graff, Personalföreningen	-	-	-	-	-	-	-
Kristina Edin, Personalföreningen	-	-	-	-	-	-	-
Magnus Johansson, HRF	-	-	-	-	-	-	-
Personalrepresentanter, 3(5) personer	399	-	-	-	1	125	525
Summa ersättning styrelse och utskott	2 001	243	67	220	7	788	3 325

¹⁾ Avgick vid årsstämman april 2016

²⁾ Invaldes på årsstämman april 2016

³⁾ Avgick vid årsstämman april 2017

⁴⁾ Invaldes på årsstämman april 2017

⁵⁾ Varav inga pensionskostnader

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Tkr		
	2017	2016
Arvodsnivåer styrelsen		
Styrelseordförande, fast årsarvode	185	175
Vice ordförande, fast årsarvode	103	98
Övriga exklusive vd, fast årsarvode	73	70
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,5	7,0
Personalrepresentanter		
Ordinarie ledamot	73	70
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,5	7,0
Arvoden till utskott		
Arvoden till ledamöter i Revisions- och complianceutskottet		
Årsarvode	45	42
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,5	7
Arvoden till ledamöter i Ersättningsutskottet		
Årsarvode	35	33
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,5	7
Arvoden till ledamöter i Risk- och kapitalutskottet		
Årsarvode	45	42
Sammanträdesarvode per tillfälle	7,5	7
Löner, ersättningar, arvoden och förmåner, Tkr		
Moderföretaget		
Koncernchef och vd		
Jens Henriksson ¹⁾		
Grundlön	3 123	2 997
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	5	5
Pensionskostnad ³⁾	1 351	1 295
Summa kostnader	4 479	4 297
Vice vd		
Ylva Wessén, fr o m 2016-09-01 ¹⁾		
Grundlön	1 550	519
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	42	4
Pensionskostnad ³⁾	586	239
Summa kostnader	2 178	762
Vice vd		
Tomas Norderheim, t o m 2016-08-31 ¹⁾		
Grundlön	-	1 489
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	-	35
Pensionskostnad ³⁾	-	539
Summa kostnader	-	2 063
Andra ledande befattningshavare		
Andra ledande befattningshavare 10 (9) personer, varav 0 (0) personer med rörlig ersättning ¹⁾⁴⁾		
Grundlön	11 368	11 529
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	247	218
Pensionskostnad ³⁾	4 396	4 152
Summa kostnader	16 011	15 899

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner, Tkr

Moderföretaget	2017	2016
Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		
Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå 26 (30) personer, varav 25 (29) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	25 910	24 949
Rörlig ersättning ⁵⁾	230	110
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	881	694
Pensionskostnad ³⁾	11 779	12 003
Summa kostnader	38 800	37 756
Övriga tjänstemän		
Övriga anställda 2 536 (2 507) personer, varav 2 536 (2 507) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	1 266 822	1 215 106
Rörlig ersättning ⁵⁾	19 792	10 252
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	29 815	28 471
Pensionskostnad ³⁾	213 676	242 768
Summa kostnader	1 530 105	1 496 597

¹⁾ Ersättningar och förmåner för koncernchef/vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare delas lika mellan Folksam Sak och Folksam Liv. Enligt ovan redovisas den del som avser Folksam Sak.

²⁾ Övriga förmåner och ersättningar avser huvudsakligen tjänstebil.

³⁾ Pensionskostnader avser kostnader, inklusive särskild löneskatt, hänförligt till respektive år.

⁴⁾ Med andra ledande befattningshavare avses de 10 (9) personer vilka tillsammans med vd och vice vd utgör koncernledningen.

⁵⁾ Rörlig ersättning avser Folksams belöningsprogram

Övrig information om ersättningar till anställda enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12

Under räkenskapsåret 2016 avsattes 33 925 tkr inklusive sociala avgifter avseende utfall av belöningsprogrammet för utbetalning under 2017. För räkenskapsåret 2017 har det avsatts 46 200 tkr inklusive sociala avgifter för utbetalning under 2018, vilka i sin helhet avser utfallet från belöningsprogrammet 2017. Folksams belöningsprogram är ej föremål för uppskjuten utbetalning.

Räkenskapsårets kostnadsförda totalbelopp för avgångsvederlag uppgick till 21 208 tkr. Överenskommelserna om avgångsvederlag har alla haft individuella behov. Räkenskapsårets ackumulerade totalbelopp för avgångsvederlag uppgick till 12 623 tkr och räkenskapsårets utbetalda avgångsvederlag uppgick till 16 613 tkr.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till styrelsen

Bolagsstämman beslutar om de arvoden som ska utgå till styrelsen i form av årsarvoden och sammanträdesarvoden. Valberedningen ska enligt sin instruktion föreslå bolagsstämman arvoden som utgår från Folksams grundläggande värderingar och som medverkar till att verksamheten bedrivs effektivt och rationellt. Arvodensnivåerna ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden som ligger i linje med ägarnas förväntningar. I syfte att bidra till ett sunt risktagande ska i rimlig omfattning hänsyn tas till vad som utgör marknadsmässiga arvoden. Arvodensnivåerna i kooperativa och folkrörelseägda företag ska därvid särskilt beaktas. Vid sidan av årsarvode och sammanträdesarvode kan förslag lämnas om att andra förmåner i begränsad omfattning ska utgå. Även sådana förslag ska vara i överensstämmelse med de angivna principerna.

Ersättningar till vd, vice vd och andra ledande befattningshavare

Principer för ersättning till vd, vice vd och andra ledande befattningshavare fastställs årligen av bolagsstämman. Ersättning utgörs av fast grundlön, övriga förmåner och pension. Lönesättningen för vd, vice vd och andra ledande befattningshavare ska utgå från Folksams grundläggande värderingar och ska medverka till att verksamheten bedrivs effektivt och rationellt samt bidra till ett sunt risktagande. Ersättningsnivåerna ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden som ligger i linje med ägarnas förväntningar. I rimlig omfattning ska hänsyn tas till vad som utgör marknadsmässiga löner på motsvarande nivå. Lönenivåerna i kooperativa och folkrörelseägda företag ska därvid särskilt beaktas. Vid sidan av lön och pension får andra anställningsförmåner förekomma i begränsad omfattning. Sådana förmåner är en del av den totala ersättningen och får därför endast utgå i överensstämmelse med ovanstående principer för lönesättning. Inga belöningsprogram eller rörliga ersättningar utgår till ledande befattningshavare. Enligt Folksam Saks ersättningspolicy fastställer styrelsen, efter förslag från ersättningsutskottet, lönen för vd, vice vd och ledande befattningshavare. Ersättningen till vd, vice vd och ledande befattningshavare revideras en gång per år.

Not 53. Medelantal anställda samt löner och ersättningar forts.

Pensionsförmåner för vd, vice vd och andra ledande befattningshavare

Pensionsåldern för vd är 65 år. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för vd motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen.

För vice vd och övriga ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Samtliga ledande befattningshavare har anställts med en premiebaserad pensionsplan. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för de övriga ledande befattningshavarna motsvarande 30 procent av den årliga bruttolönen. I anställningsavtal för ledande befattningshavare finns inskrivet att flytträtt av pensionen inte får utnyttjas om det kan antas att personen har kunskap om att en flytt i det enskilda fallet påverkar övriga försäkringstagare negativt.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår för vd med 12 månadslöner. För vd gäller en uppsägningstid på sex månader från företagets sida och från vd:s sida gäller en uppsägningstid på sex månader. Avgångsvederlag utgår för samtliga ledande befattningshavare med 12 månadslöner. För samtliga ledande befattningshavare gäller en uppsägningstid på 6 månader från ledande befattningshavarens sida. Från företagets sida gäller en uppsägningstid på 6 eller 12 månader.

Pensionsförmåner för personer som ansvarar för centrala funktioner

Pensionsförmåner utgår från den i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggs pension, KTP.

Pensionsåtaganden moderföretaget

Folksamns pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggs pension, KTP, för tjänstemän av den 1 juli 2011. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension. Den som är född 30 juni 1978 eller tidigare omfattas av KTP avdelning 2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system. Detta kompletteras med KTP-K som är den premiebästa delen inom KTP avdelning 2. Den som är född 1 juli 1978 eller senare omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebästa. Dock hade den som var född 1 juli 1978 till och med 30 juni 1983 möjlighet vid införandet av den nya planen 2011 rätt att välja att stanna kvar i den förmånsbestämda pensionen. För de medarbetare som omfattas av kollektivavtal mellan KFO och Hotell- och Restauranganställdas förbund samt Telefonrådgivare, TR, gäller en premiebästa pensionsplan, KAP. Pensionsplanerna för förmånsbestämda pensioner är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för förmånsbestämd pension för samtliga anställda inom Folksam. Folksam Sak har gett Konsumentkooperationens pensionsstiftelse i uppdrag att ombesörja utbetalning av pension.

Vid redovisning av pensionsåtaganden i juridisk person tillämpas reglerna i tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen.

Mkr	2017	2016
Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse		
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	4 402	4 273
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	-3 814	-3 608
Övervärde (inkl buffertkapital)	588	665
Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse		
Räntebärande värdepapper	2 509	2 478
Aktier	1 365	1 325
Övriga tillgångar	528	470
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	4 402	4 273
Kostnader för pensioner pensionering i egen regi		
Avsättning till Pensionsstiftelsen	222	212
Utbetalade pensioner	195	187
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	-195	-187
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26 %	54	51
Avgår avkastning på särskilt avskilda tillgångar	-214	-264
Nettokostnad för pensioner i egen regi	62	-1

Not 54. Avstämning av totalavkastningstabell

Mkr		Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total av- kastning
Räntebärande	Not	2017-01-01	2017-12-31	2017
Obligationer	22	27 710	26 701	
Upplupen ränta	30	236	186	
Räntederivat, netto	25,45	-2	1	
Valutaderivat, netto		-4	-1	
Övriga lån		100	100	
Upplupen ränta övriga lån		3	3	
Utlåning till kreditinstitut		37	77	
Skulder till kreditinstitut		-19	-2	
Likvida medel		460	301	
Räntebärande innan värderingsskillnader		28 521	27 366	-42
Prisskillnader		25	22	-7
Värderingsprinciper terminer		2	1	2
Räntebärande enligt TAT		28 548	27 389	-47
Aktier				
Aktier och andelar	21	7 001	7 542	
Aktiederivat	25,45	-	-1	
Restitutioner		-	1	
Likvida medel		6	15	
Omklassificering till alternativa placeringar		-934	-1 706	
Aktier innan värderingsskillnader		6 073	5 851	72
Skillnad värderingskurs bid/traded		-13	12	25
Värderingsprinciper terminer		-	1	1
Aktier enligt TAT		6 060	5 864	98
Specialplaceringar				
Omklassificering från aktier		934	1 706	
Aktier och andelar i intresseföretag	19	67	81	
Lån till intresseföretag		330	193	
Upplupen ränta på lån till intresseföretag		52	61	
Övriga lån		342	366	
Upplupen ränta övriga lån		1	1	
Inteckningslån		13	13	
Likvida medel		31	22	
Specialplaceringar innan värderingsskillnader		1 771	2 443	819
Värderingsskillnader		21	25	4
Specialplaceringar enligt TAT		1 792	2 468	823

Not 54. Avstämning av totalavkastningstabell forts.

Mkr		Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total avkastning
Fastigheter	Not	2017-01-01	2017-12-31	2017
Byggnader och mark	16	1 567	1 750	
Tillkommer dotterföretag som förvaltar indirekt ägda fastigheter	17	646	1 493	
Lån till intresseföretag		175	145	
Bankmedel fastighet		15	7	
Rörelseskuld fastighet		-53	-53	
Fastigheter innan värderingsskillnader		2 350	3 342	201
Eliminering av internhyra				26
Marknadsvärdering av indirekt ägda fastigheter		123	273	150
Fastigheter enligt TAT		2 473	3 615	377
Bolagstrategiska innehav				
Aktier och andelar koncernföretag till bokfört värde	17, 19	1 773	2 619	
Avgår innehav i dotterföretag som förvaltar fastigheter		-646	-1 493	
Bolagstrategiska innehav innan värderingsskillnader		1 127	1 126	-
Uppdaterade marknadsvärden		342	425	83
Bolagstrategiska innehav enligt TAT		1 469	1 551	83
Summa		40 342	40 887	1 334

Not 55. Tvister

Det förekommer inte några tvister som väsentligt kan påverka företagets eller koncernens finansiella ställning. Inom ramen för den ordinarie affärsverksamheten förekommer visserligen löpande ett antal försäkringstvister, men de flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka företagets eller koncernens finansiella ställning. Om det i något fall skulle röra större belopp görs regelmässigt en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Not 56. Väsentliga händelser efter balansdagen

Folksam har förvärvat obligationer som Världsbanken (IBRD) gett ut till ett värde av 350 miljoner amerikanska dollar. Genom förvärvet vill Folksam lyfta fram FN:s sju globala utvecklingsmål och särskilt rikta fokus mot fyra av dessa. Investeringen motsvarar knappt 2,8 miljarder kronor och är Folksams tredje i samma storlek med ett Världsbanksorgan som låntagare. Investeringen fördelade sig enligt följande: Folksam Liv 155 miljoner amerikanska dollar, Folksam Sak 50 miljoner amerikanska dollar och KPA Pension 145 miljoner amerikanska dollar.

Från och med den första april 2018 renodlas Folksams affärsområden till att enbart omfatta liv- respektive sakaffär. De döps om till affärsområde Liv och affärsområde Sak och kommer att tillhöra respektive moderbolag. Därmed renodlas affärsansvaret och organisationen blir tydligare, vilket ger oss ökade förutsättningar för att bli mer effektiva och proaktiva.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Stockholm den 22 mars 2018

Karl-Petter Thorwaldsson
Styrelsens ordförande

Pia Carlsson Thörnqvist

Heidi Stensmyren

Ulf Andersson

Eva Nordmark

Björn Eriksson

Helena Liljedahl

Bo Jansson

Malin Ackholt

Anders Lago

Leif Linde

Patrik Nygren

Kerstin Kujala

Karl Allan Mikael Karlsson

Ann-Louise Andersson

Jens Henriksson
vd

Vår revisionsberättelse har lämnats den 26 mars 2018

RPMG AB
Anders Bäckström
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Folksam ömsesidig sakförsäkring, org. nr 502006-1619

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Folksam ömsesidig sakförsäkring för år 2017 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 20–32 och hållbarhetsrapporten på sidorna 17–19. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 8–127 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 20–32 och hållbarhetsrapporten på sidorna 17–19. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställ-

ningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Värdering av placeringstillgångar i nivå 3 som innehas till verkligt värde

Se redovisningsprinciper för placeringstillgångar i not 1 samt not 30 i års- och koncernredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Koncernen innehar placeringstillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen och som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki.

Placeringstillgångar i nivå 3 uppgår per den 31 december 2017 till 4 564 mkr i koncernen, vilket motsvarar 9 procent av koncernens totala tillgångar och 3 480 mkr i moderbolaget, vilket motsvarar 7 procent av moderbolagets totala tillgångar.

Placeringstillgångarna utgörs av onoterade aktier och andelar, lånefordringar samt av förvaltningsfastigheter.

Verkligt värde bestäms med hjälp av värderingsmodeller som bedöms vara lämpliga för respektive innehav. Vid modellvärderingen används antaganden och icke observerbara indata för beräkningar av verkligt värde.

Värderingen av placeringstillgångar som klassificeras i nivå 3 enligt IFRS värderingshierarki innefattar bedömningar.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har tagit del av och utvärderat bedömningen av verkliga värden för placeringstillgångar i nivå 3.

Vi har testat nyckelkontroller i värderingsprocessen, innefattande företagsledningen fastställande och godkännande av antaganden och metoder som använts i modellbaserade beräkningar, kontroller av kvalitet i data samt genomgång av värderingar utförda av externa specialister.

Vi har bedömt metoderna i modellerna mot praxis och värderingsriktlinjer. Vi har jämfört använda antaganden med lämpliga referensvärden och priskällor samt undersökt betydande avvikelser.

Vi har bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen och om informationen är tillräckligt omfattande som beskrivning av koncernens bedömningar.

Värdering av försäkringstekniska avsättningar

Se redovisningsprinciper för försäkringstekniska avsättningar i not 1, känslighet i antaganden som ligger till grund för värdering av avsättningar i not 3 samt not 38 i års- och koncernredovisningen för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Värderingen av delposten oreglerade skador inom försäkringstekniska avsättningar innefattar betydande bedömningar avseende osäkra framtida händelser, främst avseende tidpunkt och storlek för inträffade skador som ska regleras till försäkringstagare.

Koncernens avsättningar för oreglerade skador uppgår till 22 182 MSEK per 31 december 2017, vilket motsvarar 44 procent av koncernens balansomslutning. Moderbolagets avsättningar för oreglerade skador uppgår till 20 310 MSEK per 31 december 2017 vilket motsvarar 44 procent av moderbolagets balansomslutning.

Koncernen använder etablerade men komplexa aktuariella modeller för beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Modellernas komplexitet ger upphov till risk för fel på grund av felaktig utformning eller tillämpning.

Ekonomiska antaganden som diskonteringsränta och aktuariella antaganden rörande skademönster liksom antaganden om kundbeteenden är exempel på viktiga indata som används för att uppskatta dessa avsättningar. Förändringar i dessa antaganden kan väsentligt påverka värderingen av oreglerade skador.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har tagit del av och utvärderat värderingen av försäkringstekniska avsättningar.

Vi har med hjälp av KPMGs aktuarier bedömt de metoder, modeller och antaganden som använts i beräkningarna av oreglerade skador.

Vi har utmanat de metoder och antaganden som använts vid prognostisering av kassaflöden och värderingen av avsättningen. Vi har bedömt aktuariella antaganden utifrån koncernens egna utredningar, myndighetskrav och branschstatistik.

Vi har stickprovsvis testat kontroller i företagsledningens process för extrahering av data och vi har stickprovsvis genomfört kontrollberäkningar av redovisade avsättningar.

Vi har bedömt de omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen och om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå koncernens bedömningar.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–7, 17–19 och 132–134. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen

samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma

granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande
- avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folksam ömsesidig sakförsäkring för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med Försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsmed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med Försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsmed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med Försäkringsrörelselagen.

Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 20–32 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsmed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplysningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2–6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar samt är i överensstämmelse med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 17–19 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsmed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

KPMG AB, Box 382, 101 27, Stockholm, utsågs till Folksam ömsesidig sakförsäkrings revisor av bolagsstämman den 20 april 2017. KPMG AB eller revisorer verksamma vid KPMG AB har varit bolagets revisor sedan före den 17 juni 1994.

Stockholm den 26 mars 2018

KPMG AB

Anders Bäckström
Auktoriserad revisor

Definitioner och begrepp

Aktiefonder

En fond som placerar sitt kapital i aktier och andra aktierelaterade instrument. Avkastningen är i regel starkt kopplad till hur den aktiemarknad där fonden investerar utvecklas.

Aktieoptioner

En option som har en aktie som underliggande vara. En aktieoption ger innehavaren rätten men inte skyldigheten att när som helst under löptiden köpa eller sälja aktier till ett på förhand bestämt lösenpris.

Försäkrad

Den person som omfattas av försäkringen.

Försäkringstagare

Den som har ingått försäkringsavtal med ett försäkringsföretag.

Förvalt kapital

Totala tillgångar med avdrag för finansiella skulder (andra avsättningar, skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter) enligt balansräkningen.

Kapitalandelsmetoden

Förvärv av andelar i ett intresseföretag (inte dotterföretag). Det förvärvande företags andel av kapitalet i det förvärvade företaget beräknas. Beräkningen görs på samma sätt som enligt förvärvsmetoden (som används vid förvärv av dotterföretag).

Kapitalavkastning

Intäkter och kostnader samt realiserade vinster och förluster på placeringstillgångarna i årets resultat.

Kapitalbas (enligt solvens II)

Kapitalbasen består av primärkapital och tilläggskapital som har godkänts av Finansinspektionen.

I primärkapital ingår följande poster, den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder, inklusive försäkringstekniska skulder samt efterställda skulder. Tilläggskapital är en post som inte ingår i primärkapitalet men som kan krävas in för att täcka förluster.

Kollektiv konsolideringskapital

Visar skillnaden mellan företagets tillgångar värderade till verkligt värde och företagets åtagande, garanterade och ej garanterade. Det kollektiva konsolideringskapitalet beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Konsolideringskapital

Är moderföretagets eget kapital inklusive övervärde/undervärde i dotterföretagen samt joint venture. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster.

Medelantal anställda

Medelantalet anställda beräknas med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterad till en årsarbets-tid, exklusive ombud.

Minimikapitalkrav

Minimikapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 85 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Obligationer

En räntebärande löpande skuldförbindelse, eller ett skuldebrev, som ges ut (emitteras) av stat, kommun, kreditmarknadsföretag, hypoteksinstitut eller större företag. Obligationer har i allmänhet lång löptid, minst ett år. Obligationens nominella belopp återbetalas när löptiden gått ut, däremellan sker periodiska ränteutbetalningar.

ORSA

”Own Risk Solvency Assessment” det vill säga egen risk- och solvensbedömning där företagets risker och kapitalbehov bedöms.

Placeringstillgångar

Tillgångar som har karaktären av kapitalplacering, det vill säga räntebärande värdepapper, aktier och fondandelar.

Premie

Pengar som arbetsgivaren betalar in till en anställds tjänstepension kallas för premie.

Premieinkomster

Med premieinkomst avses vederlaget till försäkringsföretag för det försäkringsskydd som har börjat gälla under perioden. Premieinkomsten beräknas exklusive rabatter, kreditförluster på premiefordringar, premieskatter och övriga offentliga avgifter. Premieinkomsten uppges till bruttobelopp före avräkning av återförsäkrars andel.

Premieintäkter

Premieintäkter beräknas som summan av premieinkomsten och förändringen i premieansvaret efter avräkning av återförsäkrars andel. Med premieintäkter avses ersättningen till försäkringsföretag för företagets försäkringsskydd för egen räkning som gäller under perioden.

SCR-kvot

Med SCR-kvot avses solvenskapitalkrav i förhållande till kapitalbas.

Totala sjuktal

Det totala antalet sjuktimmar dividerat med schemalagd tid.

Solvens/Solvensgrad

Förmågan att lösa sina skulder eller stå för sina åtaganden till försäkringstagarna.

Solvens II

De regler för försäkringsföretags ekonomiska ställning och styrka (solvens) som arbetas fram inom EU. Reglerna började gälla den första januari 2016.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet utgör den minsta storlek på det medräkningsbara primärkapitalet som krävs för att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet ska ha tillgångar under kommande tolv månader som täcker värdet av åtagandena gentemot försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

Solvenskvot

Ett försäkringsföretags kapitalbas dividerad med företagets solvensmarginal. Solvenskvoten måste överstiga 1, för att solvenskravet ska vara uppfyllt.

Solvensmarginal

Solvensmarginalen är den lägsta nivå som kapitalbasen ska uppgå till. Den beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning. I Solvens II införs i stället begreppet solvenskapitalkrav med mer detaljerade beräkningsregler.

Termin

Med termin menas ett avtal om köp av egendom vid en framtida tidpunkt till ett bestämt pris (som fastställdes i samband med upprättandet av kontraktet), eller alternativt rätt till kontantavräkning. Ibland används det engelska uttrycket futures även på svenska.

Totalavkastning

Totalavkastningen i procent är beräknad som kapitalavkastning i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Valutakurssäkring

Används för att skydda utländska innehav från valutakursfall.

Bolagsbenämningar

Folksam och Folksamgruppen

Folksam och Folksamgruppen omfattar Folksam Liv-koncernen och Folksam Sak-koncernen. I begreppet koncern ingår konsoliderade och ej konsoliderade företag.

Folksam Liv-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Liv konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. För information om vilka företag som ingår i koncernen se not Aktier och andelar i koncernföretag samt not Aktier och andelar i intresseföretag.

Folksam Sak-koncernen

I de finansiella rapporterna används begreppet koncern för att beskriva konsoliderade och ej konsoliderade företag. I koncernens balans- och resultaträkningar med tillhörande noter avses företag som konsolideras. Folksam Sak konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Intresseföretag konsolideras och är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande. För information om vilka företag som ingår i koncernen se not Aktier och andelar i koncernföretag samt not Aktier och andelar i intresseföretag.

Folksam Liv-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt Solvens II-regelverket, för Folksam Liv motsvarar det företag som ingår i Folksam Liv-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna.

Folksam Sak-gruppen

Avser den försäkringsgrupp som rapporteras enligt Solvens II-regelverket, för Folksam Sak motsvarar det företag som ingår i Folksam Sak-koncernen det vill säga företag som både konsolideras och ej konsolideras i de finansiella rapporterna. Det som skiljer mellan Folksam Sak-koncern (finansiella rapporter) och Folksam Sak-gruppen (Solvens II) är hur vissa företag konsolideras. Ett företag kan t ex klassificeras som intresseföretag i de finansiella rapporterna men i Solvens II ingår de inte i gruppen då regelverket i Solvens II innebär en strikt gräns på att innehav mindre än 20 procent inte ingår i gruppen.

Sicklaön Bygg Invest och Power Wind Partners konsolideras som intresseföretag i de finansiella rapporterna men ingår inte i gruppen enligt Solvens II utan tas upp som ett externt innehav.

